

31/330

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును

Vol. 11
పుటము ౧౧

చెన్నపట్టణము 1925 వ సం॥ మార్చి నెల 30-వ తేది సోమవారము
శ్రీ క్రోధననామ సంవత్సరము, చైత్రమాస శుద్ధ పక్షి ౬

No. 302
సంచిక ౩౦౨

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

గొప్ప గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది సంవత్సరము చీటి మాచి కొనిన మోసముగలుగదు

అమృతాంజనము సకలవిద నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల బాపును,
పొన్నపు నొప్పుల బారదోలును, పొట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును
దగ్గును తగ్గించును దురదనుతొలగించును.

ఈమందును రుద్దగాకే చెమట పట్టుటవల శరీ-
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి దేహమున
కారోగ్యము గలిగించును కొవ్వులు పీసివేసును
దేశములలో కూడ వాడుచున్నారు

చక్క-నిడబ్బితో సహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 6-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుశెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి

తపాలపెట్టె నెం 1202 రు

తంజిమిసము — 'లుక్-లైట్'

ది ఇంపీరియల్ ఆయిల్ కంపెని ఆఫ్ ఇండియా,

హెడ్ ఆఫీసు:—నెం 12, సెకండులైనుబీబి, నుద్రాసు.

మెస్సర్స్ మచోల్టా సోల్ ఏజన్సీ యు. ఎన్. ఎ. కంపెని నెం 160 రు కిరసనాయిలు,

ఇతర లూబ్రికేటింగు చమురులకు ఇండియాకు ముఖ్య సోల్ ఏజెంట్లు.

ఈదిగువ తెలుపబడిన జిల్లాలలో సబ్ ఏజెంట్లు కావలెను:—

గంజాము, గోదావరి, విశాఖపట్టణము, కృష్ణా, గుంటూరు, చెంగల్పట్టు, రెంజిపూరు, దక్షిణగార్కాడు, సేలం,
రామనాథపురము, తిరునల్వేలి, కోయంబుత్తూరు, తిరుచూపల్లి, మధుర, ఉత్తరగార్కాడు, చెన్నపురి, చిత్తూరు,
కర్నూలు, బెల్లారి, అనంతపురం, కడప

ఈదిగువ తెలుపబడిన స్థలములకు ముఖ్య ఏజెంట్లు, సబ్ ఏజెంట్లు కావలెను.

నెల్లూరు, ఈ రాజధానిలో నున్న స్వదేశసంస్థానములకు

వివరములకు ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయవలెను —

Rm. Ar. Rm. Arunachalam Chettiar,

Sole Proprietor of —

The Imperial Oil Co., of India,

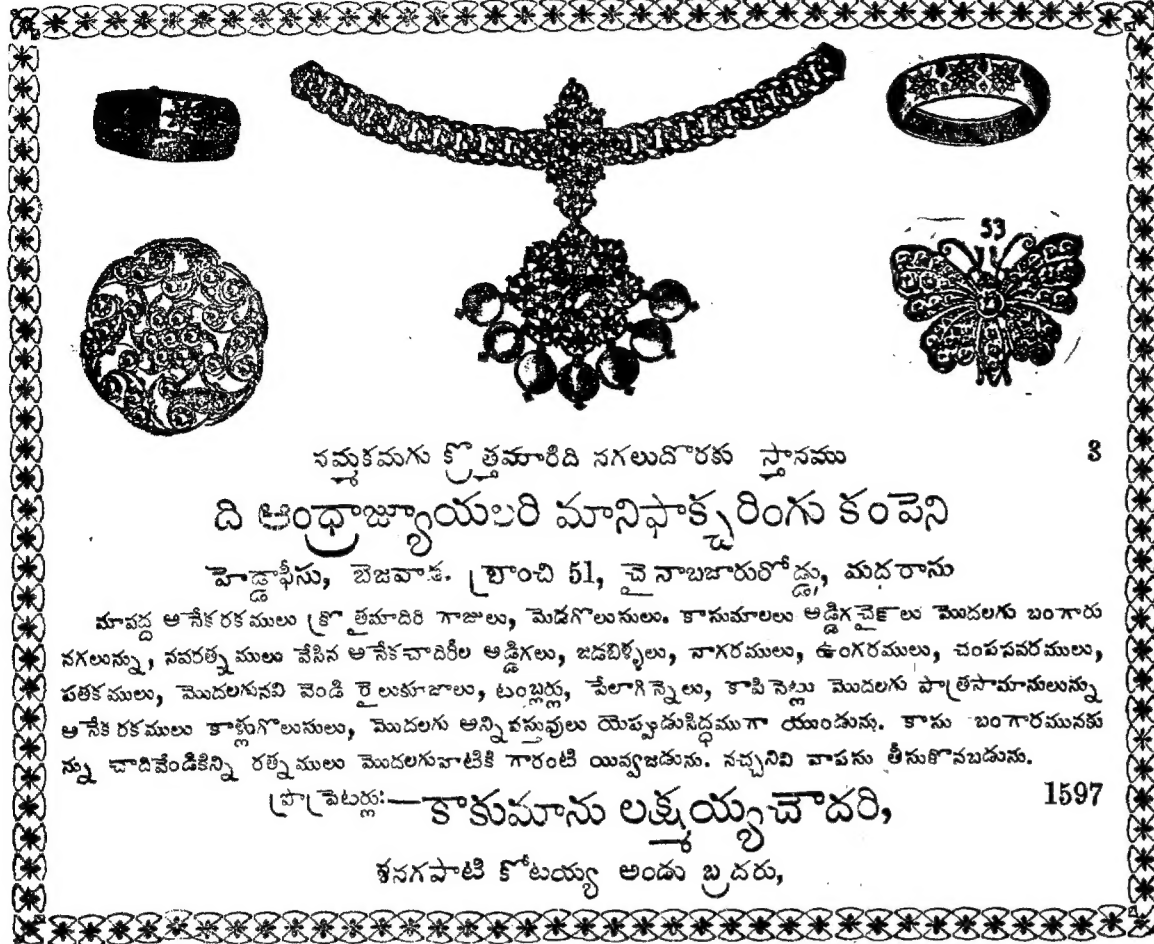
MADRAS.

అమృత మునకు

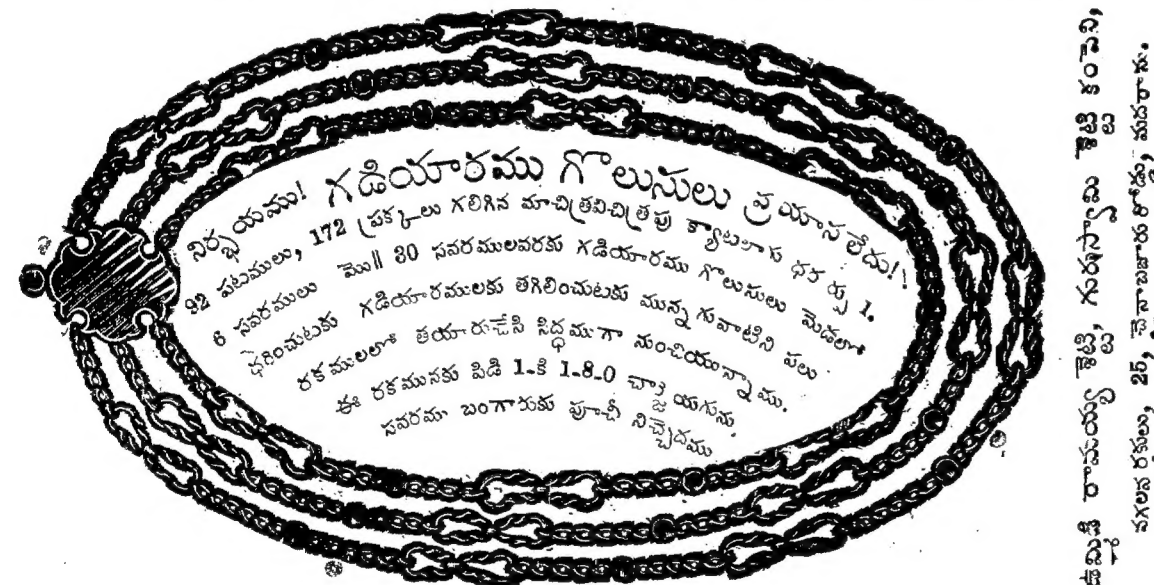
ఒకలాటి ప్రైవేటుహక్కును ఎల్లప్పుడూ లెటింగుపాటు 32-40 వోల్టుల దిసెల్లు ప్రైవేటుతో సహజము. బాత్ బేరింగులు, విల్లర్లు బాటరీలకు పొడుగున పెట్రోలు ఎంజిను చేర్చబడియున్నది.

క్రొత్తది. ప్రదర్శనములయందు మాత్రము కొన్ని పర్యాయములు మాత్రమే ఉపయోగింపబడినది. 30-40, దీపములవరకు వెలిగించును. ధర రూ 1000 (వెయ్యిరూపాయలు మాత్రమే)
పూర్తి వివరములకు ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయుడు.

Motor & General Engineering Co., Bezwada.

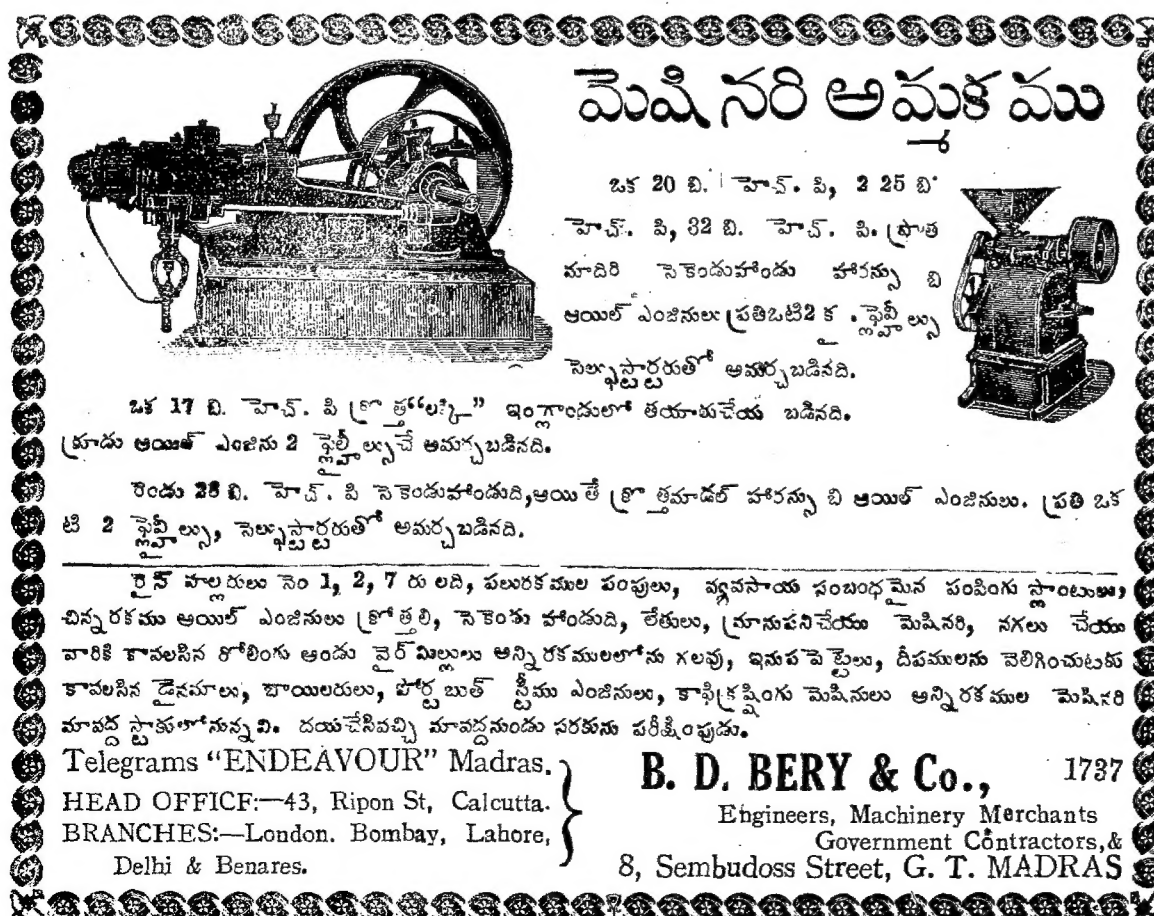

నమ్మకమును కొత్తమారిది నగలుదొరకు స్త్రీసము
ది ఆంధ్రజ్యోతిరీ మానిఫాక్చరీంగు కంపెనీ
హెడ్ క్వార్టర్లు, బెజవాడ. బ్రాంచి 51, చై నాబజారురోడ్డు, మదరాసు
మావద్ద అనేక రకములు క్రొత్తమారిది గాజులు, మెడగొలుసులు. కానుకలు అడ్డగిస్తేలు మొదలగు బంగారు నగలున్ను, నవరత్నములు వేసిన అనేక చాదిరీల అడ్డగిలు, జడవిల్లులు, నాగరములు, ఉంగరములు, చంపనవరములు, పతకములు, మొదలగునవి వెండి రైలుకాజులు, టంబ్లర్లు, పేలాగిస్టెలు, కాపిస్టెలు మొదలగు పాత్రసామానులున్ను అనేక రకములు కాళ్ళగొలుసులు, మొదలగు అన్ని వస్తువులు యెప్పుడు సిద్ధముగా యుండును. కాను బంగారమునకు స్వచ్ఛాదితేండికిన్ని రత్నములు మొదలగునాటికి గారంటి యివ్వబడును. నచ్చనివి వాపసు తీసుకొనబడును.
ప్రాంతములు:—కాకుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరి, 1597
శనగపాటి కోటయ్య అండు బ్రదరు,

నిర్భయము! గడియారము గొలుసులు ప్రయాసలేదు!
32 వరుసలు, 172 ప్రక్కలు గలిగిన మాచిత్రవిత్తపు క్యాబులకు ధర రూ 1.
6 వరుసలు మొత్తం 30 వరుసలవరకు గడియారము గొలుసులు మెడలకు
గరింపుటకు గడియారములకు తగిలించుటకు మున్నగునాటిని పలు
రకములలో తయారుచేసి సిద్ధముగా నుంచుకొన్నాము.
ఈ రకమునకు పిడి 1-కి 1.8-0 చార్జీ యగును.
సవరము బంగారుకు పూర్తి నిచ్చెదము.

ఉమ్మడి రామయ్య కెట్టి, గురుస్వామి కెట్టి కంపెనీ,
నగలరత్నములు, 25, చై నాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

మెషి నరి అమృత ము
ఒక 20 బి. హెచ్. పి. 2 25 బి.
హెచ్. పి. 32 బి. హెచ్. పి. ప్రాత
మాదిరి సెకెండుహోండు హోండు బి
ఆయిల్ ఎంజినులు ప్రతిబిటి 2 క. స్టెప్ లింగు
సెల్ఫ్ స్టార్టరుతో అమర్చబడినది.
ఒక 17 బి. హెచ్. పి. క్రొత్త "ల్యూ" ఇంజినులలో తయారుచేయ బడినది.
క్రూడు ఆయిల్ ఎంజిను 2 స్టెప్ లింగు అమర్చబడినది.
రెండు 25 బి. హెచ్. పి. సెకెండుహోండు, ఆయిల్ క్రొత్తమాడర్ హోండు బి ఆయిల్ ఎంజినులు. ప్రతి ఒక
టి 2 స్టెప్ లింగు, సెల్ఫ్ స్టార్టరుతో అమర్చబడినది.
రైస్ పల్లరులు నెం 1, 2, 7 రు లది, పలురకముల పంపులు, వ్యవసాయ సంబంధమైన పంపింగు స్టాండులు,
చిన్నరకము ఆయిల్ ఎంజినులు క్రొత్తది, సెకెండు హోండు, రేతులు, క్రూడుపనిచేయు మెషి నరి, నగలు చేయు
వారికి కావలసిన కోరింగు ఆండు వైర్ మిల్లులు అన్ని రకములలోను గలవు, ఇనుపపెట్టెలు, దీపములను వెలిగించుటకు
కావలసిన డై నామలు, బాయిలరులు, బోర్లు బుత్ స్త్రీము ఎంజినులు, కాశీక్రష్టింగు మెషినులు అన్ని రకముల మెషి నరి
మావద్ద స్తావరమున్నవి. దయచేసివచ్చి మావద్దనుండు సరకును పరీక్షించుడు.
Telegrams "ENDEAVOUR" Madras.
HEAD OFFICE:—43, Ripon St, Calcutta.
BRANCHES:—London, Bombay, Lahore,
Delhi & Benares.
B. D. BERY & Co., 1737
Engineers, Machinery Merchants
Government Contractors, &
8, Sembudoss Street, G. T. MADRAS

చెన్నపురి బజారుధరలు

మార్చి నెల 30-వ తేది సోమవారము

- ధాన్యములు**

దసీయాలు బా 1-కి రు 80 0 0	మొదలు	42 0 0	వరకు
బియ్యము బస్తాలు	మొదలు	వరకు	
కుసుమ తెనాలివి ,, ప 48 గలవి రు	15 8 0	15 12 0	
నెల్లూరివి ,, డిటా ,,	17 0 0	17 4 0	
డిల్లివి ,, డిటా ,,	18 8 0	18 12 0	
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి ,,	8 12 0	9 0 0	
సువ్వులు ,,	20 0 0	24 0 0	
- పప్పు ధాన్యములు**

కందులు బస్తా 1-కి రు 205	10 8 0	11 0 0
సెనగలు ,, డిటా ,,	12 0 0	12 0 0
పెసలా ,, డిటా ,,	18 0 0	14
మినుములు ,, డిటా ,,	18 0 0	16
ఉలవలు ర 164 ,,	8 4 0	8
- నూనెవస్తువులు**

సువ్వులనూనె బా 1-కి	154 0 0	155 0
నెయ్యి మ 1-కి	14 0 0	22 0
కొండాపురంవేరు సెనగపప్పు బా 1-కి	55 0 0	60 0
ఇతరప్రదేశము ,,	50 0 0	58 0 0
వేరు సెనగనూనె గానుగ బా 1-కి రు 120	మిక్షనూనె 118	
ఆముదము బా 1-కి	132 0 0	133 0 2
- చిల్లర వస్తువులు**

చాయపనుపు బా 1-కి	145 0 0
మారపనుపు ,,	90 0 0 95 0 0
మిరప కాయలం(గుంటూరు) బా 1-కి	105 0 0 112 0 0
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు ముసుగు 1-కి రు	50,55
కాళవాస్తాపాయకట్టు	70,75
తెల్లము బా 1-కి	85 0 0 45 8 0
చింతపండు బా 1-కి	80 0 0 59 8 0
- ఇనుము**

పట్టా రకం బా 1-కి	83 0 0 84 0 0
చదరంప	86 0 0 40 0 0
రవుండు	85 0 0 360 0
- లోహములు**

వెండి 100 తులంకు	72 8 0 73 0 0
బంగారము, తులము 1-కి	21 10 0 21 12 0
గవరము 1-కి	18 10 8
ఇత్తడి బా 1-కి	260 0 0 275 0 0
రాగి డిటా	295 0 0 800 0 0
అస్కాచక్కిర 226 పా గలవి	84 8 0 85 12 0
- రంగులు అలిజరై ను**

ఆవుకృష్ణము 20 డిగ్రీలు	70 0 0 72 0 0
తొట్టికృష్ణము డిటా	
సింహం డిటా	గుర్రం డిటా
- దూది**

కోండావెట్టుబారువ 1-కి	800 0 0
పల్నాడు దూది ,,	240 0 0
- నూలు**

కోయంబత్తూరు నెం 10½ పెట్టె 1-కి	8 0 0
మధుర నెం 12½ పెట్టె 1-కి	6 0 0
పుల్లూరు యెనుగ నెం 8½ పెట్టె 1-కి	8 8 0
అమావదాబాదు నెం 12½ పెట్టె 1-కి	7 12 0
నూలేయెనుగ నెం 20	10 10 0
జపాన్ నెం 20	10 8 0
,, ,, 40 ఏ తేలిలు అయినను	18 8 0
గోకాకు నెం 12½	8 10 0
వర్షాక్ నెం 24½	11 4 0
14½ క్విల్క్ పత్తి	8 0 0
నెం 20 తెన్ని సింహం యాకె	10 10 0
నెం 22 ,,	10 14
నెం 12½ తెన్ని సర్కును	8 8 0
నెం 14½ ,,	8 12 0

వెల్లింగుటన్ సినిమా

మాంటు రోడ్డు, మద్రాసు 953

28-8-25 శనివారమునుండి 31-8-25 శుక్రవారమువరకు
శని, ఆదివారములందు మధ్యాహ్నం 3-15 గంటల మధ్యను
యూనివర్సల్ ట్రైమెన్ డబ్ సిరీయల్

ది ఫాస్ట్ ఎక్స్ ప్రెస్సు నాలగవభాగము
ను ప్రసిద్ధులైన విల్లియం డెన్ కన్ & ఎడ్ మండు బాన్
అద్భుతచర్యలు చూడతగినవి.

నోటీసు

క్రిష్ణాజిల్లా గుడివాడ గ్రామ కావరస్తుడు
లేట్ క్రొత్తపల్లి హనుమంతరావు తిరుమల శ్రీ
వేంకటేశ్వరస్వామివారికి సమర్పించిన గుడివాడ
గ్రామంలో సర్వే నెం 494/4 రు ఘోషాదు
రూ 5000-0-0 మదింపుగల మిడ్డెయిల్లు తిరుమల
తిరుపతి వగైరా దేవస్థానం యేట్టెట్టు రివిన్యూ
ఆఫీసరు వారివల్ల 17-4-25 తేదీ శుక్రవారంవరకు
1 ఘంటకు గుడివాడ మకాంలో వేలం వేయ
బడును. ఇప్తమున్నవారు వేలంకాలంలో రూ 200
డిపాజిట్టుకట్టి వేలం పాట పాడవలెను. వేలం షర
తులు వేలంకాలములో చదువబడును.

శ్రీ మహాంతు ప్రయాగ్ దాస్ జీ,

విచారణకర్త.

తిరుమల తిరుపతి వగైరా దేవస్థానకచ్చేరి. తిరుపతి 27-8-25.

5 నిమిషములలో గుణము
దేహమునందు ఎల్లచోట్లయందును. అశాశ్వతము
లైన శోమములను ఎత్తివేయును 5 నిమిషములలో
గుణము. ధర్మ బు 1-3 0.8-0. (1171వ)
అమరావతి యేజెస్సీ, పార్కుటవున్ మద్రాసు

గోసాయి చిట్టా గమనింపుడు
మశూచకమునకు, విషజ్వరములకు, సంజీవి

కఠినముగ మశూచకము, ఇన్ ఫ్లుయెంజా మున్నగు
సమ ప్రవివ జ్వరములకు మావద్దను 9 శుద్ధబుచ్చేసిన అసలు మంచి
ముత్యములు బెజ్జములేనివి అమృతతుల్యముగా ప్రాణము రక్షిం
పునున్నవి. రూ 1-0-0 కి 10 ముత్యములు యివ్వబడును.
జ్వరముగాని, మశూచకముగాని కనపించినవెంటనే నాలుగు
ముత్యములు మ్రింగించి తక్కినవి పూటకు మూడు ముత్యములు
రెండుపూటలు నేయవలెను. జ్వరమువల్ల రక్తములో పుట్టిన
విషమును క్రిమినిజయించి ప్రాణమురక్షించును. అనేక వేలజను
లు వాడుకజేసి ఆరోగ్యవంతులై నారు. పొరుగువారు మని
యార్డరులో తమ ఆద్రస్సుతో రూపాయి పంపినవెంటనే
అజాకవరులో 10 ముత్యములు పాట్టమున్నూ, పిటిగుణము
వెల్పునట్టి నోటీసు పంపబడును.

దేవరపల్లి వెంకటనరసింహ్వం యి సన్న్య,

గుండువారిపేటి, రాజమండ్రి - గోదావరి డి॥

ఉత్సాహముకంటె మించినది లేదు

మీ జీవితకాలమునందు గలుగు కష్టముల నన్నిటిని
కొంచుమైన భయము లేక జయించుటకు మీకు సదా కావలసిన
ఆయుధము ఉత్సాహమే.

అయితే

219

మనోబోధనలనున్నప్పుడు దీనిని సంపాదించుటెట్లు

ఆతంక నిగ్రహ మాత్రలను

వాడుడు. మెదడు సంబంధమైన వ్యాధులు, అజీర్ణము,
మలబద్ధకము మొదలగువాటిని పారద్రోలి అద్భుతమైన గుణమును
గలిగించును. 32 మాత్రలుగల బుడ్డి 1 కి ధర్మ రు 1-0-0 ఇతర
నివరములకు ఈదిగువ విలీనమునకు వ్రాయవలెను.

ఆతంక నిగ్రహ ఔషధాలయము,

26, బ్రాడ్వే, మద్రాసు

ప్రవాణ అప్రవాణ సమస్య

మహాత్మునిహితము

మార్చి 19 వ తేదీ ఎంగుంజియాలో మహాత్ముజ్జీవితము
విధముగ శ్రధావ్యవస్థమును వ్రాసెను:—

ఒక ఆంధ్రవిలేఖరి తనకున్న సంశయముల నీక్రిందివిధ
ముగ చెల్లెడు వ్రాసెను:—

“మీరు క్రిందటికారము యంగుంజియాలో ఆస్పత్రి
తరుగూర్చి 23 తేదీగా విలేఖరికి శ్రుత్యతరమిస్తున్న నిట్లు
వ్రాసిరి: “మనము శ్రుతమజాతిహిందువులము కూర్చునిచేతి
నీళ్లు తీసికొనునపుడు ఆస్పత్రికినిచేతినీళ్లు నేల నంగీకరింపరాదు
ఉత్తరహిందూజాతములలో నాచారమేమియోనాకు తెలియదు.
కాని ఆంధ్రదేశములోను ఇంకను దక్షిణదేశములోను బ్రా
హ్మణులు బ్రాహ్మణేతరుల యితర మూడువర్గముల చేతినీళ్లు
పుచ్చుకొనకపోవుటయేగాక అందు పూర్వాచారపరాయణు
లు బ్రాహ్మణేతరులను ఆస్పత్రికినికూడా జూచెదరని మీకు తెలి
యదుగాబోలును.

“ఇప్పుడున్న జాత్యాభివ్యభావములను తొలగించుటకు
అందరును కలిసి భోజనములు చేయుట అవసరమని మీరు చెప్ప
టలేదనిరి. మాళవ్యాపండితునకును మీకును ఎంతెంతోవ్య
గారమున్నను మీరు నీళ్లుచ్చినపుడు ఆయన పుచ్చుకొనకున్న
మాళవ్యాప సరిపడదని తలంపవలయు మీ రొకసందర్భమున జె
ప్పిరి. అంచేమియు సరిపడకపోవుటలేదని ఒప్పుకొందును. ఆ
యితే మాదేశములో బ్రాహ్మణులు వందగజముల దూరమునుం
డి అబ్రాహ్మణులు చూచుచున్నను అన్నము తినరని మీకు తె
లియునా? కానిని ముట్టుకొన్నయెడల సరే చెప్పవలెనా? పీఠి
లో కూర్చునిమాట వివదించుటయెడల శ్రోత్రియబ్రాహ్మణుడు
కోపముతో అన్నముతినకుండలేది ఆరోజంతయు నువ్వెనిమన
ని తెలియునా? నీనిమాట యేడుందురు. ఇది నీచముగాదా? బ్రా
హ్మణుడధికుడనగుటలేదా? మీరు నాకివిషయములందు
గల సంశయములను దీర్చునా? నేనుబ్రాహ్మణయొనకుడనగుట
చేరి విషయములనున్నపుడుల వ్రాసితిని. ఆస్పత్రికి తక్కి
రన్నుల కింకండిలే గానియందున్నది. ఇయ్యది ముఖ్యముగ మ
త వైతికవిషయము. అన్నివర్గములవారును కలిసి భుజించుట
సాంఘిక విషయము. ఇప్పుడున్న ఆస్పత్రికితన దోడు తనతో
టి జనమునై నీచభావముగూడగలదు. ఇట్టివేరువురుగు సంఘము
ను తుంచుకొనితినున్నది. ఇట్లుచేయుట మానవపునకు గలహ
క్కులను కాదనుటయేయగును. అదియు అందరుకలిసిభోజనము
చేయుటయు నొకటిగాదు. సంఘసంస్కరణరీతిని కలుపవలసి
నేను గోరెదను. అట్లుచేసినయెడల ఆస్పత్రికినికూడా, దూరము
లగు పరిణింపబడుచున్న వారిస్థితి అగమ్యమగును. ఈబ్రాహ్మణ
విలేఖరి సంశయములు నిజమైనవే. ఈ పాపమొంతవరకు పెరి
గినదో దీనివలన గాన్పించుచున్నది. బ్రాహ్మణనామము పూ
ర్వమందువలె నమృత, ఆత్మరాహిత్యము, త్యాగము, విశుద్ధత,
తైర్థ్యము, క్షమ, సత్యజ్ఞానమూర్తిగా నుండవలయును. కాని
నేడీపుణ్యభూమియందు బ్రాహ్మణులకును, అబ్రాహ్మణులకును
విభేదములు గల్గినవి. చాలవిషయములందు బ్రాహ్మణుల కాధి
క్యముపోయినది. ఇప్పుడాపోయినదానిని మరలసంపాదించు
కొనబాలక నిరాశజనించి భారతదేశములో కొన్నిచోట్ల అ
బ్రాహ్మణుల అశూయ నెక్కువజేసెను. కాని యిదిలేఖరివంటి
బ్రాహ్మణులు కొందరుండి చేతనై సంతవరకు బ్రాహ్మణేతరుల
పక్షమున పోరాడుచుండుటవల్లనే హిందూమతమున దేశమును
యీమాత్రముగనున్నది. అంతటను బ్రాహ్మణులే ఆస్పత్రికిత
కయి పోరాడుదు మతగ్రంథములనుండి నిదర్శనముల జూపెద
రు. ఈఆంధ్రవిలేఖరి చెప్పినటువంటి దక్షిణదేశ బ్రాహ్మణులు
కాలానుగుణ్యముగనుండి అధికమును వీడిబ్రాహ్మణేతరుడు దగ్గ
రవచ్చినను మాటవినబడినను మొలసోకునని తలంచుపాపమున కొ
డిగట్టుకొనవలదని నేను కోరుచున్నాను. ప్రపంచములో నన్ని
టియందును బ్రహ్మపదార్థమున్నటుల గ్రహించుమని బ్రాహ్మ
ణుడే ప్రపంచమునకు నేర్పెను. అప్పుడు జైటినుండి ఎట్టిఅపవి
త్రమును గలుగజాలదు. అయ్యది లోపలనుండియే గల్గును. ఆస్ప
త్రికిని, దూరస్థులని యనుకొనుట పాపమని బ్రాహ్మణులు
చెప్పెదరుగాక. మానవునిమోక్షము వానిచేతులలో నే గలదని
యు, బాగుజేసికొన్నను బాగుజేసికొన్నను తానే యనియు ఆ
యన ప్రపంచమునకు నేర్పెను.

ఈ ఆంధ్రవిలేఖరిచెప్పినదానివలన బ్రాహ్మణేతరులు కో
పము జెందరారు. బ్రాహ్మణులీ ఆంధ్రవిలేఖరి వలనే వారికై
పోట్లాడెదరు. ఏకొద్దిమందియో చేయుపాపములకయి బ్రాహ్మ
ణులను తనవలెను బ్రాహ్మణేతరుడు నిరసింపజనదు. ఆక్రమముగ
ప్రప్రించువారు తనయెడల సక్రమముగ నుండవలెనని ఆయన కో
రకుండుగాక. దానిని బోవువాడు నన్ను లక్ష్యకెట్టలేదనిగాని,
నేను తాకినందువల్లను మొలసోకినదని తలంచినగాని నాకు వచ్చి
న అవమానమేమియునులేదు. ఆయన దారిలోనుంచి లెమ్మన్న
లేవక, నామాట ఆయన కెక్కుబడునోయిరి చూడజాలమున్న
బాబును. ఆయన అధికుడనని తలంచినందునగాని, అపిచ్చియను
మానమునకుగాని పాపమునవలయును. అతనిపై కోపము ద్వేష
ము ఎంతమాత్రముకూడదు. అట్టివివాదే ప్రయోగించిన మా
త్రమునా కిష్టముండునా? ఆత్మనిగ్రహముపోయెనా బ్రాహ్మణే
తరునకు గొంపముపోవును. కాని హిందూ దాటిపోయి బ్రా
హ్మణులను మాత్రము భయకెట్టెరాదు. హిందూమతమునకును
మలవాదానికీ బ్రాహ్మణుడు పుష్కమువంటివాడు. ఆపుష్కము
వాడునటుల జేయుట నాకిష్టములేదు. అయ్యది తన జాగ్రత్త
దానుదీసికొనునని నాకు తెలియును. ఇప్పటికెన్నియో చెప్పె
ను నీనను. అయితే ఆపుష్కముయొక్క విశ్వాసవాసలను బ్రా
హ్మణేతరు డపహరించెననువాదుమాత్రము రాకుండుగాక. బ్రా
హ్మణుల నణగద్రొక్కి బ్రాహ్మణేతరులు పైకిపెట్టుట నాకిష్ట
ములేదు. బ్రాహ్మణు లింతవరకధిష్ఠించినస్థానమును వారుచేర
గోరెదను. బ్రాహ్మణులు జక్కతః అట్లయిరి. కాని బ్రాహ్మ
ణీకమట్టిదిగాదు. ఆగుణముల నెట్టినిమలయినను నిమ్మజాతివారై
నను అనుసీంపవచ్చును.

మో॥ క॥ గాంగ్రి.

ఇండియా గెజిటు

విద్య, ఆరోగ్య, లాండుకాఖిల స్థాయిసంఘ

నిర్ణయము

అధివసనసంఘ నిర్ణయము

డెల్లీ, మార్చి 27:—ఈక్రింది ప్రచురణము యిండియా
గెజిటులో ప్రచురింపబడినది. విద్య, ఆరోగ్య, భూమి కాఖి
లను బరీక్షించుటకు స్థాయిసంఘముగ నీక్రిందివారిని నియమిం
చిరి. (1) సర్. డి. పి. సర్వాధికారి, (2) సయ్యదురజా
అలీ (3) ఎమ్. హరికర్ణ నాథమిశ్ర (4) కప్తను అబూబు
ఖాను (5) ఇ. సి. ప్లేమింగు గార్లు,

వలసబోవువారి విషయముమాత్ర మిక్రింది సభ్యులువారు
బరీక్షించుచుందురు. రెండు సభ్యులవారు నేనుకొనిన సభ్యులనుండి
ప్రభుత్వ మిక్రిందివారిని నియమించిరి (1) సనాబుసర్ ఉమర్
నాయత్(2) జి. వినకేశ్(3) ఆర్. పి. కరండీకరు(4) ఫిరోజ్
నెత్నా (5) సర్ పురుష్ త్రమదాను థాకూరుదాను (6) సర్
హరిసింగు గౌరు (7) కే. సి. నియోగి (8) డి. బి. మో. రామ
చంద్రారావు(9) యన్. యస్. జోషి (10) నవాబు సర్ సాహెబు
బాదా అబ్దుల్ కయాం (11) ఖా. బి. సయ్యదు మహమ్మద్ య
స్సయిల్ (12) మార్వీ అబ్దుల్ కాసింగార్లు. (ఆ. పై)

నవరలకు స్థిరవిలువ

త్వరలో నిశ్చయించుచుని కోరుట

లీఫ్ట్, మార్చి 28:—స్థిరమైనవిలువగలమొహరు స్థాపిం
చుటనుగూర్చి ప్రభుత్వమునా రేమిజేసిరని కామన్సుభలోచిం
చుటనుగూరిని ప్రశ్నించిరి. ఆయనయు అవిషయమున త్వరలో
నిశ్చితాభిప్రాయమును చెబువ కుతూహలము గలిగియుండెను
గాని ఈప్రతిసెలవులోపున జరుగదని పలికెను. ప్రభుత్వము
చారి నివిషయమున తొందరజేయుటకుండు మంచిదనిచెప్పెను.
అట్లు అలస్యముజేయుట చాల నష్టదాయక మని అనేకవర్తక
సంఘములనుండి తెలియపచ్చెనని గూడ జెప్పెను. ప్రభుత్వము
వారు ప్రజాశ్రేయము నారసి యివిషయమంతయు బాగుగ
పరికించి, కష్టతరముగ ఈవిధానము నెరవేర్చుకొన యత్నిం
చుచున్నారని చెప్పెను. ప్రస్తుతము ప్రభుత్వము
చారికి అల జడి కలుగజేయకుండినచో
పివత పార్లమెంటు పత్రముగూడ ప్రభుత్వమును విమర్శింప
వచ్చుననెను.

కీరననాయిలు అముటకు

యేజెంటుకావలెను

వివరములకు పెట్రోనోలేనియా అయిల్ కంపెనీ ఆఫ్
యిండియా లిమిటెడ్, నార్దర్నాస్కార్లన్ ఏజెన్సీ తెనాలికి
వ్రాయవలెను.

జవ్వాజి వెంకటలక్ష్మీనరసింహ్వారావు

సంస్కరణ ముల ఫలితము

చెన్నై ప్రభుత్వ నివేదికము

(సంస్కరణములు రాష్ట్రమునం దేవిధమున పనిచేసినో వివరించు, ఈవ్యాసపు మొదటిభాగము ఈనెల 17 వ తేదీ మంగళవారపు ప్రతికయందు ప్రకటింపబడెను. ఈభాగమునందు సంస్కరణములను వృద్ధిచేయువిషయమై ఈ ప్రభుత్వమువారు తెలిపిన అభిప్రాయములు ప్రకటితములు.)

మంత్రులకోరికలు-గవర్నరుగారు భిన్నాభిప్రాయములు

సంస్కరణములను అభివృద్ధిచేయు విషయమై సలహా ఇచ్చుట కొంచెము కష్టమగు విషయమని గవర్నరుగారి అభిప్రాయము. సంస్కరణశాసనముననుసరించి నిబంధనలను తయారుచేయు అధికారమును సంపూర్ణముగ వినియోగించి లాభము పొందు విషయమై గవర్నరుగారు మంత్రుల సలహాలను పొందిరి. మంత్రులకును గవర్నరుకునుగల పరస్పరసంబంధములందు కొంతమార్పు కలుగవలయు ననియు, చట్టములను తయారు చేయు విషయమై ఇండియా ప్రభుత్వమువారికి గల అధికారములు తగ్గింపవలయు ననియు మంత్రులు సలహాఇచ్చిరి. చట్టమును సవరించుకేట నిబంధనలనులమున ఈ ఉద్దేశములు నెరవేరవచ్చును. కాని నిబంధనలపై ఎట్టిలాభిముఖముగదని మంత్రులు నమ్ముదు. పైనాన్న, లా, ఆర్డరు, ఇవి మూడు తప్ప మిగిలిన కాఫులన్నీటిని ప్రజాయత్త మొనర్చవలయునని మంత్రులు కోరుచున్నారు. శాసనసభ్యులలో అధికసంఖ్యకుల అభిప్రాయము మాడ ఇదియే యని వేరుగచెప్పట అనవసరము. కడటన మూడు సంవత్సరములందు రాష్ట్రీయశాసనసభ లన బాధ్యతలను గుర్రెగి తన ధర్మములను నిర్వహించుచుండె ననియు, అన్నివిధముల రాష్ట్రీయవారు ఎక్కువ అధికారములను పొందు ఆర్డరు చేయువారినియు కావున పైన నూచించినవిధమున అన్నికాఫులను ప్రజాయత్త మొనర్చును రాష్ట్రీయనందు అసంతృప్తి వ్యాపింపగలదనియు, ఏదో కొన్నికాఫులను మాత్రము ప్రజాయత్త మొనర్చు ఏర్పాటును వారెన్నటికి అంగీకరింపరనియు మంత్రులు స్పష్టముగ తమ అభిప్రాయములను ప్రకటించియున్నారు.

మంత్రుల అభిప్రాయములను ప్రజలు వికగ్రీవముగఅంగీకరించుచున్నారా అను విషయమై గవర్నరుగారికి కొన్ని సందేహములున్నవి. అన్నికాఫులను ప్రజాయత్తపర మొనర్చవలయునను సలహాను గవర్నరుగారు అంగీకరింపజాలరు. సంస్కరణ శాసనము పరిశీలించినను, మట్టిమెను మొమొరాండమును పరిశీలించినను, లాండు రెవిన్యూ పరిపాలనము, లా ఆర్డరు (కారాగృహముల పరిపాలనముతోనూ) పైనాన్న, ఈకాఫులను ప్రజాయత్తముచేయు విషయమై అలోచించుటకే మీలలేదు. ఇతర కాఫులనన్నిటిని ప్రజాయత్తమొనర్చుటకు చట్టము ననుసరించి ఇట్టి ఇబ్బందులులేవు. కాని పైనాన్న లా ఆర్డరు తప్ప మిగిలిన కాఫులనన్నిటిని ప్రజాయత్తము చేయవలయుననియు ఇట్లు చేయక ఏవోకొన్ని కాఫులను మాత్రము మంత్రుల పరమొనర్చిన వారు అంగీకరింపరనియు రాష్ట్రీయనందు అశాంతిపొచ్చుననియు మంత్రులు తెలిపియున్నారు. కావున మంత్రుల కోరికలను అంగీకరించుట అసాధ్యమనియు అనవసరమనియు గవర్నరుగారి అభిప్రాయము.

ఇకను మంత్రులు ప్రకటించిన భిన్నాభిప్రాయములను గురించి కొంత చెప్పవలసియున్నది. ప్రభుత్వకాఫులను ప్రజాయత్త మొనర్చు విషయమై గవర్నరుగారు మరల ప్రస్తావమునర్ప తలచుటలేదు.

మంత్రుల సంయుక్త బాధ్యత

ప్రస్తుత విధానము మంత్రుల సంయుక్త బాధ్యతనుగాని మంత్రుల స్వాతంత్ర్యమును గాని వృద్ధిపరచుటలేదని మంత్రులు అభిప్రాయపడుచున్నారు. ఇండియా ప్రభుత్వ చట్టపు 62 సెక్షను అనుసరించి ప్రజాయత్తకాఫుల పరిపాలనను సంయుక్త అభిప్రాయములను గవర్నరుగారు అంగీకరింపవలయునని వారు వాదించుచున్నారు. ప్రభుత్వాయత్త కాఫుల పరిపాలనమునందు ఎక్కిక్యూటివు కాన్సిలు సభ్యుల నిర్ణయము ననుసరించి గవర్నరు ప్రసరించి విధమునకే ప్రజాయత్త కాఫులయందు మంత్రుల నిర్ణయమును గవర్నరు అంగీకరింపవలయునట. కాని మంత్రులను గవర్నరు నియమింపవలయుననియు, గవర్నరుకు ఉపసమన్లుంకలమే వారు అధికారమునం దుండవలయుననియు వారు అంగీకరించుచున్నారు. ఎక్కిక్యూటివు కాన్సిలు సభ్యుల బద్ధతనువలె మంత్రుల నిర్ణయముమాడ గవర్నరును బంధించి విధమున చటము సవరించట అనవసరమని గవర్నరుగారి అభి

ప్రాయము. మంత్రుల సంయుక్త బాధ్యతను భంగపరచు నిబంధనలేమియు ఈ విధానమునందు లేదని గవర్నరుగారి అభిప్రాయము. ఈరాష్ట్రపు వ్యవహారములను పరిశీలించిన ఈవాదము కేవలము హేతువాదమనియు, అనాధవము పట్టిచూచిన ఈవాదమున కెట్టి ఆధారము లేదనియు స్పష్టమగుచున్నది. రాష్ట్రీయనందు వృద్ధిచెందిన కాలెటేలు విధానము మంత్రుల సంయుక్త బాధ్యతను వృద్ధిచేయుచున్నది. ఇతరరాష్ట్రీయ లందువలె కాక ఈ రాష్ట్రీయను మంత్రులు శాసనసభ్యులలో అధికసంఖ్యకులు విశ్వాసముగలవారై యున్నారు. కావున మంత్రుల కోరికలు ఫలించుటకు సంస్కరణ శాసనమును వరించుట అనవసరమనియు, నిబంధనల ననుసరించిన ఈ ఉద్దేశము నెరవేరగలదనియు, సాంప్రదాయముల నేర్పరచి ఈబాధ్యతను వృద్ధిపరచు యత్నింపవచ్చు ననియు గవర్నరుగారు అభిప్రాయపడుచున్నారు.

బిల్లుల నుపవాదించుటకు ఇండియా ప్రభుత్వమువారి అనుమతి పొందుట

రాష్ట్రీయ శాసనసభయందు బిల్లులను ప్రవేశపెట్టుటకు పూర్వము ఇండియా ప్రభుత్వమువారి అనుమతి పొందుట కొన్నిసందర్భములందు ఇబ్బందికలుగజేయుచున్నదని మంత్రులు వాదించుచున్నారు. ఈ ఇబ్బంది ప్రజాయత్త కాఫులయంతుకన్న ప్రభుత్వాయత్త కాఫులయందు అధికముగ నున్నదనియు గవర్నరుగారు అభిప్రాయపడుచున్నారు. ప్రజాయత్తకాఫుల సం దర్భమున ప్రవేశపెట్టబడిన 16 బిల్లులలో 11 బిల్లులకు మాత్రము ప్రధమమున ఇండియా ప్రభుత్వమువారిఅనుమతి పొందవలసి వచ్చెను. ప్రభుత్వాయత్త కాఫుల విషయమున ప్రవేశపెట్టబడిన 18 బిల్లులలో నిబంధనల ననుసరించి 15 బిల్లులకు ప్రధమమున ఇండియా ప్రభుత్వమువారి అనుమతిని పొందవలసివచ్చెను. ఈ నిబంధనలపై ప్రభుత్వాయత్త కాఫులయందే ఇబ్బంది అధికముగ నున్నదని స్పష్టమగుచున్నది. కాని, తాత్కాలికముగ ఇట్టి నిర్బంధము ఒండక తప్పదు.

ఈఇబ్బందులను తొలగించి రాష్ట్రీయనునకు స్వాతంత్ర్య మిచ్చు విషయమై బాగతతో ఆలోచించవలెను. ఈవిషయమై సంపూర్ణాధికారము రాష్ట్రీయల కివ్వబడిన అన్ని రాష్ట్రీయ లందును ఒక్క విషయమున 21 వేల విధముల శాసనము ఒండవలయునని ఏర్పాటు నెరవేరజాలదు. ఇట్టి పరిస్థితులలో ఇండియా ప్రభుత్వమువారి కీవిషయములందున్న అధికారమును తీసివేయుట ఉచితము కాదు.

ప్రభుత్వ కార్యదర్శుల హక్కులు

ప్రస్తుతము అమలునందున్న నిబంధనల ననుసరించి గవర్నరుగారితో సంప్రదించు అధికారము ప్రభుత్వ కార్యదర్శులకు డిపార్టుమెంటుల ప్రధానోద్యోగులకు నున్నది. ఈ ఏర్పాటును మంత్రులు ఆక్షేపించుచున్నారు. పరిపాలన విషయములందు గవర్నరు కేవలము ఒక విగ్రహముగ నుండవలసినవారు కాదు. చట్టము ననుసరించి పరిపాలనమున కంతయు గవర్నరుగారు బాధ్యులైయున్నారు. ఇట్టి పరిస్థితులలో డిపార్టుమెంటుల ప్రధానోద్యోగులతోను ప్రభుత్వ కార్యదర్శులతోను గవర్నరుగారికి ప్రత్యక్షసంబంధ ముండుట అవసరము. ఈఏర్పాటునల్ల మంత్రుల అధికారములకు భంగము కలుగుచున్నదను వాదమును సభాయుతుడగు గవర్నరుగారు అంగీకరింపజాలకున్నారు.

ఆర్థికవిషయములు

ప్రస్తుతము ఆర్థిక విషయములందు అమలునందున్న ఏర్పాటుల విషయమై మంత్రులు రెండు ఆక్షేపణలు గావించుచు చున్నారు. ఈఏర్పాటులు మంత్రులకును శాసనసభ్యులకినిగల ఆర్థికబాధ్యతను వృద్ధిచేయుట లేదనియు, తమకులేని అధికారములను ఆర్థికకాఫువారు చెలాయించుచున్నారనియు మంత్రులు ఆక్షేపించుచున్నారు.

ఈవాదమును గవర్నరుగారు అంగీకరింపజాలకున్నారు. ప్రస్తుతము అమలునందున్న ఏర్పాటులు మంత్రుల యొక్కయు శాసనసభ యొక్కయు ఆర్థికబాధ్యతను పెంపొందించుచున్నవనియు గవర్నరుగారి అభిప్రాయము. ఇంగ్లాండునందు అమలునందున్న విధానము సంస్కరణ శాసనపు ఉపోద్ఘాతము ననుస

రించి ఈదేశమునందుమాడ ప్రవేశపెట్టబడవలయు నని మం

త్రులు కోరుచున్నారు. ఈ కోరిక చట్టమును సంపూర్ణముగ సవరింపవలయున కోరికను నూచించుచున్నది. కాన ఈ విషయమై చర్చకు పూర్తిగానుట అనవసరమని సభాయుతుడగు గవర్నరుగారు అభిప్రాయపడుచున్నారు.

ప్రత్యేకాదాయములను నిర్ణయించుట

మంత్రులు నూచించు లోపమునకు పరిపాలనపు ఏర్పాటులు కారణము కాదనియు పరిపాలనావిధానమే కారణమనియు చెప్పవలసియున్నది. రాష్ట్రీయ ఆదాయముల నన్నిటి కేంద్రీకరించవలయు ననియు, ఇండియా ప్రభుత్వపు కష్టన ప్రథమమున చెల్లించి ప్రభుత్వాయత్త కాఫుల ఖర్చులకు కావలసి మొత్తమును ప్రత్యేకించి మిగిలిన మొత్తమును ప్రజాయత్త కాఫుల ఖర్చులకు వినియోగింపవలయునని మాంటాగు చలము ఫర్డు నివేదికమునందు నూచింపబడినది. మిగిలిన మొత్తము ప్రజాయత్తకాఫుల ఖర్చులకు చాలకుండైన కొత్తపన్నులను విధించి అధికారము మంత్రుల వుండవలయునని మాడ ఈ నివేదికమున దు నూచింపబడినది. ద్వంద్వ ప్రభుత్వమునందలి రెండు భాగములకును ఆర్థిక విషయములందు ఆన్యోన్యము వృద్ధియగుటకి ఈఏర్పాటుచేయబడినది. ఈఏర్పాటు లోప భూయిష్టమైయున్నదని ఇండియా ప్రభుత్వమువారు నూచించియుండిరి. రాష్ట్రీయ ఆర్థిక విషయములందు ఈక్రింది ఏర్పాటు అమలునందుండి వలయునని ఇండియా ప్రభుత్వమువారు నూచించిరి. రాష్ట్రీయ ఆదాయములను రెండు భాగములుగావించి ప్రజాయత్తకాఫుల కోరికలను ప్రభుత్వాయత్త కాఫుల కోరికలను ప్రత్యేకింపవలయును. ఇట్లుచేసిన తమకున్న ఆదాయము స్పష్టముగ గుర్రెగుటకు అవకాశముండును. ధనము చాలకుండైన కొత్త పన్నులను విధించుకొనెదరు. ప్రభుత్వాయత్త కాఫులకు కావలసిన ఖర్చులకు గాను కొత్త పన్నులను శాసనసభవారు ఆమోదించినచో గవర్నరుగారు పట్టికేటు అధికారము నుపయోగింపవచ్చును. ప్రజాయత్తకాఫుల ఖర్చులకు అవసరమగు కొత్తపన్నులను మంత్రులు శాసనసభయందు ప్రవేశపెట్టవచ్చుట ఆపన్నులను శాసనసభవారు నిరాకరించి వారి నిర్ణయమే ఖాయముగ నుండును. ఈసందర్భమున గవర్నరు సస్పెక్షేటు అధికారము నుపయోగింపరాదు. ఇండియా ప్రభుత్వమువారి విధమున సలహా ఇచ్చియుండిరి. ఈవిధమున ప్రత్యేకాదాయములను నిర్ణయించుటనల్ల మంత్రులు శాసనసభవారు ఆర్థికవిషయములందు తమకుగల బాధ్యతలను స్పష్టముగ గుర్రెగి యుండెడివారు. పార్లమెంటు బాయింటు సెలెక్షన్ మిటివారు ఇండియా ప్రభుత్వమువారి, నూచనలను ఆమోదించలేదు. మాంటాగు చలముఫర్డు నివేదికమునందు గావించబడిన నూచనలను ఆమోదించిరి. కాని ద్వంద్వవిధానము నందలి రెండుకాఫులకును ఆర్థిక విషయములందు సంపూర్ణ మేర్పడిన ఇండియా ప్రభుత్వమువారు నూచించిన విధానము అమలు నందుండవలయునని సెలెక్షన్ మిటివారు నిర్ణయించిరి.

ప్రస్తుతము రెండు కాఫులకును 21 పెబ్లెట్టు తయారుచేయబడుచున్నది. డెవల్యూషను నిబంధనల ననుసరించి ప్రజాయత్త ప్రభుత్వాయత్త కాఫులఖర్చులకే ధనము ప్రత్యేకింపబడుచున్నది. ఈఏర్పాటుల ననుసరించి కాబిసెలు సమావేశమునందు నిర్ణయింపబడుచున్న బడ్జెటును ఇంతవరకు మంత్రులు ఆమోదించుచుండిరి. శాసనసభవారు మాడ బడ్జెటును ఆమోదించునట్లు ప్రోత్సహించుచుండిరి. కాని అంతృప్తి మాత్రము అధికముగనున్నది. ఆర్థిక విషయములందు కొంత ఎక్కువ అధికారమున్న పరిపాలన మింకను చక్కగ జరుగగలదని శాసనసభవారు మంత్రులు అభిప్రాయపడుచున్నారు. ప్రత్యేకాదాయములను నిర్ణయించి ఎన్నియో విధముల లాభము కలుగునని సభాయుతుడగు గవర్నరుగారు అభిప్రాయపడుచున్నారు. కావున ఈఏర్పాటును అమలునందునట్లు డెవల్యూషను నిబంధనలను సవరించుట ఉచితమని గవర్నరుగారి అభిప్రాయమైయున్నది.

ఆర్థిక కాఫువారు తమకు లేని అధికారములను చెలాయించుచున్నారను వాదమునకు సమాధానము చెప్పవలసియున్నది. ఆర్థికకాఫుధికారి ఎక్కిక్యూటివు కాన్సిలు సభ్యుడనియు ఈకారణమునల్ల ప్రభుత్వాయత్త కాఫుల విషయమై ఆర్థికకాఫువారు ప్రత్యేకము చూపుచుండురనియు వాదించబడుచున్నది. డెవల్యూషను నిబంధనల ననుసరించి మంజూరు చేయబడిన మొత్తముకన్న ఖర్చులు అధికము కాకుండునట్లు ఆర్థికకాఫువారు తని భీచేయుచుండురు. ఈతనివారు శ్రద్ధతోచేయుచుండురు. కొత్త పనులేమైనను ప్రారంభింపవలసి వచ్చినపుడు పైనాన్నమిటి వారు సలహానిచ్చెదరు. పివ ప్రభుత్వసభ్యుల బంధుకలసి ఏ పనులను ప్రారంభించవలసినది నిర్ణయించెదరు, ఇట్టి పరిస్థితులలో ఆర్థికకాఫుమై మంత్రులు గావించిన ఆక్షేపణలు ఉచితమని గవర్నరుగారు తలచుట లేదు.

రాష్ట్రీయ అభివృద్ధికి నియోజకవర్గముల సంస్కరణము, వోటరుల సంఖ్యను వృద్ధిచేయుట అవసరమని గవర్నరుగారు అభిప్రాయము. కార్యకులకును నిన్నూబాతుకును ప్రత్యేక నియోజకవర్గముల నేర్పరచు విషయమై ఆలోచించు ఉచితము.

గ్రామపురస్కారము

భోగరాజు పట్టాభిశిఖితామయ్యగారు

రాజమహేంద్రవరము, మార్చి 27:-25-8-25 తేదీ సాయంకాలము 6 గంటలకు రాజమండ్రి హిందూసమాజములో "జన్మభూమి" పత్రికాసంపాదకులగు మ-రా-రా- భోగరాజు పట్టాభిశిఖితామయ్యగారు "గ్రామపురస్కారము" గూర్చి యుపన్యసించిరి. మ-రా-రా న్యూపతి గుబ్బారావు పంతులు గారు అధ్యక్షతవహించిరి. శిఖితామయ్యగారి ఉపన్యాసము యాక్రంద పొందుపరచుచున్నాను:-

సాధారణముగా నిర్మాణము క్రిందనుండి క్రమముగా పైకి సాగవలెను. గత రిగి సంవత్సరములనుండియు గ్రామ పునర్నిర్మాణమునకు యత్నములు జరుగుచున్నవి. కాని అయ్యది ప్రైవేటుండి పల్లెటూ ప్రసరించుచున్నది మూడు నాలుగు సంవత్సరముల క్రితము మనదృష్టి గ్రామములపై దిగినది. అనగా 1920 లో కలకత్తాకాంగ్రెసు జరిగిననాటినుండి అసహాయవారు దృష్టి గ్రామనివాసులపై మరలినది. మన గ్రామములు పాశ్చాత్య సభ్యతను, పాశ్చాత్యపరిశ్రమములకు పూర్వముగ లోబడియున్నవి. పల్లెటూబోయి చూడుడు. గ్రామనివాసులు ఉపయోగించు వస్తువులు చాలవరకు పాశ్చాత్యదేశములనుండి దిగుమతిచేయబడినవే. గృహంతర్భాగమున ప్రవేశించిచూచిన, సర్వము పాశ్చాత్యపద్ధతుల ననుసరించియుండును. నాలుగిళ్లవంతి బరులు, బంగారాపండితీకారము యిల్లు కట్టబడియుండును. లోపలి చిత్రము లన్నియు పాశ్చాత్యసభ్యత ననుసరించి యుండును. 1816 సం॥న ఆంగ్లేయులు మనదేశమున కేంద్రప్రభుత్వ మేర్పాటుచేయునప్పటికి గ్రామములలోనున్న పూర్వపు పరిపాలనాపద్ధతులన్నియు మారిపోవుటయేగాక, గ్రామముయొక్క స్వతంత్రజీవనమునకు భంగముకలిగెను. ఆంగ్లేయులు మనదేశమునకు వచ్చిన రెండుశతాబ్దములలోను గ్రామములయొక్క ప్రాముఖ్యతబోయి, శిథిలమగుటకు ప్రారంభమాయెను. కంపెనీ పరిపాలనవలన యిదివరకు గ్రామములలోనున్న పరిపాలనాపద్ధతులు కట్టుబాటు పూర్ణముగా మారిపోయెను. ప్రజలయొక్క సమిష్టి దృష్టి పూర్వముగనశించెను. దానికి బదులు ఒడంబడికపద్ధతులు, అగ్రిమెంటులు (కంట్రాక్టు సిస్టము) బయలుదేరినది. ఒకరిలో నొకరికి విశ్వాసమువోయినది. దీనిమూలముననే భయంకరమగు కత్తులు బయలుదేరుచున్నది. స్వల్పమగు కారణములపై యీ కత్తులు ప్రారంభమగును. గ్రామములయందున్న యొక భాండాగారమును పాలించువిషయమననో, ఒకవిద్యాలయము నడిపించు విషయముననో, లేక యొక సహకార పరపతి సంఘము కొనసాగించు విషయముననో కత్తులు బయలుదేరి, కార్యాచరణకు పూర్ణముగా నడ్డుముకలుగును. దీనికంతకు కారణముగా ఒక్కటియే కనబడుచున్నది. "అధికారమును సంపాదించునయ్యాళి." ఇదియే గ్రామజీవనమును అడుగంటిచేయుచున్నది. ఇట్టికత్తులు ప్రబలముగానుండుటలనే అసహాయాద్యమనందర్పమున గ్రామములలో సరియైన పనిజరుగుటకు వీలులేకపోయినది కాని ప్రజాహితైక జీవనము మనము కాక్షించిననో, అధికారమునందుగల యాళను పారద్రోలి గ్రామవిషయములలో పనిచేయువారలయందు ఎక్కువ శిక్షణలను పాటింపక సమబుద్ధితో మెలంగవలెను.

గ్రామజీవనము పొడగుటకు ముఖ్యముగా విద్య, వ్యాజ్యములు, అభియోగములు, నూలిపని మొదలగునవియే కారణభూతములయ్యెను. ఆంగ్లదేశానుకరణముగ సంస్థను మన పట్టణములందు స్థాపింపబడగనే వాటినుపయోగించుకొరకయి ప్రజా గ్రామములను వదలి క్రమముగా పట్టణములను జేరచొచ్చిరి. ఉన్నత ఆంగ్లవిద్యాభ్యాసముకొరకు గ్రామమువిడిచిపెట్టి పట్టణములొకాపురముండవలెను. విద్యావ్యయముకొరకై తిప్పక కొన్నియొకరముల భూమిని విక్రయింపవలసియుండును. ఇంతయుచేసి కొన్నిసంవత్సరములపాటు విద్యనభ్యసించి, పరీక్షలలో మునుగుచు లేచుచు తుట్టుకుడు యేదియో నొక పరీక్షలో కృతార్థుడనించుకొని ఉద్యోగమునకయి ప్రయత్నించ, అయ్యది లభింపదు. అందుచే జీవితముదలి సౌఖ్యమేనశించును. అప్పుడు తిరిగి దృష్టి గ్రామముపై ప్రసరించుటచే అచ్చటకేగి తానువిడిచి వచ్చిన గృహము శిథిలమైయుండుటగాంచును. అట్టివాడు గ్రామములలో జేరి స్వలాభము కొరకయి తనబుద్ధికులత నుపయోగించి యేదియోయొక ఫార్ట్లో జేరి, కత్తులను మరలెత్తి వృద్ధిచేయును. కొర్రలమూలమున గూడ అపరిమితవస్తువు కలుగుచున్నది. గ్రామస్థులు స్వగ్రామమువీడి పట్టణమునకుపోవుట, అమితమధనమువ్వయమగుట, చాలకాలమువరకు కేనువిశ్రాంతియగుట, చివరకు న్యాయము కలుగకపోవుట- కాని దీనివలన కలిగిన కత్తులుమాత్రమే మట్టేనిల్చియుండును. గ్రామములలోనున్న వివాద విషయము అక్కడనున్న వయోవృద్ధుల సాక్ష్యము గ్రామములోనే తీసికొనిన లాభముండునుగాని, యెన్నియో మైళ్లదూరమున్న బ్రిటిషుకోర్టు తీసికొనినపోయి "దేవునియెదుట అంతా నిజము చెప్పుతా"నని ప్రమాణముచేయించి నప్పటికి చెప్పనదంతయు అబద్ధమేయగును. ఇట్లే కూలినాలిచేసికొని పాట్లపోసికొని నుద్దేశములలో తక్కువజాతులవారు గ్రామములనుండి పట్టణములకు పోవుచుండిరి. ఏమన వారికి తమగ్రామములో పనియేమియులేకుండెను. సాలివానికి మరుక బట్టినేసినయెడల అదిఅమ్మడుకాక వాడు పస్తుంపవలసివచ్చును. అందుచే వాదాపనినూని వేసి కూలిచేసికొనుటకు పట్టణమునకు పోవును. గ్రామముందలి వృత్తులన్నియు పాశ్చాత్యసభ్యతానుసారములనాకమొందుటచే, గ్రామములో జీవనోపాధి గానక గ్రామములను వీడిపోవలసి వచ్చుచున్నది. అనగా గ్రామములనుండి మనుష్యులు, ధనము, పంటకుడ యికరచొట్టకు దాటిపోవుచున్నది. అట్టిచో గ్రామములు పూర్ణవికాసముతో నుండుట యెట్లు సంభవించును! ప్రస్తుత గ్రామజీవితముల నొక్కసారి పరిశీలింపుడు. గ్రామాభివృద్ధియందు దాస్తకీగలవా రెవ్వరయిన యందు నివసించుచుండితేమా కనుగొనును! ఉన్నతవిద్య నభ్యసించి, వారి అనుభవములను బుద్ధికులతవలన గ్రామముందలి కత్తుల నంతరింపజేసి నూతనవికాసము కల్పింపగలవా రెవ్వరయిననుండితేమా చూడుడు! అట్టివారి నెవ్వరిని గానము. కొలది విద్యనభ్యసించిన ఉపాధ్యాయులు కొంతమంది కాన్పితురు. కాని వారిమూలమున గ్రామాభివృద్ధి జరుగుటకు బహు కత్తులు మరలెత్తి ప్రబలమగుట గాంచుచుంటిమి. అయినను వారు శాశ్వతముగా నుండువారును గారు. శాశ్వతముగానందుండి ప్రజాహితైకజీవనములో పాల్గొనువారి నొక్కరినైనను గ్రామములో గాంచునూరము. పట్టణవాస్తవ్యులను తరచుగా చూచుచుండుటవలన చివరకు రైతులు గూడ చాలవకు సీనదత నొందుచున్నారు. పట్టణవాసులవలె కొర్రలకేటకు, పాటకాలల ప్రవేశించుట, కాఫీచూట్టులలో దూరుట మున్నగు దుర్వ్యాపారములు వారికీగూడ పట్టుబడినవి.

కొంతమంది ఆంగ్లేయులు మనదేశమందలి ఆకాంతిని గాంచి, ఇయ్యది జీవనోపాధి లేకపోవుటవలన కలుగుచున్నది గాని, ప్రజాబాహుళ్యము నిజమగు స్వాతంత్ర్య చిజములయించుచి గారు, అని చెప్పుచుండురు. దానియందుగూడ కొంత సత్యమున్నది. వ్యక్తిజీవనమే పాశ్చాత్య సభ్యతయొక్క ప్రధాన లక్షణము. అట్టి వ్యక్తిజీవనము కొరకై యత్నించునపుడు మనుష్యులు సంఘములో తమయొక్క విధులను మరచిపోయి హక్కులనే కాపాడుకొన ప్రయత్నింతురు. పాశ్చాత్యసభ్యతకు లోనైన మనగ్రామములందిట్టి యుక్తిగాంచుచుంటిమి. హక్కులను సుఖింపుట ప్రారంభించిన వెంటనే స్వతంత్ర్యముగ పార్టీలు కత్తులు తప్పక బయలుదేరును. సమిష్టిదృష్టిబోయి, యెప్పుడు హక్కులను సమర్థించి, ఇతరులపై యిర్వీను పెంచుకొనునో, అప్పుడే అభియోగములు ప్రారంభమగును. సంఘముయొక్క విధులను నిర్ణయించునది మొదలకానము దీనినందరు గౌరవించి, ఆచరణలో పెట్టుటకు దీనికందయే నిల్చుపనుబలమే కారణము. దీనివలన అంతకాంతికలుగ నేరదు. రెండవది సంఘముందలి ప్రజాభిప్రాయము. కానముకన్న దీనియందెక్కుడు బలమున్నది. ఇదియే సాధారణముగా ప్రాంతకార్యములను నిర్ణయించుచుండును. ఈరెంటికన్న మించినది, ఆత్మభోధి. దాని ననుసరించి యిట్టిపనిచేయుట మంచియనికాని, చెడ్డమనికాని నిర్ణయమగును. తప్పనిసిన దానినిర్వర్తించువాడైనను అభిప్రాయము ప్రబలుచున్నది. ఈ పైనచెప్పిన మూడువిషయములను విషయములను సక్రమాభివృద్ధి జేచినపుడు అవి అట్లు అభివృద్ధి పొందుటకు మనము అవకాశములు కలుగజేసినపుడు, జీవితమునూడ వికాసము జేందురు. అది లేనపుడు అంతయు అల్లకల్లోలముగనుండును. గ్రామముందలి కత్తులు ముఖ్యముగా పాశ్చాత్య సభ్యతవల్లనే కల్లినవని చెప్పకతీరదు. ఇట్టికత్తులు యెప్పుడు నశించునో అప్పుడే గ్రామజీవితము బాగుపడును. ఇట్టి పనిచేయుటకే గ్రామనివాసము చేయవలెనను సూచనలు కన్పడుచున్నవి. పాశ్చాత్యవాగరికత, విద్య, బ్రిటిషుకోర్టులు మున్నగునవి యెన్నడు పోవునో, అప్పుడే తిరిగి గ్రామములలో సంఘీభావము పొసగును. అనుకరణము-పాశ్చాత్యసభ్యత ననుసరించుట వలన చెప్పరానివస్తువులు కలుగుచున్నవి. గ్రామజీవితములను వృద్ధిపరచుటకు యేమిచేయవలెను? గ్రామములందు యిదివరలో నుండి, ప్రస్తుతము నశించిపోయిన వృత్తుల నన్నిటిని, చేతిపనులను తిరిగిపునరుద్ధరించవలెను. దీనిలో ముఖ్యముగా రాట్టమునకు ప్రధాన స్థానము నొసంగవలెను. దీనిమూలమున గా ములనుండి పట్టణము

లకు పోవు ధనప్రవాహముతయను నాగివాపును. పూర్వమున గ్రామములో నొకరింటి చివాసమైవనో, దానికికావలసిన వస్త్రములు ఊగువారే తయారుచేసియున్నందుండెడివారు. ఒకవేళ పడుగులు సిద్ధముగా లేకపోయినయెడల కొంతకాలమువరకు మహూర్తము అపుజేసెడివారు. కాని యిప్పుడట్టి ఆచారములు అడుగంటినవి. వాటిని తిరిగి స్థాపించవలెను. విషయము తయ్యముగా తెలిసినవారు గ్రామములందు సహకారపరపతి సంఘములు, పంచాయితీలు నెలకొల్పటకు గ్రామవాస్తవ్యులను పురికొల్పివారికి తగుసహాయమునంగవలెను. సుఖునేవ చేయుటకు, వైద్యసహాయముచేయుటకు, పరస్పర వైరములు బాపుటకు కొంతమంది ప్రజాసేవకులు, శీతానగనిమునందు సాపింపబడినటువంటి ఆశ్రమములను స్థాపించి వాటిమూలమున సునిచేయవలెను. విగ్యాశిఖరు, బుద్ధికులతగలవారు పంటబడిగల పెద్దవారు యిద్దరు ముగ్గురు పోయి గ్రామములందు నివాస మేర్పరుచుకొనిననో అచ్చట కత్తులను తప్పకనంతరింపజేయగల్గుదురు. ఉద్యోగముల నుండి విడివడి పించనుపుచ్చుకొనుచున్న పెద్దలు యితర పనులు లేనివారు, న్యూపతి గుబ్బారావు పంతులుగారి లాంటివారు గ్రామములకు పోయినచో యంతరితరాని లాభముండును. కాని ఇదంతయు అచిరకాలములో జరుగనదికాదు. కొన్నిసంవత్సరములపాటు నిరంతరము పనిచేయగలిగినచో గ్రామములు తప్పక పునరుద్ధరింపబడును.

శిఖితామయ్యగారు ముగించిన తరువాత అధ్యక్షులగు గుబ్బారావుపంతులుగారు లేచి శిఖితామయ్యగారు అనేకవిషయములు అతిత్వరితముగ నుపన్యసించిరినియు, వాటిని సావకాశముతోగాని అవగాహన చేసికొనలేమని చెబిచ్చిరి. గ్రామములయందును పట్టణములయందునుగూడ యొకమత్యముపోయినది. శరీరభ్రత యిండ్లయందుగాని, గ్రామములయందుగాని కానవచ్చుట లేదు. అట్టికోరికగూడ లేదు. దానివలన రోగ మభివృద్ధి జేంచుచున్నది. పూర్వాచారములు తిరిగి నెలకొల్పలేము గాని యిప్పుటి పరిస్థితుల ననుసరించి మనము దీనికి తగినవిధానము నేర్పరచుకొని పనిచేయవలెను. నాలుగు సంవత్సరములనుండియు, అనగా అసహాయవాదము ప్రారంభమైన నాటినుండియు గ్రామములపై దృష్టి మరలినదని శిఖితామయ్యగారు జెప్పిరి. కాని గ్రామములగరించి ప్రస్తావించుటయే గాని పనియేమియు జరుగలేదు. ప్రజాభిప్రాయమును లలపరచుట- గ్రామనివాసముందు కాంక్ష - అక్కడనున్న సంస్థల క్రమమార్గమున నడిపించుకొని వీటిని తొలగిస్తలెల కొల్పవలెను. వృత్తులు చేతపనులను తిరిగి స్థాపింపవలెను. సంఘీభావములేనిదే యేపనియు కాజాలదని తెలియజెప్పి వానినిసమకూర్చుటకు ప్రయత్నింపవలెను. మనుష్యులకు హక్కులు ప్రధానముకావనియు, విధులు, సంఘసేవ ప్రధానమును విషయమును బలపరచవలెను. విద్య, వృత్తులు వీటిని గ్రామహితైక జీవితమున కనుకూలమగునట్లు యేర్పరచవలెను. ఇట్టిపనులను జేయుటకే యిప్పుడు "ప్రజాసంఘ మనుషేర" యొకనూతన సంఘమును స్థాపింపవలెనని. దీనిలో యిట్టిసేవచేయుటకు యిష్టము, అవకాశమున్నవారు సభ్యులుగజేరి, ప్రోత్సహించ గోరుచున్నాను.

శిఖితామయ్యగారికిని అధ్యక్షులకును అభినందనము లాసంగినదిప సభి ముగిసెను.

(స్వకీయవిలేఖరి)

వెల సినా 1-కి వేలకు మందు రు. 0.4-0
ఈనూసెన తలకురాచిన పేలు తపి నశించును చర్మమునకు పెండుకలద వాని యుండక పెండుకల పెరుగును
నమ్మితో అజనము డిపో, మద చూడె

బీజేబుండ్

బీజేబుండ్:- నీరై పోయిన వీర్యమును గట్టి పరచుటకు లోకప్రసిద్ధి జేచినది స్వప్నముగాని మూత్రముతోగాని వీర్యము స్థితిమగుచున్న యెడల తక్షణం నిలిపివేయును. ముసలితనమును, నపుంసకత్వమును తొలగించి యువనతమొసంగును. ఎంతబలహీనుని కయినను రెండుగంటలలో నరములకు బలమునిచ్చి సంసారసుఖము అనుభవించునట్లు జేసి సంతానంతులుగ జేయును. ఈ త్రైకులు రహస్యముగా నుండుటచును, 20 మాత్రలు సీ 1-కి రు 2-00 వి. పి. చార్జి వేరు.

ఆర్యవైద్యశ్రమం,
18 బైరామకంపిథి, మద్రాసు.

నవమాయుర్వేద మహాసభ

తృతీయదివసరము

అధ్యక్షుని అంత్యోపన్యాసము

సర్వసాధారణముగ దేశభాషలయందు నాయుర్వేదప్రచారము గ్రంథరచనచేయుట ఎంత యావశ్యకమో సంస్కృత గ్రంథములను చదువుటయు సంస్కృతవాఙ్మయములను బోధపరుచుకొనుటయు, దేశమునందుండు గొప్పగొప్ప విద్వాంసులను పరిచయములో ననుకూల్చి, పూర్వపక్షసిద్ధాంతరూపమున వాక్యార్థముల జరిపించుటయు నట్టియుత్పత్తికర్తవ్యము.

యోగములై తత్వమును దర్శించువారుకొందరు, యోగులు వ్రాసిన నూత్రములకు వ్యాఖ్యానమువ్రాయు ఆచార్యులు మరి కొందరు, సమగ్రసంస్కృత పాండితిగలిగి ఈవ్యాఖ్యానములను బోధించు పాండిత్యమును అభివ్యక్తకాలమును గలిగిన వైద్యులు కొందరు, వారి తరువాతను పరిగణింపదగినవారు. ఈపై తెరగులన్నియు దేశమునం దవ్యక్తమగుచుండుటచే నట్టి వారిని ప్రోత్సహింపరచి నిలుపుట అవశ్యక కర్తవ్యము.

సకల జనోపయోగమునకై మహద్వర్ధింధములన్నియు నాంధ్రీకరించి ప్రచారము గావించుట, కాలానుసారముగ మనకు నేదావశ్యమైనది. సంవత్సరముసామగ్గున ఈ కార్యోత్సాహమును జూపి, తీర్మానములను ఆచరణకు చేరియున్నది ప్రోత్సహింపరచుచు తమ సగ్రాహణపథముగజేసి నౌకవినోదములకు సభవారికి పునఃపునఃప్రజామంబుల గావించి ధన్యంతరి ప్రార్థనతో ఈసంవత్సరోపన్యాసమును ముగించితి.

ఉదయము సమావేశమై క్రిందితీర్మానములు గావించబడెను.

తీర్మానములు

12 ఆంధ్రాయుర్వేద వైద్యులందరి కార్యదర్శిగారగు ములుగు రామలింగయ్యగారు మండలియొక్క గడచిన సంవత్సరపు ఆదాయవ్యయముల వివరమును వ్రాసి చదివెరి. అంగీకరింపబడినది.

13 ఆంధ్రాయుర్వేద విద్యాపీఠ కార్యదర్శిగారగు కవి రాజు ప్రతిపాది భయంకర కృష్ణమాచార్యులుగారు విద్యాపీఠ కార్యనివేదికను చదివెరి. అంగీకరింపబడినది.

14 ఆంధ్రాయుర్వేద విద్యాపీఠ పరీక్షలయందు గడచిన మూడు సంవత్సరములలో పరీక్షలయందు తీర్చులైనవారికి "వైద్యవిద్యాక" అను బిరుదుగల పట్టులను యివ్వబడినవి.

* * *

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ప్రదర్శనము

బహుమతుల నందినవారు

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ప్రదర్శనమందు జైవధ పరీక్ష గావించిరి. పరీక్షాధికారులలో దంట్లు సుబ్బాచార్యగారు, కోరి రామరాష్ట్రీ, ములుగు రామలింగయ్య, సంగమేశ్వర శాస్త్రి, మధురముత్తై ముదలియారు, కృష్ణరావుగారలు గలరు.

ఆయుర్వేద వైద్యులందరు తమ ప్రశంసాపత్రము పొందినవారు (1) ఆంధ్రాయుర్వేద ఛార్మనీవారు:—మూలికలు, చిత్రపటములు, సమస్తావధముల ప్రదర్శనమునకు (2) తిరుమల శ్రీనివాస త్రిలింగ మహావిద్యాపీఠము తిరుపతి, త్తయల, మదుమహములు మున్నగు మహావ్యాధులకు పరమావధములను ప్రదర్శించినందులకు (3) ద్విభాష్యం వెంకటేశ్వరులుగారు, వంట జైవధము లనేకములు 200 లకు పైగ వాగుగ తయారుజేసినందులకు, (4) ముక్త్యాల జమిందారుగారు నూచికాభరణము మున్నగు దివ్యావధములను ప్రదర్శించినందులకు.

స్థితివైద్యులందు డి. సి. సింగారం, తిరుచినాపల్లి, కట్టమాత్రీలు మున్నగునవి ఉత్తమరకముల ప్రదర్శనమునకు. కొందరు సిద్ధవైద్యులు రసగుళికలు మొదలగునవి ప్రదర్శించిరి. కాని యొగములు చెప్పట కిచ్చగింపనందున ప్రదర్శన నిబంధనల ప్రకారము వారికి బహుమతు లొసంగబడక పోయినను వారి కర్మకాళమున కగ్రాహణపథములు ప్రశంసించిరి.

ముస్తాఫానిగారు

ఇటలీలో సీనియరు ముస్తాఫానిగారు సంప్రదర్శనార్థము ను బడసిరి. తా సన సభ వారు 26 వ తేదీన గొప్పసన్మానము గావించిరి. కమ్యూనిస్టులు జాతీయగీతమును పాడవలెచిరి. పాపిష్టుపక్షమువారు కిక్కురేడిచిరి. అంతట చిన్నపొట్లలు జరిగెను.

యస్. ఐ. ఎ. ఎ. కెన్నిసు పాటిపందెములు

కెన్నిసు పాటిపందెములు వైద్యులందరు గెలుపొందిన హావ్యలుకన్య జాక్షరు ప్రేమగుగార్లు

నవమాయుర్వేద మహాసభ

ఆయుర్వేదాచార్య-ఆయుర్వేద విశారద-పరీక్షలపై చర్చ

ఎన్యూన 28.3.25:—నేటియందయ మెనిమిదిగంటలకు చెన్నపురి గోవిందప్పనాయకపిఠియందలి సౌందర్యమాలిన వై మహాసభ మాడెను. ఆయుర్వేదవిద్యయం దభిమానముగల ప్రతినిధులు ప్రేక్షకులు పెక్కుండు విచ్చేరియుండిరి. డాక్టరు ఆచంట లక్ష్మీపతి నోరి రామశాస్త్రిలు, సూర్యవారా యణశాస్త్రిలు శ్రీరంగముసంగమేశ్వరశాస్త్రిలు మున్నగు ప్రముఖులు సభ నలంకరించియుండిరి. డాక్టరు డి. యస్. ఆచార్యగారు రధ్యతులగ నెన్నకొనబడిరి. ఆయుర్వేదవిద్యయమున గాఢభిమానముతో గృహిపతి యివల గీర్తిశేషులైన మహానీయులకు సానుభూతితిర్మానమును గొన్ని యితరతీర్మానములను గావించబడినవిమిట్ట ఆంధ్రపరిశోధక విశ్వవిద్యాలయ శిష్టభవారిచే సంగీకరింపబడిన ఆయుర్వేదాచార్య ఆయుర్వేదవిశారద పరీక్షలవిషయమును తీర్మానము నామోదించుటయందు గొంత చర్చ జరిగెను. సంస్కృతభాషాజ్ఞానము లేని యాంధ్రుల కాలగ్రముననే యాయుర్వేదాచార్య ఆయుర్వేదవిశారద పరీక్షలనుజరిపి, యందు తీర్చులైనవారి నాయా గౌరవవిరుదములచే సన్మానించుట, పరిశోధకమహామండలివారి మహాసంకల్పము. సభలో నొకరిద్దలు దీనిపై దమపక్షముని జూపలేదు. ఆయుర్వేదాచార్య-ఆయుర్వేదవిశారద యను పరీక్షలు పరమోత్కృష్టములయినవి. వానిని దేశంబందటయెల్ల యాపరీక్షలవిలువను తగ్గించుచుండును. మఱియు సందులకు దగిన సాధనసామగ్రి యను నాంధ్రమున జాలినంతలేదు. ఆభాగము లాచ్యభాషయందు రచింపబడియు, నాభాషయందే పరికించుటయందు బ్రశ్నోత్తరములు నాభాషామూలముననే జరుపుటయు నాభాగముల కుచితసత్కారమును. నాగరికీ గ్రహించుట నాల్పదిగములపని. ఇందులకై వెనుదిసి యాపరిత్రతనుజెడగొట్టుట సమీచిన ధర్మముగాదు అని సభలో నొకరు నుడిచిరి. ఆంధ్రదేశమున నాంధ్రభాషలో నాంధ్రులకు సకలాయుర్వేదవిషయములు బోధించుటకై, శ్రీ పరిశోధక విశ్వవిద్యాలయ శిష్టసభవారు నిశ్చయించి, యందులకు బ్రత్యేకముగ నాయుర్వేదశాఖను నిర్ణయించియున్నారు. అందు త్రువపరీక్షలుగూడ నాంధ్ర

మున నుండవలెనని నా రభిప్రాయమడి, ఇదివఱ కాలగ్రదేశమున జరుగుచుండు పరీక్షలవలెగాక, యంతకంటె నెక్కువగు గ్రంథముల నాంధ్రముననే చూపించి, యాయుర్వేదవిజ్ఞానము నాంధ్రులలో పెంపొందింపఁ దలంపకొనియున్నారు. మనకు సంస్కృతమునఁ గల విశేషాభిమానకారణమున, దాని సంగీకరింప సమ్మతింపక పోవచ్చును. 'ఆంధ్రాయుర్వేదాచార్య-ఆంధ్రాయుర్వేదవిశారద' అను మార్పుచేసిన నాంధ్రకల్పప్రయోగమున, దాని నామోదించుట భావ్యమని యధ్యక్షులు నూచించిరి. తదుపరి నోరి రామశాస్త్రిలుగారు లేచి, ఆంధ్రకల్పము కేవలంధ్రదేశమున కన్యయించుటచే దానిని బ్రత్యేకించుటగూడదనుచు, ఆయుర్వేదాచార్య ఆయుర్వేదవిశారద యను మహామండలిపరీక్షలు ఆంధ్రదేశమున నాంధ్రవిద్యాపీఠమువారు స్వతంత్రముగఁ జేసికొనవధికారము బొందినపు డిపరీక్షలను దేశసూచకముగఁ బిలుచుట సయంజనముగాని, ఈపరీక్ష లాంధ్రభాషలోనికి మార్చి, యాంధ్రకల్పనూచకముతో వ్యవహరించుట సరికాదని నుడిచిరి. దీనితో శ్రీరంగము సంగమేశ్వరశాస్త్రిలుగా రేకిభవించిరి. ఆయుర్వేదవిద్య సంస్కృతభాషయందే నేర్పబడవలెననియు, నేర్పవలయుననియు, నింతపూనికతో సాధింపఁబడుటజూడ, ఇతరభాషలలో జను లీవిజ్ఞానమును బొందరాదనట వీర్యభిప్రాయమగునని సభలో పలువురు తలచి, యాంధ్రపరిశోధక విశ్వవిద్యాలయమువారి సంగల్పమే యుదాత్తభావప్రాతమైననని భావించిరి. ఇద్దఱుమాత్రము ప్రతికూలపక్షమున నిలిచిరి. బహుజనాంగీకారము లేకపోవుటచే రామశాస్త్రిలుగారిసవరణ విస్మరింపబడినది. మొదటితీర్మానమే మిగిలెను. ఆంధ్రపరిశోధక విశ్వవిద్యాలయ శిష్టసభవారిచే సంగీకరింపబడిన వై తీర్మాననూత్రము "ఆంధ్రాయుర్వేదాచార్య"- "ఆంధ్రాయుర్వేదవిశారద" అను కించిన్నాత్ర భేదస్వరూపమున (ఇద్దఱిచేదప్ప) సర్వజనాంగీకారము పడవినది.

స్రీ.పి. ఆంజనేయులు.

సార్యభౌముని ఇటలీపయనము

లండను, మార్చి 28:— జాట్టిసార్యభౌముడు భార్య సమేతముగ ఇటలీదేశముపోయిరి. తిరువారూరులో దిగి తైనానగరము జూచిరి. కాసిలుమేరిరేవులోదిగి పాంజేజూచిరి. అచట నుండి నేషిల్స్ నెరంట కావ్రీకి బోయెను.

చైత్రసేవా సదనము

వందమ వార్షికోత్సవము

(స్వకీయ విలేఖరి)

కాకినాడ, మార్చి 29:—నిన్నటికి విడుదలయ్యే రాజమహేంద్రవరమున మహాభక్తి శాళిం రామలింగయ్యగారిచే (కాకినాడ) స్థాపించబడిన ఈ సదన మిప్పుడు మిక్కిలి వణికి జేరిన వైశ్యస్త్రీలకు విద్యాబుద్ధులను చేతివలన శీర్షము అనాధస్త్రీలకు తల్లియై ఆభివృద్ధిపొందుచున్నది. శ్రీ రామలింగయ్యగారి ధర్మపత్నియగు సుభద్రమ్మగారు స్వగృహోకము నవతరించినదినున్న నీ సమయమున చైత్ర వారీతముల యొడ ప్రేమ అద్వితీయము. వారిశుభివృద్ధికి తోడ్పడిన వైశ్య వారీతము. ఆమెను స్మరింపవలసిన దివసమగుటచేత ఆమె జ్ఞాపకార్థముగ యీసదన శాళికలకు వాడుచేసిన పరిశ్రమకును శ్రేష్ఠ విద్యకును ప్రోత్సాహకరముగ నుండుటకు యేకట బహుమతు లివ్వబడుచుండును.

ఈసదన వార్షికోత్సవము నిన్నటికిరెండు రాజమహేంద్రవరమున వికాలమగు సదనముందరచుననే దిగ్విజయముగను ఆత్మ్యత్వపాకరముగను జరుపబడినది. సాయంకాలము 3 గంటలకు బహిరంగసభ జరుపబడినది. సభాధ్యక్షురాలై: ట్టియ, మద్రాసువాస్తవ్యులగు శాశ్వతపద్మయ ఆర్వారోశ్రేష్ఠి ధర్మపత్నియగు శ్రీమతి వేమూరి ఆంధాశమ్మగారు ఉదయము మెయిలుబండిలో చెన్నపురినుండి పరివారముతో శేతించగ, సదన కార్యదర్శియగు ఇతర సదనస్త్రీలును మిక్కిలి గౌరవముతో నాహ్వానించిరి.

వస్తుప్రదర్శనము

ఈసదనమునందు తయారుకానిది వస్తువున్నియు సదనముయొక్క పేడపొడ ప్రదర్శింప బడినది. విక్రయింపబడుటకుగూడ పెట్టుకొనెను. ఆవన్నియు మిక్కిలి యింపుగను, శేర్మరితము గలవిగను నుండెను. సదనవిద్యార్థికు లందరూశేర్మరితమును ప్రదర్శింపబడినది. వారు వడికిన నూలునందు సన్ననిది ప్రదర్శింపబడినది. అది 80 సెంటులకు మించియుండును. విదేశపు పేమకులను అనేకశేర్మల మించిన జడుకుమారులతో తయారుచేయబడిన పేమకులు (బుఉయ్యెలలు), చిన్న పుసంపులు వ్రేలాడజేయబడినది. మాసిబట్టలు వేసికొనుటకు సదనమునందే వస్తుకుమారులతో తయారుకానిది పొడుగాటి దట్టమైన గుడ్డసంపులు గలవు.

వడుకుమారులక, స్వదేశపు పట్టులతో తయారు కాబడిన తలగడగలీలులు చిత్రములైన దీక్షైన్తో ఆల్బుమియంజేసెను. వడుకు నూలుతోను, పట్టువారముతోను, స్వదేశ పిల్లనూలుతోను వివిధకరములగు డిబ్బసంపులు (మనీఫెక్చుర్) ను, శేనవర్కులగు రుమాళ్లును, పూసలల్లికలగు అటామెన్టులు మాపించబడినది. శేమపనియందు విద్యార్థిమల కాళ్యయ్య చక్కగా చూపించబడినది. మిక్కిలి తృప్తికరముగ యీ ప్రదర్శనముండెను. ఈసదనము సామాన్యవిద్య గరవుబయ్యెగాక యిట్టి శేలివసలును స్త్రీలకునేర్పి వారు వారంతట ఉపాధికలిగియుకొనుటకు పిలుగ తయారుచేయు చున్నందులకు యీసదనమువారి సంతయు అభినందింపవలసినదే.

బహిరంగసభ

సమూహ సేయిమంది స్త్రీలతో సభాభవనమంతయు నిండెను. జనాగ్రేహమైనందున కొందఱు ఆవరణుండిపోవలసి వచ్చెను. ఏడవదియొక తప్ప ఎల్లరును వైశ్యస్త్రీలే. శేటికిగదా వైశ్యస్త్రీలెల్లరులకు విద్యాభిమాన మీసదన ఆభివృద్ధిలన శేటిపడినది. కొలదికాలములో సదనస్థాపకుని యుద్దేశము—ముఖ్యముగ వైశ్యస్త్రీల ఆజ్ఞానతమును మూఢ్యము రూపుమాపుట—నెరవేరు మాచనలు నిన్నటి యీసభవన గల్పించెను. చెన్నపురినుండి బమ్మ మంగరాజమ్మ, ఉడిత్తు మంగరాజమ్మ, హనుబామ్మగార్లును యితరచోట్లనుండి కొందఱు ముఖ్యులును వచ్చియుండిరి.

సభాకార్యక్రమము ప్రారంభితో ప్రారంభించబడి ఆధ్యక్షురాలయిన ఆంధాశమ్మగారికి స్వాగతపద్యములు చదువబడినది.

పుష్పమాలలంకతురాలై ఆధ్యక్షురాలు తనస్థానమును స్వీకరించిన పిదప సదనకార్యదర్శియగు శ్రీమతి బత్తుల కామాక్షమ్మగారు సదనవార్షిక కార్యనివేదికను తెలియజెప్పిరి. కాకినాడ వాస్తవ్యురాలును “నాచిత్ర” పత్రికాసంపాదకురాలును అగు శ్రీమతి పుణ్యమర్త లక్ష్మీవరదమాంబగారు తనను ఆహ్వానించినందులకు ఆనందమును తెల్పుచు వ్రాసిన యాత్రమునందు తరమునందు 20 దిల్లగులరు.

యను అగు శ్రీమతి పుణ్యమర్త లక్ష్మీవరదమాంబగారు తనను ఆహ్వానించినందులకు ఆనందమును తెల్పుచు వ్రాసిన యాత్రమునందు 20 దిల్లగులరు.

“అమ్మా, మీనేవాసదనము విద్యాభివృద్ధికోసమ, విద్యపీఠముల ఘనోపహాసయంత మహోత్సవములతోను, దేశసేవా సమగ్రమును గ్రహభివృద్ధిగాంచుచుండుట కెంతయు ప్రయోజనమొందుతున్నాను. మన సోదరీమణియు సుగుణమణియు, విద్యావతియునగు శ్రీమతి వేమూరి ఆంధాశమ్మగారు చెన్నపురినుండి విచ్చేసి శేటి వార్షికోత్సవసభయందు దగ్గస్థానములకరింతురనివిని మఱిమఱి పరితోష మొందుచుంటిని. ఆయనను దవ్యహోత్సవమును సదన విద్యార్థిమల విద్యావైభవమును గన్నులారంగించి యానందించుట కవకాశము లభించినదికాదు. సేవాసదనమునకును, శేటి మహోత్సవసభకును సకలవిధముల విజయముగఁగాక. సత్విద్యాభివృద్ధులతో ననంతములైన యిట్టి వార్షికవిహోత్సవ వైశ్యసోదరీమణుల సేవాసదనము శాచంద్రాగ్ర మభివృద్ధి నొందించుచుండుఁ గాక యని సకలశ్రేయ్యుల గోయమన్నాడు. సత్కార్యదీక్షకును, నిర్వహణదీక్షకును శేరిన్నికగన్న వైశ్య సంఘమునకు మాతృస్థాన భూతిలైన వైశ్యసోదరీమణుల దేశసేవామహత్కార్యము దిగ్విజయమే పొందుగాక. సత్శ్రేయ్యుల డెనుగఁగొనించుగాక!”

చెన్నపురివాస్తవ్యురాలయిన శ్రీమతి సమర్థి స్వర్ణమ్మగారు రాలేనందులకు విచారించుచు సభ జయప్రదముగా గొనసాగుటకు ప్రార్థించుచు వ్రాసెను.

కార్యదర్శిని నివేదిక జెప్పబడినపిదప కరతాళధ్వనుల మధ్య ఆధ్యక్షురాలు వేదికపై వెళ్లి మిక్కిలిరండక మైనట్టియ, ధర్మమైనట్టియ, చక్కని యువవ్యాసమును సుమారొక గంటకాలము యిచ్చెను.

పిదప సదన విద్యార్థిమలచే ప్రహసనములు, సంభాషణలు (dialogues) శ్రీరామపాదుకా పట్టాభిషేకమునందలి కొన్ని రంగములు చక్కగా ప్రదర్శింపబడినది. పురుష పాత్రములను పురుషవేషములతో ధరింపబడి సభ్యుల హృదయముల నాకర్షించిరి. కైతేయు పాత్రమును ధరించిన స్త్రీతిలకము శ్రీమతి పుడిరి సత్వనతిగారు మిగులరమణీయుగఁ ప్రదర్శించుటచేత కాకినాడ స్త్రీలు కాంగ్రెసుసంఘాధ్యక్షురాలైన శ్రీమతి పాయపూడి వెంకటరమణమ్మగారు రూ 4 లు విలువగల భారతమును బహుమతిగ నొసంగిరి. గంగా గోదావరీ పుణ్యతీర్థములగుంచి చేయబడిన సంస్కృత సంభాషణము విద్యార్థిమల సంస్కృతవిద్యాభివృద్ధి చాటినది.

“కుమార్తె” అనునలరచించిన శ్రీమతి, పులవర్తి కమలావతిగారు “మానవసేవ” అను చిన్నివ్యాసమును జదివిరి.

శ్రీమతి మామిడి శేషమ్మగారు (శ్రీ బుచ్చయ్యగారి తల్లి వైద్యకృషి నిమిత్తము రూ 25 లు పారితోషికముగ సమర్పించిరి.

వివిధములైన లోపాపాత్రములను వెన్నెల్లు మొదలైన బహుమతులను విద్యార్థిమలకు ఆధ్యక్షురాలి నొసంగెను.

ఆధ్యక్షురాలి ఆంత్యోపన్యాసముతోను వందవార్షికములతోను సభ ఉత్సాహకరతాళధ్వనులతో ముగిసెను.

సదన కార్యనివేదిక

చైత్రసేవాసదన కార్యదర్శియగు విద్యాక పరీక్షకు వెల్లిపట్టియ శ్రీమతి బత్తుల కామాక్షమ్మగారు యాక్రందినివేదికను జదివిరి.

సోదరీ మణులారా!

సేవాసదనము యొక్క పంచమవార్షికోత్సవము యొక్క కార్యక్రమమును గురించి జెప్పవలసిన బాధ్యత నాయందుగలదు గావున అందు కార్యాచరణ విశేష మంతగ లేకపోయినను కార్యక్రమము మీకు నిశ్చితంబు బూనుచున్నాను. మీశ్రీప్రయాసలకుగజేయుచున్నందులకు నన్ను మన్నింప వేడుచున్నదానను ఈసంఘము సదనస్థాపకులయొక్క ఉద్దేశముల నన్నింటిని చేయలేక పోయినను ఒక్కొక్కసంవత్సరము క్రమమైన అభివృద్ధి పొందుచున్నదని చెప్పసాహసించుచున్నాను. ఇందలి కార్యక్రమములులేదు. క్రమక్రమముగ దినదివాభివృద్ధి నొందుటయే సదనాభివృద్ధికి శుభదాయకము. శ్రీమతి మామిడి అన్నపూర్ణమ్మగారిచే పురాణశ్రవణము కావించబడుచుండెను. ఒకప్పుడు ఆమెనునాగొగ్గమువలన తప్ప పురాణ శ్రవణము నిర్విఘ్నముగ జరుపబడినది. ప్రతిదినమును సుమారు 80, 40 మంది స్త్రీలు విచ్చేయుచుండిరి.

విద్యాకృషిలో పాఠశాలకు యీసంవత్సరమున ఒకటవ తరగతికూడ నూతనముగ శేర్పలడినది. ఇదివరకు 50 మంది శాలికలు స్త్రీలు అన్నితరగతులలో జరుపుచుండెడివారు. ఈవత్సరమునందు 80 మంది విద్యార్థులు నులు గలరు. 6వ తరగతియందు ముగ్గురు, 5వతరగతి యందు ముగ్గురు, 4వతరగతి 20 మంది, 3వతరగతి యందు 14రు, 2వతరగతి యందు 18రు, 1వ తరగతియందు 24రు కలరు.

చాలమంది హిందీభాష నేర్పుచుండిరి. కొంతమంది పరీక్షకువెల్లిరి. శేషించినవారు కొన్ని కారణములచే నాజరుకాజేదు. ఈవత్సరము 4,5,6 తరగతులవారికి ఉదయము 10 గంటలు మొదలు 11 గంటలవరకును, సాయంకాలము 4 1/2 గంటలు మొదలు 5 1/2 గంటలవరకును హిందీప్రచారక కార్యాలయములో పనిచేయుచున్న శ్రీసాగి సత్యనారాయణగారు హిందీభాషను ఉచితముగ నేర్పుచున్నారు. సాయంసమయమున 4వరు స్త్రీలుఫచ్చి నేర్పుచునుండిరి హిందీభాషయందు అభిలాషగల స్త్రీలు బాలికలు యెల్లరును విచ్చేసి తమకు ఏకాములందు సావకాశముననే ఆయాకాలములనుండి తరగతిలో బ్రవేశించి హిందీభాష నలవడజేసికొని బ్రాహ్మింయమను దానను ఒక సంవత్సరము క్రేడగా జరుపుకొనినయెడల హిందీభాషయందు చక్కనిజ్ఞానము సంపాదించగలరు.

సంస్కృతమును ముగ్గురు విద్యార్థిమలు నేర్పుచుండిరి. ఒకస్త్రీ కుమారసంభవమును, మరియొకస్త్రీ మాఘకావ్యమును పఠించుచుండిరి. మాడవవారు విశ్వవిద్యాలయమువారు పెట్టిన విద్యానైతరీక్షకు వెల్లియుండిరి.

సంగీతము - గానవిద్య - శ్రీమతి నాళం రామలక్ష్మమ్మగారిచేత ప్రతిఫలము చేక్షింపకయే నేర్పబడుచున్నది. 24 గురు నేర్పుచుండిరి. ఈవత్సరము సదన యావయోగార్థమై రూ 100 లు విలువగల పిణినియున్నారు. శ్రీమతి రామలక్ష్మమ్మగారి బిణిగానవిద్య నేర్వగలరు. కావున యీగానవిద్యయందు దభిరువిగల స్త్రీలెల్లరు నేర్పుకొనునభిలాషగలవారందఱును యీతరగతియందు శేరి ధన్యులగుదురుగాక! పిణినేర్చుటకు ముగ్గురుస్త్రీలు మొదలిడిరి. కాని గర్భవతులగుటచేతను యితర కారణములచేతను క్రమతము మానివేసిరి.

రెండు సంవత్సరములనుండి యీపాఠశాలలో ఉపాధ్యాయునిగానుండిన శ్రీమతి ఎన్. లక్ష్మమ్మగారు బ్రెయినింగు అగుటకు వెల్లిరి. సదన నివాసినురాలగు శ్రీమతి తోట వెంకటరమణమ్మగారు ఒకటవతరగతి ఉపాధ్యాయునిగ నుండి పనిచేయుచున్నారు.

చేతిపనులు

ఈపురచైత్ర స్త్రీలచేత వారి స్వంతమునకు మెషీన్ల మీద బట్టలు కుట్టుకొని తయారుచేసికొన్నవి:—32 బోపిలు, 560 రవికెలు, 180 బాక్సులు, 120 హాఫారములు, 106 బాక్సులు, 154 వైలపరికణిలు, 39 గాన్లు, 99 చేతులశేనిచొక్కాలు, 84 వ రాయిలు, 48 బనియనులు, 300 శేబురుమాల్లు, 72 తొడుగులు, 14 మాసిన బట్టసంపులు, 9 దోమకెరలు. శ్రీమతి మండవిల్లి న సింహమ్మగారు సదనస్థాపన మొనెనుండి మిక్కిలి ఓషికతో యీసంపుల నన్నిటిని శేర్పి నిర్విఘ్నముగ జరుపుచున్నందులకు ఆమె యెంతయు నందనీయురాలు.

వివిధకరములైన పూలు కుట్టుపనులు 5 సంవత్సరముల నుండి విద్యార్థిమలకు పట్టుదులతోను విద్యార్థిమల కావండకరముగను ప్రతిఫల ముచేక్షింపకయే నేర్పుచుండిన శ్రీమతి పండిరి మాణిక్యమ్మగారి ఆశీరవాదము లాచరించుచున్నదానను.

సదన నివాసినురాలగు శ్రీమతి గ్రంథి నీతమ్మగారు ఒక సంవత్సరమై ప్రవేశించినను మిగుల శ్రద్ధతో నూలువడుకుట, పేమకులు, సంపులు, ఆల్బుమలు నేర్పుచున్నందులకు ఆమె కనేకవందనములు. ఇంకను సంఘముందుండి ఎల్లవిధముల సహాయకారణముగనుండి నేను ఘనవిద్యావతిని గాక పోయినను నన్ను పెద్దగజేకొని అన్నిపనుల నలవేర్చుచున్న నడవనివాసినలంకటకు నావందనములు.

ఈ సదన శాలికకు 5 వ సంవత్సరము నమృతుచేత శాలియందు కొంత సత్తువగల్గి దేశసంచారముచేయుచు తననామము వెల్లడిచేసికొనుచున్నదిగా యని సంతోషించుటకు కారణము కలుగుచున్నది. ఏలయన, బర్హరినుండి ఇద్దరు శాలికలు విశ్వశేర్మకొనుటకువచ్చిరి మాసములైనది. హుసేన్ బాదా గ్రామమునుండి ఒక వితంతుస్త్రీయై, ఈపట్టణమునుండి ఇద్దరు వితంతువులును యీసదనమునుందుండి విశ్వ నేర్పుకొనుచున్నందులకు చాల సంతోషము కలుగుచున్నది. ఇప్పుడు 15 గురు సదననివాసినులు గలరు. ఇదివరలో 10 మంది గలరు.

ఈసంవత్సరము సాగురాబడి రూ 3,000 లు. నెల 1-కి సుమారు రూ 100 లు చొప్పున పాతకాలకు రూ 1200లు వ్యయమగుచున్నది. సాగు 1-కి రూ 660 లు ఇంటి అద్దెను, మూడు 1200 లు యితర సదనభర్యలకును పోవుచున్నది.

ఈసంవత్సరము రూ 116 లు బహుమతి పొంది గుంటూరు వైశ్యమహాజనసభవారిచే గౌరవింపబడెను. గుంటూరుపురనివాసులును యువజనసంఘ కార్యదర్శులును అగు శ్రీ ఉప్పలూరి వెంకటపున్నయ్యగారు రూ 100 లు విరాళముసంగిరి. బరంపురవాస్తవ్యులు అగు ఇమ్మిడి సెట్టి రామకృష్ణయ్యగారు వర్తకధర్మనిధినుండి రూ 50 లు ధర్మముచేసిరి. చెన్నపట్నముకాపురస్థురాలగు శ్రీమతి బమ్మ మంగరాజమ్మగారు యీసంవత్సరము, ఒకమాసము ఉండి దీనిలాభముల స్యయముగ గుర్తించినవారై రూ 101 లు విరాళముసంగిరి. సదన నివాసురాలును పెద్దాపురకాపురస్థురాలును అగు పేరూరి రత్నమ్మగారు రూ 100లు యిచ్చిరి. రాజమహేంద్రవరపురవాస్తవ్యులు శ్రీ లంగారు శేషచలంగారు నెల 1-కి రూ 10 లు చొప్పున యిచ్చి ఒక ఎడ్యార్చినికగు వ్యయమును భరించుచున్నారు. విరాళములనొసంగినవారిచేతలకు ముక్తతజ్ఞతాపూర్వక సందనము లర్పించుచున్నాను. ఉదారస్వభావులగు వైశ్యరత్నములారా! మీ యథాశక్తిని యీసంవత్సరాభివృద్ధికై వివిధ విరాళముల నొసంగి తోడ్పడియెదరుగాక !

ఈసంవత్సరము సోదరీమణులెల్లరు ఈసంఘమునందభిమానముకలిగియు తమ వారికలను పంపియు తామువిచ్చేసియు, ఇతరవిధముల ప్రోత్సహము కలుగజేయుచున్నందులకు అనేకసందనములు. ఆంధ్రపత్రిక (దైనికపత్రిక) కృష్ణాపత్రిక, ధర్మసాధని, కాంగ్రెసు, హిందూసుందరి, కారద, భారతిమొదలగు పత్రికలు యీసంవత్సరమునకు తెప్పించుచుంటిమి. స్త్రీలు యీపత్రికలు చదువుకొనుచు భాండాగారమునుండి పుస్తకములను తీసికొని చదువుచు అభివృద్ధి గాంచుచున్నందుకు మాయొక్కసంతోషమును తెలియజేయుచున్నాను.

ఈసంవత్సరము భాండాగారముందు 175 గురు స్త్రీలు 955 పుస్తకములజదివిరి. శ్రీమతి నాళం అమ్మన్నగారికి దేశాస్పృశతగానుండిన కాలమున ఆమె స్థానమున శ్రీమతి పండిరి మాచిక్కయ్యగారు భాండాగార పనిని చూచిరి. అమ్మన్నగారి యధాపకారము భగవంతుడు ఆరోగ్యము కలుగజేసినందులకు ఆయన కనేకసందనములు. ఆరోగ్యమును గురించియు, అంటు వ్యాధులను గూర్చియు యీసంవత్సరమునందు ఉపన్యాసము లీయబడెను.

ఈసంవత్సరము స్థాపకులయొక్క ఉద్దేశములను ఆచరణలో దెట్లుబయ్యెను వైద్యకాళి తెరచుప్రయత్నము చేయుటవలన యున్నది. వైశ్యసంఘ యోదార్యమువలన జరుగవలసియున్నది. విశేషధనము కావలసియున్నది. అందుకొరకు లక్షరూపాయలకు లాటరీద్వారా టిక్కెట్లపెట్టి కొంతభాగము బహుమతులు మొదలగుభర్యలకు పోనిచ్చి శేషించిన భాగముతో వైద్యకాళిను స్థాపింపవలెనని ఒక యుద్దేశముగలదు. అట్టి విషయము వచ్చినప్పుడు తాముందరును నవసరమగు సహాయమును నుచితరీతిని చేయుదురని తలంచుచున్నాను.

విదప అభ్యర్థురాలైన శ్రీమతి ఆండాళ్ళమ్మగారి యొక్క ప్రజ్ఞావిశేషము సభ్యురాలైన కెయికపాచి కార్యదర్శిని తన యుపన్యాసమును ముగించెను.

పూనా, బోంబే, పంజాబు మున్నగు ప్రదేశముల స్థాపింపబడిన స్త్రీలసేవాసంఘముల పద్ధతిని శ్రీరమార నాళం రామలింగయ్యగారు వైశ్య సంఘాభివృద్ధికై ఒక లక్షరూపాయలు భూతివిరాళము నొసంగి యీవైశ్యసేవాసంఘమును స్థాపించిరి. మరియొక ముఖ్యోద్దేశము సభలమగుటకు యీయన యెదురుచూచుచున్నారు. స్త్రీలకు చికిత్సచేయుట కొగ నిజానము తెలిసికొనుట ముఖ్యముగ గర్భవతులైనప్పుడు చేయవలసిన ఉపచర్యలు. యిట్టి వైద్యతంత్రమంతయు స్త్రీలేనేర్చి సహాయము చేసికొనవలెనని యుద్దేశము. వైద్యాలయము స్త్రీలకు ప్రత్యేకముగ స్థాపించి ఉచితముగ వైద్యసహాయ మొనర్పవలెనని యీయన వ్యాధయము తొందరపడుచున్నది. సర్వశక్తియుతుడైన భగవంతుడు యీయనకు తోడ్పడి యీయన సదుద్దేశమును సఫలీకృతము చేయుగాక !

K. RAMASWAMY NAIDU, Lakshmi Steel Trunk Manufacturer, No. 30 Iyyappa Chetty Street, Mannedi, Madras. మావద్ద శ్రేష్ఠమైన స్త్రీలు ట్రంకులు, బ్రీపుడెలులు, అగ్గినుపెట్టెలు, సగదుపెట్టెలు, నూటుకేసులు అన్నియు గలవు. ఉత్తరమువ్రాసిన బదులు వ్రాసెదము.

లాటరీ

కొండాపురం జిన్నింగ్ గ్రవుండ్ నవ్ ప్లాకరి

ఈ లాటరీవిషయమై పోలీసువారు కొన్నిచర్యలను పుచ్చుకొని ఉండుటనుబట్టి ప్రకృతం లాటరీని నిలుపుదలచేసి యున్నాము. గవర్నెంటువారి ఉత్తర్వులకొరకు తగు ప్రయత్నము చేయుచున్నాము. టిక్కెట్లు కొన్నవారు దయచేసి ఆతురపడకూడదు. మీ సొమ్ముకు మీము పూచీగా నుండున్నాము. ఉత్తర్వు రాగానే తిరిగి యిదేపేషర్లలో ప్రకటింపబడును.

శి. యం. పెద్దరామారెడ్డి, బి. శి. మల్లారెడ్డి.

పోస్టు కొండాపురం, కడపజిల్లా.
M. S. M. Ry.

శీ॥ శే॥ రాలిన్నను ప్రభువు

వారికశేబర మాంగ్లదేశమునకు గొంపోవుదురు

వివిధప్రాంతముల వారి సానుభూతి

దెల్లి, మార్చి 28:— కేంద్ర ప్రభుత్వపు గెజిట్టులో నిట్లు ప్రచురించిరి. “శీటియువయుము గం 12-50 నిమిషములకు హైందవప్రధానసేనానాయకుల దగు రాలిన్ననుప్రభువు జి. సి. బి. జి. సి. యస్. బి. జి. సి. వి. ఓ. కె. సి. ఎమ్. జి. గారు కీర్తిశేషులయిరి దెలుపుటకు రాజప్రతినిధియు. వారి కార్యనిర్వాహకసంఘమువారు నెంతయుఁ జింతించుచున్నారు. దీని వలన భారత సైన్యమున కొకగొప్పనేననియు, భారతరాజ్యమునకు నాంగ్లసామ్రాజ్యమునకును సమర్థుడగు పీఠమును బోయినట్లు లెంచదగినది. తొలినుండియు కత్తిసామర్థ్యము లున్నతస్థాన మలంక రింపదగిన వాడనియే సూచించినవి. వారి యొక్కసమర్థుడై, సామ్యప్రవర్తనము, సకలసద్గుణములు దేశోపయోగమునకే వినియోగింపబడినవి. భారత సైన్యములకు బునర్నిర్మాణమునర్చి, సైనికులలో నుత్సాహశక్తి లుద్భవింపజేసిరి. వారు కీర్తిశేషులగుటవలన, పీఠ్యము, పౌరవము, అద్భుతశక్తి సామర్థ్యములగుల యొకడు పోయెనని విచారించదగినది.

కావున వారి గౌరవార్థము మార్చి 31 వ తేదీని వారి యాత్మ కాంతికొరకు ప్రార్థన లు జరుగు పర్యంతమున, దేశముందు గల యన్ని ప్రభుత్వాలయములపై జండాలును సగముదించి యుంచవలయువలయునని యు ప్రతిపైనికస్థానమందును గౌరవార్థము 17 నిమిషములు తుపాకుల ప్రేల్పువలయుననియు 14 దినములవరకు వ్యోగలందరును విచారమాచకమగు దుస్తులను ధరింపవలయుననియు ప్రకటించిరి. వారిదేహము నాంగ్లదేశమునకు దీసికొని పోయి యచ్చట ఉత్తరక్రియలు గావించబడును.

లాహోరు, మార్చి 28:— రాలిన్నను ప్రభువు మరణము లాహోరులోని జనలందరను విషాదపూరితులం జేసెను. వారిగౌరవార్థము న్యాయాలయము బాంకులు ప్రభుత్వ మందిరములు మొదలగువాటిపైనుండు పతాకములు సగము దించబడెను.

భారతదేశమున కంత యుపకారమును చేయలేకపోయినను దైర్యశాలి. నిష్కపటి. హృదయమందున్న దేవియు మరుగు పరచక నిర్మోగమోటుముగ శిష్టవాదనియు హైందవ సైన్యములోగొన్ని మార్పులజేసి సమర్థుడతో వాటిని గొనసాగించెనని యు బ్రిటిష్వాసుపత్రిక వ్రాసెను.

దేశమందంతటను వార్త చాల విచారమును గలుగ జేయుననియు భారతదేశమునకు నాంగ్ల సామ్రాజ్యమునకును మహాపురుషుడొకడు కొరతపడెననియు నీనాలుగున్నర సంవత్సరములలోను భారత సైన్యమును సంస్కరించి యుద్ధమునకు పూర్వము వల సామర్థ్యముగనదిగ పూర్తిగ గాకపోయినను చాలవరకు జేసెననియు సివిలు అండు మిలిటరీ గెజిట్టువ్రాసెను.

లక్నో, మార్చి:— 28 ప్రధానసేనాని గౌరవార్థము కచ్చేరు లన్నియు మాయబడినవి. గవర్నరు మందిరమునందు జరుగవలసిన విందును నాటి సాయంత్రాలపు గుఱ్ఱపు వందెములు నాపు నేయబడెను. కాననభలో సభ్యులు గూడ ప్రకంపించి కీర్తి శేషులయెడ సానుభూతి జూపిరి.

పూనా, మార్చి 29:— రాలిన్నను ప్రభువు మరణవార్త పురమునకు చేరగనే ప్రభుత్వపతాకము సగముదించబడెను. నాగపురము, మార్చి 29:— నగరమందు సేనాధిపతి మరణవార్త వచ్చినతోడనే వారి గౌరవార్థము ప్రభుత్వాలయములు నాటికి మాయబడెను. (ఆ. ప్రె)

దెల్లి, మార్చి 29 - రాలిన్నను ప్రభువు యాత్మకాంతికై జరుపుప్రార్థనదినమగుంగళవారముగంభీర ప్రదర్శనాయత్నమై యొప్పును. ఆసుపత్రినుండి, యాలయమువలకు శీ॥ శే॥ కశేబ రముతో గూడ సైనికదళము లనేకము లుత్సవముగా సాగును. వాయు సైన్యము, నావికా సైన్యములు గూడ పాల్గొనును. ప్రాంతములందలి యుద్యోగులుగూడ దీనియందు పాల్గొందురు. తత్సమయమున గర్వ క్లాడ్ జాకబుగారు సర్వసేనాధిపత్యము వహింతురు. పంజాబుగవర్నరు రగు హెయిలిగారు గూడ నాటికి దెల్లి చేరుదురు. నాడందరును బూడిదరంగు దుస్తులుధరింతురు. ఉద్యోగధర్మముందున్న వారు మాత్రమే పతకములను ధరింతురు. ప్రార్థన 6-45 నిమిషల కానుప్రతివర్త యుత్సవమంతయుఁ గూడును. 8 గంటలకు ప్రార్థనలు జరుగును. లాహోరు నుండి బర్రంటుగారు వచ్చి ప్రార్థన సలుపుదురు.

వారి కశేబరము ఎస్సేయూ ఓడపై దీసికొనిపోవడును. దెల్లి, మార్చి 28:— రాలిన్ననుగారి సతీమణి యేప్రియల్ 4వ తేదీని మేజరు గిబ్బు వేడకన్యగార్లతో గలసి దొంగలాయన ఒడపై పయనమగుదురు.

ఆంగ్లదేశమునకు అంపునటను రాలిన్ననుగారి కశేబరము నెంబుజేమ్మ కైస్తవాలయము నందుంచెకరు. (ఆ. ప్రె.)

ది కర్నాటికు- వేపరుమిల్సు లిమిటెడ్.

ప్రకటన

కంపెనీయొక్క అడ్డరండు సాధారణ, అసాధారణ సభలు రాజమండ్రిలో కంపెనీ భవనము లందు ది 11 ఏప్రియలు 1925 నంబరం తేదీ కని వారము మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు జరుగునని యిందుమూలముగా వాటాదారులకందరికి తెలియ జేయడమైనది. మరొక సాధారణసభ అవసరమైన ది 26 ఏప్రియలు 1925 నంబరం తేదీ ఆదివారము మధ్యాహ్నము 4 గంటలకు జరుగును.

వెక్కువర్ధువాను, కిలుపాకం } వి. ఆల్వారు శ్రేష్ఠి, మానేజింగు డైరెక్టర్ 27-3-25.

క్రొధన నారం చైత్రమాస శుక్ల షష్ఠి ౬, సోమవారము

క్రొధన

[కాళ్ళకూకి రామమూర్తిగారు]

కాళ్ళయ్యక్రొధి దుష్టసంఘంబులెల్ల
నొక్కటాకటిగ బరతెంచి యెప్పుడప్పి
ప్రజల బీడించి శాంతిని భంగపరచి
యైకమత్యము మొదలంట నణగద్రొక్కి
చాలకుల పాలితుల కెడబాటుజేసి
మిశ్రమహచ్చించి నన్యసమ్మద్ధిదెంచి
వాదములు పెంచి తొమ్మంటు ప్రబలజేసి
కాళ్ళయ్యక్తియు; సిద్ధాదిగడచి చనియె
కాడ్రి దుర్మతి దుందుభుల్ రభసముడిగి
పోయె దుధిరోద్ధారియు పూన్కిదక్కె
గడచె రక్తాక్షియును నింతకాలమునకు
వచ్చితివి నీవు క్రొధన వత్సరంబ!
మతవివాదంబులందందు మానకుండ
హితముచేకూరునని ప్రజలెంచుచుండ
నాశ హృత్పీఠమును వీడి యరుగకుండ
తొమదేవత జగమెల్ల గ్రమ్మియుండ
సంధిపానగెడు సూచనల్ జరుగుచుండ
సర్వజన సమానత్వము సాగనుండ
నైకమత్యము దేశాన సమరుచుండ
వచ్చితివి నీవు క్రొధన వత్సరంబ!
నీవు క్రొధము వెదజమ్మనెంచితేని
కడునసాధ్యమతీత మకార్యమనభి
గమ మసంబద్ధ మక్రమకార్యమగును
సర్వభూతాత్మకుండైన శాంతమూర్తి
నిర్మలానందమూర్తియై నియతిధర్మ
మనని సంసాపితముజేయ నధివసించి
కన్నుదమ్ముల జగమెల్ల గాంచుచుండ
వచ్చితివి నీవు క్రొధన వత్సరంబ!
కర్మశత్రుముబూని సకల్యపముగ
జెరుపనెంచిన నీవును జెడకపోవు
పరవినాశము స్వార్థలాభం బటంచు
యైహిక సుఖంబులే పదిలంబులంచు
ధనమే జీవము ముక్తిసాధనమటంచు
దలచుచుండిన తత్కర్మఫలము నిన్ను
కట్టికుడుపకపోదు నిక్కంటు వినుము
నీవధర్మానువర్తివై నెగడుదేని
నీకు యుక్తులుదెలియక నిద్రముద్రి
దేశమంతయు నజ్ఞానతిమిరమందు
మునిగియున్నదటంచు నీ మనములోన
భ్రాంతిజెందుదువేమో తద్రభమనువిడుము
కాలచక్రము వేవేగ గడలుచుండ
దురభిమానము దుష్కర్మ దుడుకుతనము

యీర్ష్య పేరాశ తంత్ర మింకెన్నె గలిగి
మాయ మసి పూసి మారెడు కాయజేయ
మారె నా తొంటికాల మేమరక వినుము
పూర్వ దిగ్భాగమునను సంపూర్ణకళల
జ్ఞానపురుషుడు విజ్ఞానమయుడుదోచె
శాంతి చంద్రికల్ బర్చె భూచక్రమందు
ధర్మసంస్థాపనం బగు తరుణమయ్యె
సాంఘిక ప్రచారంబులు జరుగుచుండె
ప్రజల జాతీయవిద్యలు ప్రబలుచుండె
దుర్మయము లెల్ల తమ త్రోవ ద్రొక్కుచుండె
నెందు వసియింతు వింక నీ కేది తావు
కాలచక్రమునందున గలదు తావు
అది పరిభ్రమింపంగను గదలుచీవు
నెచట నేరీతి నుందువో యెరుగలేవు
కాననీ వింతగర్వము మానదగదు
నీకుగల కీర్తియడగుట నిశ్చయంబు
అక్షయఖ్యాతురాగ లడబడుదిగొ
జేరి యావెంట ప్రభవ యేతేరగలదు
సామ్యమార్గము బట్టుము జయముగలుగు.
నామరూపాది భేదంబు లేమిలెక్క
నీదిసార్థక నామంబుగాదు గాన
సాధన యభిఖ్యదగు నీకు సమ్మతముగ
మాకు నీకును ననుకూలమగును నమ్ము
సర్వమంగళమగుట నిశ్చయము సుమ్ము!

* * * * *

వసంతాగమము

గీ. పండుటాకులరాల్చి యపారవిభవ
భవ్యఫలపుష్ప పల్లవభాసురమయి
పాదపంబులు బాహ్యోపవనములందు
వివిధరుచి భూపలనుదాల్చి పిక్కటిల్లు
సమదగజయానలను బోలిప్రమదమెనగ
చండకిరణ ప్రచండ సంస్పర్శనంబు
జనమనోరంజకంబయి సరళిదెలుప
ప్రకృతిచిత్రముల్ మధుమానవాసరములు. ౧
విహగలోకము సంతోష వీచికలను
శ్రావ్య మందరకంఠముల్ సమతనైత్తి
భువనమోహనమగుగాన రవముజేయ
వనమయూరంబు లవ్వనవాటికలను
నృత్యగానాభిరతులను నింపివెలయ
లంచకొదమలు తమ విలాసములుచూపి
వనమృగంబుల దిగ్భ్రమిమంత ముంప
ప్రకృతిచిత్రముల్ మధుమానవాసరములు ౨
యరుణకిరణంబు నస్తాచలంబు జేర
పక్షిగానము జేజేలపరిధిల్ల

నూతనాబ్ధి నిరీక్షణము

[భమిడిపాటి సుబ్బారావుగారు]

సీ. ఆఁకొంటిఁ దొలిముద్దయని చరిత్రాకారు
రక్తాక్షిముందె నోరంగబళించె
పరిశోధకుండగు పండితుఁ గవివర్య
రక్తాక్షిముందె నోరంగబళించె
వాఙ్మయావన కార్య పరత్పత్తుఁజెలిమివి
రక్తాక్షికోరి నోరంగబళించె
చిన్నారి పొన్నారి చిత్రకళాభిజ్ఞు
రక్తాక్షిమారి నోరంగబళించె,
తే. గీ. మధ్య రుచిగూర్చు సంజుల్ల మాటలేల ?
దేశమెల్లను దుఃఖవారాశిమునుంగ
నాంద్రభూభూషణమ్ముల యనువులూడ్చి
తనివితీర నీరీతి రక్తాక్షి చనియె.
తే. గీ. క్రూర కార్యాచరణమునఁ గులికి, క్రుంక
ప్రాతరక్తాక్షిపైఁ గ్రొత్తవత్సరంబు
క్రొధన యగుత సకలాధి బాధ లుడిగి
ప్రజమహా సౌఖ్యమునఁ దేలి వలుగుగాత!

మందమలయానిలుండు చామరము వీవ
కుముదబాంధవు డాతపత్రమునుబట్ట
పజ్జ వాసంతికుండు కై వార మొనగ
పూవుటమ్ముల ధరియించి పొదలపొంచి
పంచబాణుండు తన ప్రతాపంబుజూప
ప్రకృతిచిత్రముల్ మధుమానవాసరములు ౩
సకల రత్నాకరంబగు సాగరమున
బాళి జన్మించియలల నుయ్యాలలూగి
భ్రమరగీతా శుక్రప్రియభాషణములు
కర్ణపుటముల జొరనిచ్చి కాననముల
వృక్షశాఖల నెకకొంత విశ్రమించి
సాంధ్యబాలిక హస్త సంస్పర్శనమున
మందమలయానిలుండు నం దందునమర
ప్రకృతిచిత్రముల్ మధుమానవాసరములు ౪
సుమళరునివాడితూపుల నొలిసొలి
పక్షిసంతతిపాటల భ్రమసిద్ధమసి
శీతకరుదాడి విరహోర్తి జిక్కిచిక్కి
వాతపోతంబులకు కొంత వాడివాడి
యల వనంతుని గని భ్రాంతి నందియఁది
నతుల నతులును పతులను నతులుజేరి!
ప్రణయసుఖముల నానందపరతమంక
ప్రకృతిచిత్రముల్ మధుమానవాసరములు ౫

చిలకమర్తి
లక్ష్మీనృసింహముగారి
నాటకములు

[నిడమరీ సత్యనారాయణమూర్తిగారు]
(సారస్వతసమాజము)

ఆధునిక ఆంధ్రవాఙ్మయమునందు ఉన్నతస్థానము నాక్రమించిన వారిలో శ్రీచిలకమర్తి లక్ష్మీనృసింహము గారి నొకరు. వీరు నాటకములను, నవలలను, ప్రహసనములను, కథలను, వ్యాసములను వ్రాసి మెప్పుడవడినీరి. వృద్ధులపదభోజిమును, ఆశ్రయత్నజనితమునకు వారి శ్రేయో, ఉత్సాహకరములగు కథానందరసములను, నర్మ గన్భితములగు సంభాషణములను, ఆనందదాయకమగు హాస్యమును చవిచూచి మెచ్చుకొనని యాంధ్రుడులేదని చెప్పవచ్చును. నేడున్న ఆంధ్రకవులలో ప్రజానూరాగము నమితముగ జూరగొనిన వారిలో వీరగ్రగణ్యులు. 'జగమెరిగిన బ్రాహ్మణునకు జంపమేల' యనునట్లు ఎక్కడగ్రామించి యతి పరిచయము గలిగియుంటుంటే గాబోయిన మన చాళుర్యుడు పంతులువారి గ్రంథములను విమర్శనదృష్టితో జూచి తమయభిప్రాయముల నాంధ్రలోకమున కెరుకపరుపలేదు.

రచనము

వీరు నాటకములను వ్రాయుట 1888 లో మొదలిడిరి. ప్రథమమున కీచకవిధ వ్రాసిరి. ఆనంతరము జూలై, ఆగష్టు లలో ద్రౌపదిపరిణయమును; ఆక్టోబరు నవంబరు నెలలలో గయోపాఖ్యానమును రచించిరి. ఈనాటకమున అర్జున చిత్రలేఖాపాత్రములకు దేశసేవచే ప్రఖ్యాతిగాంచుచున్న శ్రీయ్యత టంగుటూరి ప్రకాశము పంతులుగారిభవించిరి. ఆనంతరము శ్రీరామజననము గూడ వ్రాయబడినది. మరుచటి నత్తరమున నీతాకల్యాణ పారిజాతాపహరణలచరిత్రములు వ్రాయబడినవి. వీరికి కొన్ని నత్తరముల వరకును పంతులుగారు నాటకములను వ్రాయుట మానిరి. 1905 లో 'మనోరమ'కు స్థాపించి నెలకొక యంకము చొప్పున సుప్రసిద్ధిమగు నరకాసురవధను వ్రాసిరి. ఈనాటకమును కీర్తికేషులకు ఆకుండి వ్యాస మూర్తి కాన్తులుగారు మంచి తెలుగునకుండి సంస్కృతము లోని తర్జుమచేయదగిన నాటకమిది యొకటి మాత్రమేయనుచు దీని ప్రాశస్త్యమును గొనియాడిరి. ఆఖరునాటకమును, మిక్కిలి మంచిదియనగు 'చతుర చంద్రహాసము' 1909 లో మొదలు పెట్టబడి చిరకాలము మూలనబడియుండి చివరకు 1919 లో సమాప్తమయ్యెను. ఈనాటకములలో గయోపాఖ్యానము, పారిజాతాపహరణము, నరకాసురవధ, చతుర చంద్రహాసములు మాత్రము జనాదరణము నెక్కువగ బడయుచున్నవి.

పంతులుగారు నాటకములు వ్రాయుటకు పూర్వమే ఆంధ్రదేశమున నాటకములు కొన్ని ప్రచురియింపబడినవి. అందు కీర్తికేషులగు వీరేశలింగముగారిని మొదటిది. తదనంతరము శ్రీయ్యత టంగుటూరి వేదీసంకారమును శ్రీ సునంద్ర అనంతరావుగారి పాండవాభాత చరిత్రమును శ్రీమంత్ రామనాథాచార్యులుగారి నాటకములను రంగము నలంకరించినవి. కాని పంతులుగారి నాటకములు అచిరకాలమున వేదికపై ప్రాముఖ్యమును బడసినవి. వారి నాటకములకు ప్రదర్శింపఁ చూచుట ఫాషన్ (fashion) అయినది. వాటినుండు నేటివరకును వారికి గల ప్రచారముమితము. వారి నాటకములలో గయోపాఖ్యాన మొక్కటియును 75,000 ఆ ప్రతులయ్యుండి పోయిన వన్నచో ప్రసంగతి స్పష్టపడగలదు. ఒకమారు తాడేపల్లిగూడెంప్రేక్షకులకుండి ఒంటె దుబుండ్లకేక్కి చెళ్లుడు పంతులుగారు వానినే దైన పాడుమనియడుగగా జాతు 'అల్లుడారమ్మని యాదరమునకెచిల్లఁబంపుమా' మను బట్టి చంపగలమి' యని మొదలిడినాడు. డంబములేక తనయొక్క కూర్చున్న జ్ఞానశేత్రుడే ఆపద్యమును వ్రాసిన కవి యని వాడు గ్రహింపలేదు. కాని దాని మాధుర్యమునకు వాడు చచ్చిపోయెను. ఆటిసమయమున లక్షలమంది ప్రజలలో నతడొకడు.

మొదటి వీరనాటకములలో పద్యములంతగాలేవు. అయిన నవి రసప్రుష్టియందు వెనుకబడి యుండలేదు. ఆసమయమున శోభ్య వ్యవహారముపై రాజమహేంద్రవరము వచ్చిన రాయబహదూరు, విద్యావిసోది వనప్రసాద ఆనందాచార్యులు (సి. వి. ఇ.) గారు ఈనాటకములను జూచి ఆనందించి 'నాటకములకు పంగీతమే ముఖ్యముగాదు. అభినయదులాలశక్యము. పద్యములతోడను పాటలతోడను నిండిన బల్లారివారి నాటకములను మెచ్చుకొనినట్లే మనగరవాసులు మినానాటకములను గూడ మెచ్చుకొందురు. మాతృభాషనకు మీరు రావలెను' అని వారిని కోరిరి. కాలము గతించిత కొలదిని ప్రేక్షకులచుది ననుసరించి యు, నటకులగాన విద్యావైభవము ననుసరించియు పద్యములు

పద్యగద్యములు

మోచ్చివని, సంగీతము పెరిగివని, నటకుని యొక్క సినిమా బట్టి యు, భాషమయొక్క యున్నతినబట్టి యు పద్యగద్యములు మారవలెనని నియమములేని నేటినాటక రాజములందు నత

గాక పంతులుగారు చాలవరకు తమ పద్యములను సమయానుకూలముగ రచించినారు. అక్కడక్కడ విమర్శకుల కనవసరములగు సలహాలు గోచరింపవచ్చును. కాని అవి యరుదు. సరియగు తావున రసవంతముగ పద్యములను వ్రాయుటలో వీరికి నేర్పు మొందు. నరకము ఇంద్రుని సభాస్థలిని ప్రవేశించుచు చ|| తునియలుగగా కొండలను - (యంచిన దోర్బలకాలి, యయ్యహ, ల్మను నలపించి నట్టిరసి-కాగ్రణి, స్వర్ణపురైక నాథుడు, కనులొక వేయదాలిదిజ - గత్రముననని పెట్టునేత, యయ్యనిమిష నాడుడేదీ దను - భాధిత్రుదాతని జూడగోరెడికా (నరకాసురవధ ౧ అం.)

అని ఉగ్రమును నర్మమును మిళితముగ విధమున జనువు పద్యమున: సత్యభామాదేవి కోపము నను యిచ్చుచు నీ|| ఉ జనీపకార- మొనరించినయేని మొలచులితో నన్ను - మోదరాదే! తలఁచినియొడనేను - తప్పచేసితిని పుత్రు బంతులనన్ను రుద్రరాదే! జలకాక్షినియాశ - జవకాటితినయేని కలువతూడులనన్ను - గట్టరాదే! మగుననిననుపేను - మఱచి పోతినయేని విరిదండ సంకేత - వేయరాదే! ఎన్నడిటు నేయవుగద - యింక ననుచు గట్టిగా నన్ను చీవాట్లు - పెట్టరాదే! యింతియేకాని యారీతి నగియలలి పలుకతోడి నేనెట్లు - బ్రతుకువా? (పారిజాతాపహరణము ౨ అం. 9 వ)

అని చదివిన కృష్ణుని పద్యములను ఇంపగు నుభావారణములు పాత్రములను సందర్భమున నికను కొన్ని వివరించెదను. ఇవి బంగారు కిరీటును స్థాపితములగు వజ్రబంజీవి. ఆర్థముచేసుకొని నటు దభివయించినచో బహు రమ్యముగ నుండును.

ఇప్పుడు నాటకములసంఖ్యాకములుగా తయారగుచున్నవి. వర్ణకాలమున బుట్టి స్వల్పకాలమున నశించు చికిలింతవలె నివియును ప్రథమముద్రణమున నడు గంటుచున్నవి. ఏచైన నొకటి రెండు మరల ముద్రణాలయమున ప్రవేశించినను దానికి కారణము వానియొక్క యుత్కృష్టపుస్తకాక చతువదల యరసి కత్తెయని నాయభిప్రాయము. ఇట్టివి నశించుటకు గారణము నాటకముల కుండవలసిన యుత్కృష్టతలును వానియందు లేకుంటుండే. (ఈలక్షణములు కేవల సాంస్కృతికలక్షణములేనవని నే నభిప్రాయపడుటలేదు. కాలము మారిన కొలదిని భావములతోయించిన కొలదిని లక్షణములుకూడవిస్త్రుతికొనవలెను.) కథాభాగమునందు ప్రేక్షకుల శ్రద్ధను జూరగొన గల చదు తార్చరముండదు. ఉన్నను సంభాషణక్రమము కూశ్యము. ప్రదర్శనోచితముగ జలనము, మరుపుతనము నుండవు. ఈభావమును జ్ఞప్తియందుంచుకొని పంతులుగారి నాటకములను జదివిన వానికితే ప్రచారముండుటకు గారణమెరుంగగలము.

వీరి నాటకములకు గథాభాగము పూర్వగ్రంథములం దున్నవి. అందు నూత్నముగనున్న కథకుండి యస్థి పంజరమును నిర్మించి తన ప్రతిభావిశేషముచే గవి వానికి సుస్వరూపము నొసంగెను. కథను గ్రహిని నపుడు రూపకలక్షణ విలసిత్వములగు విషయములనెంచి వానిని బాగుగా మననముచేసి వానిని ప్రదర్శనమునకు తయారు చేసెను. ఈవిధమున వీరినాటకములు ప్రతిభాసరునియ్యతము లగు అంకములతోను, రంగములతోను, నిండియున్నవి. నరకాసురవధ యందలి రెండవ యంక మట్లు నుప్రసిద్ధమైనది. తెలుగు నాటకములందట్టిది వేరొండు లేదనుట యతిశయోక్తి కానేరదు.

ఇరువరకు వేదికపై కెక్కించి వినుచారికి రుచించునటుల సంభాషణకు కల్పించి పెంచుటలో పంతులుగారికి గల శక్తి యపారము. శ్రీకృష్ణ నరకుల యొక్కయు, కృష్ణార్జునుల యొక్కయు సంవాదనలే యిందుకు దారాణము.

పాత్రములు

ఇక పంతులుగారి పాత్రపోషణకేరీ చూడము. కథను గ్రహించి దానిని ప్రేక్షకుల రుచికరమగువిధమున వెల యతేయుటలోవీరికి ప్రజ్ఞ రెస్సగా గలదు. ఆశక్తియే పాత్ర పోషణమునందును కొంతవరకు గాన్పించుచున్నది. వీరి శ్రీ పాత్రములు నీడలవలె ఆస్పష్టముగ నుండును. ఒకరిద్దరికీ తక్కు మిగిలిన వారికి వ్యక్తిత్వము లేదు. కాని పురుషపాత్రములట్లు కాదు. వారు సజీవులగు మానవులవలె మనయొడుట సంపరించి మాట్లాడ గలరు.

సామ్యము

ఒకవిషయము. శ్రీ కృష్ణుడు వీరి నాటకములు చూడింటిలో వచ్చును. అంతాకినిపాత్ర ఎంతవరకు క్రమపద్ధతిని పోషణమునొందినదో చూడము. ప్రపంచ విఖ్యాతివడసిన శ్రీకృష్ణుడు ఒక పాత్రమును రెండు నాటకములందు ప్రవేశ పెట్టినాడు. ఒకదానియందున్న గుణములే రెండవదానియందు దనుపరచి క్రమవికాసమును తనపాత్రములయందు జూపినాడు. ఆంటోనీ, ఆల్బియన్ నీజరు అట్టి వారు 'జూలియస్ సీజరు' నందు దిబ్బాతముగ గనుపించిన గుణములే 'ఆంటోనీకియో పాత్ర' యందును వినుటలములైనవి. అటువంటిదే ఫాత్ స్టాఫ్ పాత్రము. ఇక మన కృష్ణుని జాతము. ఇతడు భగవం

తుడు. కాని పామరునివలె గయొ డుమియుట పొరపాటనియైన తలంపక భక్తుడనియైన కనికరించక గయొని జంపజెంచును. తన పంతులు సెగ్గవలెనను పట్టదలచే పార్థుడిచ్చిన మాటను దీనుకొనవలెనని రాయబారమునంపెను. మత్స్యవతారమును జాపగల మహిమానియుడయ్యును గయొని నామము యమునా జలాది దేవతలను జెలిసికొనెను. ఇం దీతనికార్యములు పరస్పర విరుద్ధములు. ఆసందర్భములు, శ్రీ కృష్ణునిగుణములం దిట్టి యసంగతములుండుట పురాణప్రసిద్ధమని సరిపెట్టుకొనవచ్చును. అదియునుగాక నాటకచతుష్టయమునం దిదియే ప్రథమము; అందుచే కవియొక్క నిర్మాణ కాళము పీఠించియుండక పోవచ్చును. కాని ఇందలి కృష్ణుని పాత్రము కొన్ని మంచుగుణము కృష్ణుడు

లలో విలసిల్లుచున్నవి. 'అదియేయయ్యమునాతరంగిణి' యని మొదలిడి 'భుజమున చల్లిచిక్కుములు' 'మోచినిపిల్లన గ్రోవి యు' గల్గి 'కంకమున గురువిందపేర్' చిందులాడ వాయగ 'గ్రేపులమేపును నుప్పట్లాడిన తనబాల్యము చెంతనున్న వ్యాధి జూపినపుడు మధురతరము లగు నాబాల్యకృష్ణుని చిందులాటల చిరుగంటలస్వములలో చైతన్యము లీనముగాని ప్రేక్షకుడెవడు!

ఇతడు నరకుని కాలమునకు ముదిరినాడు. భాగవతము నందలి దశమస్కంధ పూర్వభాగమున మొరపువలె మెరసి రసమవలెపారి తినలలిత క్రియలచే బ్రహాంగనల వలపులగొనిన వేలుగానప్రియు డితడుగాడు. వ్యాపారముగలిగి పట్టణమున త్యగజీవనమును గడుపు తాకిడు. తెలిసియుండియు తెలియ నటులనటించువాడు. తనయాధిక్యము నెఱింగినవాడు ప్రాధుడు. వైరులయొక్క గుణాగుణములను సమగ్రముగ తెక్కింపగల నిష్పాక్షికుడు. అందుచేతనే నరకునిగూర్చి

'ఆతేజంబున కాబలంబునకు పో - డెనీయేయుండెనా నీరంధ్రంతటివాడును జ్ఞ గములకేతు'

అని భగవద్గునితో నుడివెను.

ఒకరచేసిన పసలందు తప్పొప్పులు విమర్శించి చుడ్డు కేత్తుణమును శిష్ట రక్షణమును జేయు ధర్మదాతయగు కృష్ణుడు పారిజాతాపహరణమునకై బయలుదేరినాడు. వయసుమదిరిన కొలదిని ఇతని రసికత యతిశయించినది. భార్యలపారాటములు తీర్చివారి మనసులను పారించు కీక్రూడ తీవరించినది. కాని పారిజాతము నరకు నిస్సంగోచముగ పొందుట జూడ 'బలపంతు' బలహీనులక బొదివినపంజాతులేకాని ఈ

కలదే ధర్మ పదాను వర్తనము?

అను గయొని విలాపము నిజముకాదాయని తోచును. కృష్ణునకుకూడ నది తగనికార్యమని తెలియకపోలేదు. చింతా మణి. అమృతభోజము. కల్పధూరుపాము మొదలగునవి యెల్ల ను దానే యుండ్రున కిచ్చుటకేసి యాపారిజాతమును పారించుట కొంతవరకు పాడియని సరిపెట్టుకొనెను. ఈ కృష్ణుని యుండిం కొక లోపము కూడగలదు. పరివ్రతా లిలకమగు రుక్మిణీ తాను మిగిలిన శ్రీలయిండ్లకు బోవుటచే నలిగినదని తలంచును. పాప మాతని చరిత్ర ముడిచినమైనది. ఇతనికి సంసారసౌఖ్యమునున్నది. ఒక శ్రీ సంతసించిన పదునారువేల యేడుగురు దుఃఖించి బాధించెదరు. కాని రుక్మిణీ—పరివ్రతా లిలకమగు రుక్మిణీ— యావన మదగర్భిత యగు సత్యవోలె నాధుని చెయడములకై యానుంబూనుట లాభవముకాదా?

నరకుడు

పంతులుగారు నిర్మించిన ఉత్తమపాత్రములలో నరకుడొకడు. ఇతనిన నాయున కభిమానము మొదలయింట్లు కాన్పించుచున్నది. దిక్పక్రమున దృశ్యమై యనతికాలమున సంతకంతకు పెద్దిగ గాన్పించి యుత్కృష్టమును గొలిపి మరల చిటికలో నవ్యశ్యమగు ధూమకేటమును; లోలినది యతని పాత్రము. ఇతడు దృఢకాయుడు, మేళుగంభీరభీమగుంబులగు భాషణంబులు గలవాడు. పూర్వోపాధ్యాయుడు 'తునియలు గాగ' అనుపద్యమును చదువుచు వేదికపైకి వచ్చినపు డాతని కంఠమంతమును బాహుల సంపదమును మన యభిమానమును జూరగొనును.

నరకుడు భూతవికిని కృష్ణునకును జన్మించిన సంతానము. తన తప: ప్రభావముచే పరమేష్ఠిని మెప్పించి వరము లనేకము బడసి యధేచ్ఛగ విహరించెను. రాక్షసులకు కేశము పశుప్రాయుడు గాడు. అతని మేధాసంపద యత్యుర్యమైనది. మహేంద్రునితో నతడుచేసిన ప్రసంగమే యిందుకు దారాణము.

మ. అతరాధంబులు గల్గె మామనక జూదారాతిపైవ్యాటపీ తపనోద్యుక్తవానాయమానపటుశోర్ధ్రప్రతాపాస్థుని నిన్నుపుడీరితిని చూడఁబ్బితిని నేనిన్నాల్లరాకుంటుకున్ గృహతోడకై క్షిత్తుమియింపుతమ్ముడగదా యెంతైనదేశత్య యనియె రా! (నరక ౧ అం.) ఉ. ఎన్నడులేనకూర్చి యిది యెన్నటినుండి జనించెయ్యో నీ కిన్నరకుండు దేవవిభుఁ డెక్కడుపీకను నెక్కువారె నీ వన్ననుచేకొనర్పగలవా యిది.....కన్నులువేయి తొల్పవ గౌతమువంబును కొడిగవలెకె. (నరకా. ౧ అం.)

బాపలా దురుహత్యనేము

లెఫ్టెనెంటు ప్రాంసిసుబాట్లీగారిసాక్ష్యము

మంటాజును రక్షించినకథ

బొంబాయి, మార్చి 28:—బాపలా దురుహత్యనేరములో ప్రధానరాజధాని మేజిస్ట్రేటుయొడుగు తొమ్మిదిమంది ముద్దాయిల విచారణయే సేతు తిరిగి ప్రారంభమయ్యెను.

లెఫ్టెనెంటు ప్రాంసిసుబాట్లీ

మొదటి సాక్షియైన లెఫ్టెనెంటు ప్రాంసిసుబాట్లీ, హత్యజరిగిన జూలై 12 లేదని సాయంకాలమున తాను విలింగ్ డౌట్ ప్రకటించుటలో నున్నట్లును అప్పటినుండి కాల్ 7-80 ని మునుముఖత కారులో బయలుదేరినట్లును చెప్పెను. ఆకారును లెఫ్టెనెంటు సెగార్లు నడుపుచుండెను. సెగార్లుతక్కువ లెఫ్టెనెంటు కలనల్ విక్టోరియా హుర్పుండియండెను. సునకలైపు న లెఫ్టెనెంటుపై ఘోషణ సాక్షియు కూర్చుండియుండిరి. వారు థాన్ హుల్ హోటలుకు వెళ్లవలె ననుకొనిరి. కాని కంప్యూ కార్నరువద్ద తక్కువ్రోవతో జడి మలకారుగుట్టమీదికిపోయిరి. వారికప్పుడు వరుసగా తుపాకీదెబ్బలు వినబడెను. కాని దానిని వారు మొట్టమొదట కారుకు వెనుకవైపుననుండి వినబడుటపట్ల భక్తవని తలచిరి. తరువాత నాతడు కొంతమందిజనులు గుంపుగా గూడి గల్లంతుపడుచున్నట్లును పోట్లాటజరుగుచున్నట్లును చూచెను. అప్పుడు వారు తమకారునువాసి కొట్టబడుచున్న మనుష్యులసహాయార్ మైపోయిరి. తమకారుతప్ప అతనికి వేరొక్కకారే కనబడెను. అతడాకారుతైపు పరుగెత్తగా ముగ్గురు మనుష్యులు తమవైపుతిరిగి కాల్చిరి. మరిమగ్గురు, మనుష్యులు ఒకస్ట్రీని బలవంతముగాలాగుచుండిరి. పోట్లాటజరుగుచుండెను. అస్ట్రీనిలాగుచున్న మనుష్యులమీదికి లెఫ్టెనెంటు సెగార్లుపోయెను. తానును తనతోనున్న యితరులను ఆకారులోయికితమ నుష్యులతో పోట్లాడుచున్నవారిమీదికి జోయిరి. దుండగీంద్రలో ముగ్గురుతుపాకులను కాల్యపు పావిపోయిరి. లెఫ్టెనెంటు సెగార్లు సహాయముకావలెనని కేకలువేయగా సాక్షి అతనిసహాయకము అచ్చటికిపోయెను. అప్పుడొకడు సెగార్లువైపుకాల్యచుండెను. అంతట సాక్షి వానికుడిచేతిమీద గోల్పుకర్రతో కొట్టెను. వాడు రెండడుగులపరుగెత్తి తుపాకీయై తిరిగి సాక్షి వైపుకొచ్చెను. కానిగురితప్పిపోయెను. అంతట సాక్షి సెగార్లు సహాయమునకుపోయెను. తుపాకీనిపైల్చుచున్నవాడు పారిపోయెను. ఈలోగా సెగార్లును మరియొకడును కలియబడి కొట్టుకొనుచుండిరి. వాడు ఒకటవముద్దాయి మోషీఅహమ్మదేనని సాక్షి గుర్తుపట్టెను. సాక్షి సెగార్లును కొట్టుచున్నవాని నెత్తిని గోల్పుకర్రతో కొట్టి పగుల గొట్టెను. అట్టిసమయమున అవతలకారులోనున్న స్ట్రీఅఫీసరులకారు జగ్గరకు పరుగెత్తుకొని వచ్చెను. సాక్షి యామెనెత్తి కారులో కూర్చుండవైపును. ఆమెకుండ్రుపాడినట్లు దెబ్బలు కనబడుచుండెను. రక్తము యెక్కువగా కారుయందెను. సాక్షి సెగార్లుకు సహాయము చేయుటకు తిరిగెను. ఇంతలో అస్ట్రీ అరచెను. తిరిగి యిటువైపు తిరిగిపట్టుకొని ఒకడు ఆమెను అఫీసరుల కారులోనుండి బయటకు లాగుచుండెను. అంత సాక్షి అటువైపువెళ్లి ఆమెను మునిగొట్టి బీజప్ప బంగాళాగోడమీద పడునట్లుగా ఒక్కవ్రోవువ్రోసెను. మరియు వానికి దిమ్మెక్కునట్లుగా మొగముపై కొట్టెను. ఇంతలో కలనల్ విక్టోరియా కేకలు వేయగాసాక్షి అటువైపు పరుగెత్తెను. అప్పుడు మొదటి ముద్దాయియైన మోషీ అహమ్మదును విక్టోరియాను కొట్టుకొనుచుండిరి. ఈలోగా దిమ్మెక్కునట్లు కొట్టబడినవాడు పారిపోయెను. ఆమెనుష్యుని యొక్క గుర్తులను సాక్షి అప్పుడు తెచ్చెను. స్ట్రీఫెనును సాక్షి యు అప్పుడు మోషీ అహమ్మదును పట్టుకొనిరి. ఆసమయమున జోక యూరపీయను పోషీను అఫీసరురాగా మోషీఅహమ్మదు క్రింతబడినట్లును విక్టోరియాను పిస్తోలుతోగూడ వారికయ్యెప్పజెప్పబడెను. తెబ్బులతిరిగి తీసుబడినవారు బాపలా, ఒక హైదరాబాద్, మధ్యాహ్నము. పిరిషేరులు తరువాత తెలిసెను. అఫీసరులు తమకారును సెంటుబాడ్లి ఆస్పత్రివైపు త్రిప్పిసెగార్లుకు దెబ్బలు తగులుటచే అతని నచ్చట దింపివేసిరి. తక్కిన ముగ్గురును థాన్ హుల్ హోటలుకువెళ్లిరి. ఒకచిన్నకత్తియును ఖూక్రియును, ఒకనీలపుకొటును వారికి పోట్లాటజరిగినచోటకొరెను. మోషీ అహమ్మదును కట్టివేయుటకు సాక్షి వానిదగ్గరనుండి ఒకరబ్బరుదెబ్బలు కూడ తీసుకొనెను. వాని కడిచాలక పోయెను. ఖూక్రిని పోట్లాటలో యెవ్వరో యుపయోగించిరిగాని యెవ్వ

రుకయోగించి రోతెలియలేదు. ఆఫీసరులకు గోల్పుకర్రపై యితరాయుధములెవ్వియులేవు. తరువాత కొన్నిరోజులకు జనవరి 27 లేదని వారు యిందోరుకు వెళ్లిరి. వీరు గుర్తుపట్టుటకై వందమంది మనుష్యులువరుసగాకూర్చుండవైపుబడిరి. వారు భుజములపై కంబళ్లును కప్పుకొనిరి. పోట్లాటలో మోషీఅహమ్మదుని గుర్తుపట్టుమని సాక్షివడిగిరి. సాక్షి వైపుకుపోతే కాల్చి బిల్లుకోడ్డుమీదుగా పరుగెత్తిన వాడందులో నుండెను. వాడేహందే. మరియొకడు దిశకు. వీరు స్ట్రీని బలవంతముగా లాగినవాడు.

క్రాసుపరీక్ష

క్రాసుపరీక్షచేయుటకి లెఫ్టెనెంటు బాట్లీఖూక్రి యేవరచేతుతో నున్నదో చెప్పలేనని చెప్పెను. పోట్లాటజరిగినచోట పిస్తోలు దొరికినట్లు విక్టోరియా అతనితో చెప్పెను. కారుదీపములున్నచో లేదో అతడు చెప్పలేకపోయెను. అస్ట్రీ ముగ్గురుపురుషులచే బలవంతముగా లాగబడినప్పుడు బాపలాకారుకు గుమారు దగ్గరనానుండెను. క్రాసుపరీక్షలోనే తనకు 10 మొదలైన 20 రుపాకీకెబ్బలవరకు వినబడినవని లెఫ్టెనెంటు బాట్లీచెప్పెను. ఏరనికారునాతడు చూడలేదు. బాపలాకారు మాత్రమే అచ్చటనుండెను. బిజప్పబంగారా మీదికి త్రోయబడిన వాడు మాంక్రిగి గుడ్డకొటును తొడిగికొనెను; ఆకొటుకు మెడవగ్గిరను క్రింద లాగుదగ్గరను గుండెలు పెట్టుబడియుండెను. అతని కరీరమును బాట్లును సగము భాగముమాత్రమే అతడుచూచెను. అస్ట్రీని లాగుటకు ప్రయత్నించినవాడిలేదే. కెండ్లముద్దాయి నల్లకొటు తొడుగుకొనెను. వీరు సెగార్లుమీదికి తుపాకీపెట్టెను. సన్నని కరీరమునుబట్టియు పెద్ద కండ్లనుబట్టియు సాక్షి వానిని గుర్తుపట్టెను. పెద్దడుగుల దూరమునుండి వాడు తుపాకీని పైచెప్పెను.

లెఫ్టెనెంటు కలనల్ స్ట్రీ వెన్ను

రెండవసాక్షి లెఫ్టెనెంటు కలనల్ స్ట్రీ వెన్ను. లెఫ్టెనెంటు బాట్లీచెప్పిన కథనే అతడును చెప్పెను. పోట్లాటనుగురించి తుపాకీమంటను తాను చూచినవని చెప్పెను. రోడ్డుమధ్యకు సెగార్లువెళ్లగా కలనల్ విక్టోరియాను సెగార్లుబాట్లీయును పోటిపోయెను. అప్పుడు వారి వెనుకవైపున కొడుకుచ్చెగా. వెళ్లి పోలినువారిని పిలుచుకొనిరమ్మని అతడు కారులోనున్నవారితో చెప్పెను. అంత నతడు పోట్లాటసంగతియు ఆఫీసరు కారులోనుండి స్ట్రీని బయటకులాగుటకు చేయబడిన ప్రయత్నమునుగూర్చియు చెప్పెను. ఆ మనుష్యుని సాక్షియు బాట్లీయును మొగము మీద కొట్టిరి. అంత విక్టోరియా కేకలు వేయుచుండగా వచ్చటి కేగిరి. వారిక మనుష్యుని క్రిందపడవేసిరి. కాని మోషీకట్టు పట్టుకొని వాని చేతినుండి కత్తిని లాగుకొనుటకు సెగార్లు ప్రయత్నించుచుండెను. తుదకు కత్తిని లాగుకొనిరి. మరియొకడు కర్రతీసుకొని వచ్చెను. వానిని క్రిందపడద్రోసిరి. తరువాత పోలినువారు రాగా పట్టుకొనబడ్డవానిని వారికి వప్పజెప్పిరి. తక్కిన విషయములోగూడ బాట్లీ సాక్ష్యమును యీసాక్షి ప్రసవరచెను.

క్రాసుపరీక్ష చేయబడినప్పుడు అతడు, సెగార్లుయెవరితోనో పోట్లాడుచున్నప్పుడు ఆకాకమున ఖూక్రి తక్కితక్కిలాడుచుండెనని చెప్పెను. పిస్తోలు విక్టోరియాచేతిలోనుండగా చూచిరిననెను. అతని కది యొక్కడినుండివచ్చెనో యీతనికి తెలియదు. ఎవరోయద్దరు పారిపోవుచుండగా నితడు చూచెను.

కొద్దులో చేరినవారందరూను

మంటాజును రక్షించుటలో అంత యెక్కువగా పనిచేసిన లెఫ్టెనెంటు సెగార్లును చూడవలెనని వేచియుండిరి. కాని వారందరికీ నిరాశలగునట్లుగా తెలిసినవాడు పిలువబడెను. ఇతడివరకు యిందోరులో నుండేవాడు. ఇందోరునువోకాబాగారి సోమరుసెట్టు యింటిలోనున్న గడ్డి త్రవ్వేవాని నెలుగుండెను. ఒకనాకరును యిందోరుకు పంపినట్లును నాకరువచ్చుచున్నాడని గడ్డి త్రవ్వేవాని పంప్రతింపుతో యిందోరుకు తంలి పంపినట్లును అతడు సాక్ష్య మిచ్చెను.

ద్యారకనాద్ ప్రధాన్-మోటారు నడిపేవాడు

ఫిర్యాదితరతన తరువాత సాక్షి ద్యారకనాద్ ప్రధాన్. ఈతనికడుపు 28 సంవత్సరములు. ఇతనికి యిందోరు రాజావారి సోమరుసెట్టు నగరువద్ద మోటారు నడిపేవని. హత్యజరుగుటకు కొన్నిరోజులకు ముందు ఎర్రమాక్యుకారుకు తాను చూచినట్లును, దానిని ముద్దాయిలలో కొందరు కొని కొన్ని పనిముట్ల కొరతకు దగ్గరకు వచ్చినట్లును సాక్షిచెప్పెను. హత్యజరిగే దిక్కును సాయంకాలమున గడ్డి త్రవ్వేవానిని మరియొక మనుష్యుడియు సాక్షి మోటారులో నెక్కించుకొని ఫెరోజ్ మోతో

టంబద్దనున్న మలకారుగుట్ట దగ్గరకు తీసుకొనిపోయెను. వారచ్చట దిగి తోటలోనికిపోయిరి. దగ్గరగానున్న పోస్టుఅఫీసులో కొన్నిస్తాంపులను కొనుక్కొని సాక్షి కారులోనే కూర్చుండెను. అప్పుడు 6 గంటలయ్యెను. తరువాత నాకపావుగంట వేపటికి ఎర్రమాక్యుకారు ఆరోడ్డుమీదుగావెళ్లెను. అందులో కూర్చున్న ఆరుగురిలో సాక్షి బయటనుండి గుర్తించెను. వారైదుగురిప్పుడు కొద్దులోనికి విచారా నిమిత్తము జేబడిన బహదూర్ మో, అక్బరుమో, అబ్దుల్ రిఫీక్, హందే, మోషీఅహమ్మదులు ఆరవవాడెవడో ఆశ్చర్యచెప్పలేకపోయెను. తరువాత సాక్షి గడ్డి త్రవ్వేవానిని మహమ్మదీయుని కారులో నెక్కించుకొని సోమరుసెట్టు నగరునకు తీసుకొనిపోయెను. హత్యజరిగిన ఒకటి రెండు దినములకు ఆసాయంకాలమున మలకారుగుట్టవద్ద తాను ఎర్రమాక్యుకారు చూచినట్లుగా సాక్షి గడ్డి త్రవ్వేవాని కిని ముల్లోంకరునకును చెప్పెను. హంతకులు ఎర్రమాక్యుకారు నుపయోగించినట్లుగా పత్రికలలో ప్రకటింపబడి యుండుటచేత అతిడట్లు చెప్పెను.

ముద్దాయి శ్వాసవాది వాలెంకరు:— ఇదంతయు వారాపత్రికల ఆలరిననుండి (నవ్వు)

పోలినువారి కిచ్చిన స్ట్రీటుమెంటులను గూర్చి తరువాత నాతడు సాక్ష్యమిచ్చెను. అస్ట్రీటుమెంటులో ఫాంసీ, బహదూర్ మో, లతీఫ్ అక్బరు పేరులనుగూడ సాక్షి యిచ్చెయుండెను. గుర్తుపట్టుటకు మనుష్యులను నిలువబెట్టినపుడు సాక్షి కూడ అచ్చటనుండి ముద్దాయిలలో నలుగురిని గుర్తుపట్టెను. ఫాంసీ అప్పుడచ్చట లేకుండెను. కొద్దువారప్పుడు ఫోహదరమునకు తేరిరి.

క్రాసుపరీక్ష ఫలహారాంతరమున జరిగినప్పుడు హత్యలో మాక్యుకారు పయోగింపబడినట్లు తనకు హత్య జరిగిన మరునాడో మూడవనాడో బహారు వెళ్లగా తెలిసినదని ప్రధాన్ చెప్పెను. తనతో ఆసమాచార మెవ్వరు చెప్పిరో జ్ఞాపకము తదని చెప్పెను. ప్రజలందరూ కేసరి పత్రికను చదువుచున్నట్లుగా తనకు జ్ఞాపకమున్నదనియు సాక్షి చెప్పెను.

తోట మూలి

తరువాత సాక్షి సోమరుసెట్టు యింటివద్దనుండు తోటమూలి పేరుధోందు వీరు. హత్యజరిగిన తరువాత తాను యిందోరుకు వెళ్లినట్లతడు చెప్పెను. తిన్నెందుకు పంపిరో తనకు తెలియదనిచెప్పెను. ఇందోరులో తనతో నేవోపని యున్నదనియు తిరిగి కి రోజులలో తాను బొంబాయికి రావచ్చుననియు మాత్రము ఆతనితో చెప్పిరి. ఇందోరులో తోపుఖానాతోటలలో 12 నెలలుగాని 6 నెలలుగాని తోటమూలిగా నుండవలసినదని ఆతని నెవ్వరో యడిగిరి. సాక్షి తన కిష్టుమలేదనియు బొంబాయికి వెళ్లిపోవలెనని యున్నదనియు చెప్పెను. సరే వెళ్లమని చెప్పి, ఆ వెళ్లమనిచెప్పినవాడు అప్పుడిందోరులో జరుగుచున్న అరెస్టులనుగురించి యెవ్వరితోను చెప్పవద్దని చెప్పెను. అట్లేవరితోను చెప్పకున్నయెడల బహుమాన విచ్చెదనని చెప్పెను.

క్రాసుపరీక్ష చేయబడినప్పుడు తన్ను పోలినువారు గుర్తుపట్టుటకై యిందోరుకు తీసుకువెళ్లక పూర్వము, తానెవరి నైనను గుర్తుపట్టగలనని గాని యెవ్వరినిగురించియు నెట్టి వివరములనుగాని తాను చెప్పియుండలేదని సాక్షి చెప్పెను.

నటంబన్

ఈ సాక్షిపరీక్ష ముగిసినవెంటనే, తాను నిన్న చెప్పిన సాక్ష్యములో బాపలాను హత్యసంగతి తెలియజేయుమని అబ్దుల్ కరీమ్ తనతో చెప్పిన బద్మాఖులసంఖ్యకు అక్బరునుగూడ చేర్చవలెనని నటంబన్ సాక్షి బోనులో నెక్కి చెప్పెను. అంతకొద్దు ముగిసెను. (ఆ. ప్రె.)

పంజాబుగవర్నరు వంపతుల యాగమనము

లాహోరు, మార్చి 28:—మొయిలిగారును వారి సతీమణియు, రావల్పిండియును సంచారము పూరికేసి లాహోరు చేరిరి. (ఆ. ప్రె.)

ఆయుర్వేదశాస్త్రీ, అష్టవధాని, కందుకూరి వేంకటసుద్యరావు, యం. డి. యే. గౌరి

30 మైత్రులు 3

మహిమ సామ్యము

1. తిన్నెలో మూలద్యాయము మంట మంట, దురుగు, దురద, పొంది, రంగురంగుల ముద్దుగ్రామమునకు సెగరు నిలుపుచుండును. 5 దినములలో స్త్రీలు ఎటువైపు తిలుపు తునుమలను నశింపజేసి పంథానశతులనుగాజేయును.

అమృతాశ్రమము, నెం 1. ఏలూరు.

శ్రీకృష్ణజిల్లా

పిమ్మట కాసనసభ్యులు ఫలహారములకై లేచిరి.

పట్ట ముల్ల సోమవారమున గూడును.

శాసనసభ ప్రశ్నోత్తరములు

నేను ఇప్పుడు ప్రశ్నలకు సమాధి చేసేందుకు వెళ్తున్నాను. ప్రశ్నోత్తరములు ముఖ్యమైనవి జరిగినవి:—

రిజర్వు అడవులు తంగేడు

జ. రామేశ్వరరావు గారి అడిగింది:—

ప్ర:—(అ) రిజర్వు అడవులనుండి రైతులు తంగేడు కట్టిన దీనిని పోషించునా? అందుకేమి పరతులుగవు?

(ఆ) అడవులను విధింపమ (ప్రభుత్వపు) తరఫునగా గలవా? కానినీ ప్రయోజనదారా?

(ఇ) ప్రభుత్వభాగమునకు వుత్తరువుల కనుకము గాని సమకాలముగాని యెచ్చటైన జిల్లాలయం దుత్తరువులు జేయబడెనా?

(ఈ) ఈవిషయమే ప్రభుత్వమువారేమైన విచారణలు జేసిరా? జేయబడినా?

(ఉ) ప్రభుత్వభాగములనుండి తంగేడు కట్టిన 10 అంగుళములకన్న యెత్తైనదానిని అతను యెచ్చట నుపయోగించుటకై కొట్టరాదని అనంతపురం జిల్లాలో నుత్తరపుండ్లనని ప్రభుత్వమువారికి తెలియనా?

(ఊ) అట్లు వుత్తరువు జేసినమీదట అనుకోయటయు తద్విరుద్ధముగ జేసినందుకు ప్రాసిక్యూషనులు యేమైనవిగనా? అట్లయిన గతవత్సర మీజిల్లాలో నెన్ని జరిగెను?

ఉ|| (అ) రిజర్వు అడవులనుండి రైతులు తంగేడుకట్టిన దీనిని పోషించునా.

(ఆ) ఈ ప్రశ్న రానేరదు.

(ఇ) ప్రభుత్వమువారి కట్టి యుత్తరువులను జేసేవారెవరు.

(ఈ) లేదు.

(ఉ) ఆయుత్తరువునందు యెచ్చటై తంగేడు అతను దూసికొనుటలో మొక్కంతయు పోగుడననియు, ఒక అడుగు పాడుగు అనుభాగమును మాత్రము కోయవలెనని గలదు.

(ఊ) ఈ ఉత్తరు సులంఘించినటుల తెలియలేదు. ప్రాసిక్యూషనులు కేసులు లేవు.

గ్రామములందలి వైద్యశాలకు మందులన పై

వి. రామచంద్రారెడ్డి గారి అడిగింది:—

ప్ర:—(అ) స్థానిక సంఘములు గ్రామమునందు నూతనముగ స్థాపించిన వైద్యశాలములకు కావలసిన మందులను సప్లయ జేయుటకు గవర్నమెంటు మెడికల్ డిపార్టుమెంటు లేనిమాట నిజమేనా?

(ఆ) అట్లయిన సప్లయ తగ్గిపోవుటే?

(ఇ) స్థానిక సంఘముల అనుపత్రులకు మందులను ప్రభుత్వపు ట్రానుజక్షన్లకు విలేజ్ సప్లయజేసెదరా లేక వారియిష్టమువచ్చిన కొనుక్కోను యేర్పాట్లను జేయించు కొమ్మనినా, ప్రభుత్వమువారి విచారణ యేమయ్యెను?

ఉ:—(అ) స్థానిక సంఘములకు మందులు లేవు.

(ఆ) ఈ ప్రశ్న రానేరదు.

(ఇ) స్థానిక సంఘములకు మందులసప్లయవిషయ విచారణలో నున్నది.

ఫారెస్టరీజర్నలు-గడ్డిమూటలు

వి. రంగనాథమొదల్యారుగారిట్లు ప్రశ్నించిరి:—

ప్ర:—(అ) ఫారెస్టరీజర్నలనుండి గడ్డిమూటల నుచితముగనే జిల్లాలనుండి తీసికొని పొనియ్యుచున్నారు.

(ఆ) పశువులమేతకు యేజిల్లాలయం దుచితముగ పర్మిట్టి యిబడుచున్నవి. (1) ఒక లేంజలోనే నీయబడుచున్నవి. (2) జిల్లాలోని అన్ని రేంజీలలోని అడవుల కెన్ని యాయబడుచున్నవి.

ఉ:—(అ) ఈకేంద్రీ ఫారెస్టరీజర్నలలో గడ్డిమూటలు చితముగ దీసికొని పోవుటకు త్రయ వీయబడెను:—

కర్నూలు తూర్పు, పడమర, అనంతపురం, మంగళూరు ఉత్తరం, దక్షిణం, కడప, ఉత్తరం, దక్షిణం, పడమర, చిత్తూరు, వెల్దురు ఉత్తరం.

గుంటూరు దక్షిణకర్నూలు డివిజన్లలో మూసివేసిన మాపులలో దప్ప యితరచోట్ల నుచితముగ దీసికొనిపోనియ్యుచున్నారు.

(ఆ) ఈకేంద్రీ డివిజన్లలో ఒక రేంజీయం దన్ని రిజర్వులకు పర్మిట్టియబడుచున్నవి:—

కర్నూలు దక్షిణము తూర్పు, మంగళూరు దక్షిణం, కొల్లిగల్లు, గంజాం అనంతపురములో గుత్తిరేంజీ, గుంటూరులో బెజవాడ బండరు రేంజీలుదప్ప మిగిలివనినవి, నీలిగిరిలలో సిగూరు, మదువలై రేంజీలు, పాలపూటలలో రెండుబాటలు దప్ప బోలంపట్టిరేంజీ, ఉత్తర కోయంబుత్తూరులో సత్యమంగళం, తలవలై, భవానీ రేంజీలు, దక్షిణ కోయంబుత్తూరులో పొల్లారేంజీ.

కర్నూలు పడమరలో పర్మిట్ట పశువులమేతకు మూయబడిన మాపులకు గ్రామములకు దూరమందున్న పర్వతభూములకు వర్తింపవు. దక్షిణ పశ్చిమ కడప డివిజన్లలో ఒక బాటలో మేతకొట్టిన పర్మిట్టు జిల్లాఫారెస్టు ఆఫీసరు ఉత్తరపుతో మరియొక బాటకు వర్తింపనుటల మార్పించుకొనవచ్చును.

(2) ఒక జిల్లా అన్ని రేంజీలలోని అడవులకు సరి పోవునటుల పర్మిట్టిచ్చుట లేదు.

మెడికల్ సర్టిఫికేట్-రిజర్వర్లు మెడికల్ ప్రాక్టీషన్లు

రావుసాహెబు యం. రామారావు గారి అడిగింది:—

ప్ర:—(అ) మద్రాసు ప్రెజిడెన్సీయందు యితరచోట్లను ప్రభుత్వోద్యోగులకు కేలవుక్ మెడికల్ సర్టిఫికేట్లను రిజిస్టర్ మెడికల్ ప్రాక్టీషన్లు జిల్లాధ్యక్షుల సంతకమువలె క్రింద కమిషనరుండ నిచ్చుటకు వీలులేదని ప్రభుత్వమువారి మైన యుత్తరువు చేసిరా?

(ఆ) అట్లయిన యెడల యిది వరకు ప్రక్కను సంతకము లేకుండు సర్టిఫికేట్లనిచ్చు నధికారము తొలగింపబడు ఆరిజిస్టర్ ప్రాక్టీషన్లు లేమైన స్యామిద్రోహముజేసిరా?

(ఇ) అట్లుజేసినటుల మెడికల్ కాన్సిలుకేమైన తెలిసినా, యెప్పుడు, యెమిజేసితి?

(ఈ) ప్రభుత్వమువారిట్టి యుత్తరువుజేయుటకు కాళాధికారులకు ప్రభుత్వమునకు, మెడికల్ కాన్సిలుకు యేమైన ఉత్తరప్రభుత్వములు జరిగినేమా ప్రకటించెదరా?

ఉ:—(అ) ప్రభుత్వమువారి ఆ ఆధికారము తొలగింపలేదు. ప్రభుత్వము ఉత్తరువు ప్రకారమైనను అనుమానమున్నపుడు పై ఆధికారులు జిల్లాధ్యక్షుల సంతకముగూడ కావలెనని కోరుటగలదు. ఈవిషయము గావించిన యుత్తరువునం దీవిషయము గట్టిగ జెప్పబడెను. జిల్లాధ్యక్షుల సంతకముకానిదే మెడికల్ సర్టిఫికేటును బహుళపాపమునని చెప్పబడెను. ఈ ఉత్తరువు ప్రకారము మెడికల్ ప్రాక్టీషన్లు సర్టిఫికేట్లను అధికారము దీసివేయలేదు.

(ఆ) ప్రభుత్వసేవలకు రిజిస్టర్ ప్రాక్టీషన్లులంద సర్టిఫికేటు దెచ్చిన కేలవు దొరుకునను హక్కును దుర్వినియోగ పరచుచున్నారని ప్రభుత్వమునకు తెలియను. ఇందుకు నిద్రానము నూపరింపించెంటు, గవర్నమెంటు ప్రెమ 1926-24 ని నిడిమనందు గాన్పించును.

(ఇ) ప్రాక్టీషన్లులు దామిద్దిన సర్టిఫికేటులోని అంశములు రుజువు జేయగలదగున దొంగపర్మిట్ కట్టిచ్చినని చెప్పబడినది. కాని 1925 ఫిబ్రరి 14 వ తేదీని ఒక కేసు మెడికల్ కాన్సిలుదగ్గరకు వచ్చెను.

(ఈ) ఈవిషయమే మెడికల్ కాన్సిలుకును సర్జను జెనరలుకును ఉత్తర ప్రభుత్వములు జరిగెను. అందు సర్జను జెనరలుగాను జిల్లాధ్యక్షుల ప్రక్కసంతకముజేసిన కేసులు తెలిసిరి.

సంస్థానాధీశులసభ

డెల్లి, మార్చి 28:—వచ్చే సంస్థానాధీశుల సభ డెల్లిలో 1925 వ సంవత్సర 9 మొదలు 14 వ తేదీవరకు జరుగును.

(అ. వెం.)

శ్రీవీరేశలింగ కవిజయం స్మృత్యనము - రాజమండ్రి

కోదననామ సంవత్సర వైత్రుదృత్రయోదశి మంగళవారమునాడు అనగా 7-4-25 వ తేదీని శ్రీవీరేశలింగకవియంతే కాజమహేంద్రవరమున జరుప నిశ్చయించబడినది. కానయెల్లరు యేతరుత్సవమున పాల్గొనప్రాధికృతులు. ఆనాడే మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు శ్రీవీరేశలింగం పంతులువారిచే స్థాపింపబడిన హితకాండీపమాజము యొక్క సాంవత్సరిక మహాజనసభ ప్రార్థన సమాజమందిరమున జరుపబడును. సభ్యులెల్లరు విచ్చేయ ప్రార్థితులు.

పా. గురుమూర్తి,

కార్యదర్శి-హితకాండీ సమాజము, రాజమహేంద్రవరము

మనవర్తి

(ఒక ప్రేక్షకుని నుండి)

కాలమానము

ఎండలు యిప్పుడు ముదురుచున్నవి. చలిగాలి రాత్రులందున్నది గాని క్రమముగా తగ్గిపోవుచున్నది.

ఆంధ్రవాల్మీకి

ఆంధ్రవాల్మీకి వావిలికొలను నుబ్బారావుగారు ఈ గ్రామము దముచేసి మూడునెలలు కన్నులు నివరించి యుపన్యాసముల గావించిరి. కడపజిల్లా ఒంటిమెట్ట గ్రామములో వీరు కట్టించినది ఉత్సవాదులకు రథసాంస్కారమునకు ౪౫ ము ప్రాశస్త్యములకు వీరు పంచారము గావించుచున్నారు. మాగ్రామమున నెనులి పట్టాభిరామాచార్యగారు 250 కూర్మముల వాగ్దానముచేసిరి. పైన 26-0-0 వసూలైనవి.

కాంగ్రెసుకృషి

కాంగ్రెసుకృషి యాయూరియందు చాల లెక్కవగా నున్నది. పెద్దలు, బాధ్యులువాదులు కాంగ్రెసుపనియందు క్రమపాటించుటలేదు. కాని కడిపి శ్రీనివాసాచార్యులు నాద, సత్రకాల రామయ్యకెట్టిగారు మొదలగు యువకులు నూలుపడుతును, ఇద్దరునమ్ముచూ ఉత్సాహముతో పట్టుదలతో పనిచేయుచున్నారు. ఆంధ్రనాయకులప్రచార మీచైపు చాలా అవసరముగానున్నది. దేశోదారక కాశీనాథుని వాగేశ్వర రావు పంతులు వారి పాటి సుత్ర సిద్ధుల సాహస్య సేవలకు కొందరు యువకులు లెస్సాపడచుచున్నారు.

యూనివర్సిటీ పరీక్షలు

పదవపరీక్షయేడే క్రొత్తగా నెంట్లుగానుండుస్థితి పట్టి నది. ఇచ్చట దివ్యజ్ఞానతత్వము బాగుగా నాటుకొనియున్నది. పరీక్షలయందు విద్యార్థుల నిచ్చటి విద్యార్థులు బాగుగా నాదరించిరి. ఉపాధ్యాయులెల్ల పట్టు పిల్లలతో చాలా చురుకుగానుండురు. ఇచ్చట ఉపాధ్యాయులు కిల్లలకు పెద్దఅన్నగారి వలె నుండురు. కాని ఇతర చోట్లనుండి వచ్చినవారి కీయూరి పూటకుళ్ల యిష్టపడవు. పానమొనరించుటకు అనుకూలముగా నుండదుగాని ఆరోగ్యకరముగాలి అనందపురు తోలకల్వేములు అనుభవించ దగియున్నవి. ఈవూరు వచ్చిన క్రొత్తవారు బసిలికొండ నెక్కి చూచితిమలయినా.

శానిటోరియం

ఈవూరికి శానిటోరియం 4 మైళ్లలో నుండుటచే ఆచటి రోగులచే యూరిలోని వారికిగూడ క్షయరోగము తగులుచున్నదనియు శానిటోరియం ఉరికిచాలాదూరముగా నున్నచో బాగుగా నుండెడిదనియు ప్రజాభిప్రాయ గ్రహించుచున్నారు.

మూత్రసంబంధమైన వ్యాధిచే

గలిగిన అతిబలహీనతకు

ఆమోఘమైన నివారిణి

దీర్ఘకాలమునుండి నేను మూత్రసంబంధమైన వ్యాధిబాధనను, చిక్కువ్యాధిబాధనను గలిగిన అతివలహీనతచే బాధపడుచున్నాను. నాముఖము నలుపుతిగెను. కండలుగారు మంటయిండెను. నా ఉదారిత, ఆశ్రయ నాస్తికీకారణము. తిరనత్వేలికెల్లా, కృష్ణాపురనివాసియును, ప్రస్తుము చెన్ననగరము, ఆర్యనియమవీధిలో, నెం 72బరు, గృహము నందుండు పండిత స్వామి శ్రీనివాసఅయ్యగారి అద్భుతసామర్థ్యమును గురించి తెలిసినందున తక్షణమే నావ్యాధులకు వారివద్ద చికిత్సకు ప్రారంభించితిని. నేను ఒక నెలవరకు వాచికిక్కిలోనుంటిని. ప్రస్తుము నావ్యాధులన్నియు నన్మృదిడినవి. ప్రస్తుతము ఆరోగ్యముగా నున్నానని మిక్కిలిసంతోషముతో చెబుచున్నాను.

జి. ఎల్. పర్నాన్ డెట్,

పి. డబ్ల్యు. ఇన్స్ పెక్టరు,

ఎస్. వి. రైల్వే-తిరువాలూరు జంక్షన్, 25-12-18.

వారి నలహాకట్టుము రు 15

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1925-వ సం॥ మార్చి నెల 30-వ తేది

సోమవారము

దాసు : ఫజుల్ హక్కు

క్రొత్త మంత్రుల చేతన నిరాకరణమునకు ఫజుల్ హక్కుగారు దేశబంధు చిత్రరంజనదాసు గారితో చేతులగలిపియుండిరి. ఇది పలువుర కాశ్చర్యము గలిగించెను. సర్ పి. సి. మిత్రు గారు ప్రభుత్వమునకు తోడ్పడుచుండ, హక్కుగారేల తోడ్పడరయిరి? హక్కుగారిదివరకు మంత్రులగుండెరి. ద్వంద్వ ప్రభుత్వవిధానముపట్ల వీరికి ప్రేమయుగలదు. వీరిపై అధికారవర్గము వారాధారపడియున్న సందిగ్ధసమయమున, వీరేల వెనుకంజ చేయవలయును? ఈ విషయమున హక్కుగారు దెలిపిన సమాధానము విచిత్రముగ నున్నది. మంత్రుల నిరూపకముపట్ల దాసుగారి దృక్పథము అసమంజసముగాదట. మంత్రులపై స్వీకారమునకు, దాసుగారు నిరూపించెడి షరతులయినను వివరముగ లేవట. బెంగాలు ఆర్డినెన్సును ప్రయోగించుపద్ధతిని దాసుగారు రాజ్యే పించుచున్నారట. రాజకీయ నిర్బంధితులను కొందఱను విడిచిపెట్టవలయునని దాసుగారు కోరుచున్నారట. అనుకూల రాజకీయ వాతావరణము ప్రబలినగాని, స్థిరముగ మంత్రవర్గము నిలువదనియు, శాసనసభ్యుల కాంక్షలు సమావేశమును చేకూర్చవలయుననియు, హక్కుగారు కోరుచున్నారు. స్వరాజ్యపక్షమువారు తమ కెట్టి ఆశపెట్టలేదని గూడ వీరు ప్రకటించుచున్నారు.

ఫజుల్ హక్కుగారు దెలిపిన సంగతుల కెంతవరకాధారముగలదు? ఆర్డినెన్సును తిన్నగ ప్రయోగించి, కొందరు నిర్బంధితులను వదలినంత మాత్రమున, స్వరాజ్యపక్షమువారు ద్వంద్వ ప్రభుత్వమునకు తోడ్పడరా? అటులగుచో యంతటి యాందోళన కవసరమేయుండదు. స్వరాజ్యపక్షమువారు తమ నిరోధమార్గమును వదలినయెడల, రాజకీయ నిర్బంధితులను విడుదలయగుట సహజము. ప్రస్తుత సమస్య, ఫజుల్ హక్కుగారుని కొనినంత సులభమని ఎంచుకొనము. హక్కుగారు, శాసనసభను అసత్యము బలికిరని జెప్పకబోయినను, దాసుగారి యూహకు వీరు అపార్థముల గలిగించి యుందురని తలంపవచ్చును. హక్కుగారు దాసుగారి హృదయమును గ్రహించినయెడల, ఆసంగతి నే ప్రభుత్వమునకేల దెలుపలేదో తెలియదు. క్రొత్త మంత్రులుగ సాంతోషరాజుగారు అమృత బజారు పత్రికాప్రతినిధితో ముచ్చటించుచు, తాము పౌరబడితిమని యొప్పుకొనిరి. వెనుకటిమారు 75 మంది శాసనసభ్యులు మంత్రుల నిరూపకమున కనుకూలముగ వోటుజేసియుండిరి. అందుచే, అధిక సంఖ్యకులు తమకు తోడ్పడరని వారెంచిరి. కాని, తమను తెలియకుండ వెనుకనుండి పొడిచి అన్యాయముజేసిరిని వీరునగచుచున్నారు. అయినపు, వీరుకొంత

వరకు మనస్సును సరిపెట్టుకొనిరి. ఈజుప్టులో పార్లమెంటు సభ ఒక్కదినములోనే అంతరించెను. అందుచే, తమస్థితిగాంచి ఆశ్చర్యపడ నవసరములేదని, సాంతోషరాజుగారు హెచ్చరించుచున్నారు.

ఫజుల్ హక్కుగారి ప్రకటనము, దేశబంధు దాసుగారి కాశ్చర్యము గలుగజేసెను. హక్కుగారి ప్లేటుమెంటునందు, దాసుగారు కొన్ని సవరణల జేపిరట. పత్రికలలో సీ సవరణలు వదలివేయబడ నట. సహకారము గౌరవ నియమబద్ధ మగుచో, ప్రభుత్వముతో సహకారము నలుపుటకు తమ కభ్యంతరము లేదనియు, అట్టిసహకారమున కెట్టి షరతులవసరమో తాము హక్కుగారితో చర్చించి తిమనియు, ఇదమిత మగునిర్ణయము మాత్రము జరుగలేదనియు, దాసుగారు ప్రకటించిరి. ఆ షరతులెవ్వి? హక్కుగారు తెలిపిన షరతులకన్న నవి ఎటుల భిన్నములు? ద్వంద్వ ప్రభుత్వ విధానము నిలిచి యుండునంతవరకు, దాసుగారు సహకారమును నిరాకరించెదరా? లేక, ఇతర షరతులను కొన్నింటిని ప్రభుత్వమువారు చెల్లించిన, తమ నిరోధపద్ధతులను వదలుకొనెదరా? ఇట్టి సందేహములు సహజముగ నుదయింపకమానవు. స్వరాజ్యపక్ష శాయకులగు దాసు, నైహూగార్ల విషయమై వెంటనే నొక ప్రకటనము గావించి, దేశమునందు విశ్వాసమును పురిగొల్పుట ధర్మము.

గవర్న మెంటు ఎక్సెస్సజు పద్ధతి:

గవర్న మెంటు ఎక్సెస్సజు పద్ధతిని మార్పు నవసరములేదని, ఎక్సెస్సజు విచారణ సంఘమువారు గావించిన సూచనలను, మద్రాసు మెయిలుపత్రిక యిటీవల ప్రకటించెనని దెలిపియుంటిమి. మద్రాసు మెయిలుపత్రిక మున్నందుగ యిట్టి ప్రకటనము గావించ గలుగుట, ప్రస్తుత పద్ధతులకు నిదర్శనము. ఆ విషయ మెటులున్నను, విచారణసంఘమువారు రెండునెలలవరకు దేశమందంతటను పర్యటనము సలిపి విచారణజేసినను ప్రస్తుత మద్యవిక్రయపద్ధతిని మార్పుటకు వారి కెట్టికారణము గనుపింపలేదు. మద్యపాననిషేధము వీరి కనలే నచ్చలేదు. ప్రజలు వలదనిన చోటుల కల్లంగడులను పెట్టకూడదను లోకలు ఆప్త నుపద్ధతి యయినను వీరికి బనికెరలేదు. శాంతియు ప్రభుత్వమువారు మద్యమును మనిషికింతకన్న నెక్కుడుగ విక్రయింపకూడదని నిర్ణయించిరి. అదియు, వీరికి అనుకూలముగ గనుపింపలేదు. సంస్కర్తలుగాని, ఇతరరాష్ట్రముల ప్రభుత్వములుగాని సూచించెడి మార్గములన్నియు వీరికి వ్యర్థములని దోచినవి. ఎక్సెస్సజు రివిన్యూపై ననే వీరు తమ లక్ష్యము నుంచుటచే, రివిన్యూలేగ్డే మార్గమేదియు వీరికి సహజముగ రుచింపదయ్యెను. లైసెన్సుబోర్డునందు అనధికారు లెక్కుడుగ నుండవలయునని వీరిక నిరర్థకసూచన గావించిరిగాని, ఇదియయినను మనస్ఫూర్తిగ జరుగలేదు. ఏలనన అనధికారులలో ప్రభుత్వనియమిత సభ్యులధికులుండురు. పోలీసు ఆఫీసరుగాని ఎక్సెస్సజు ఆఫీసరుగాని, లైసెన్సింగుబోర్డునందు సభ్యులుగ నుండుట అసభ్యము. విచారణసంఘసభ్యులగు పి. వి. వెంకటరమణయ్యంగారు, భిన్నాభిప్రాయమును

దెలిపి, అధికసంఖ్యకుల రిపోర్టును ఖండించెను. మద్రాసు మెయిలుపత్రిక తొందరపడి యితర సభ్యుల రిపోర్టునుమాత్రము ప్రచురించియుండుటచే, వెంకటరమణయ్యంగారు తమభిన్నాభిప్రాయమును పత్రికలలో ప్రకటించక తప్పదయ్యెను. విచారణసంఘపు రిపోర్టునందలి సూచనలు నిరర్థకములని, అయ్యంగారు స్పష్టముగ దెలుపుచున్నారు. తాము కనుగొనినంతవరకు, దేశాభిప్రాయము మద్యపాన నిషేధమున కనుకూలముగ నున్నటుల, అయ్యంగారి యుద్దేశ్యము. దేశాభిప్రాయము మద్యపాన నిషేధమునకు ప్రతికూలమను సంగతి, సత్యదూరమని ఇందుమూలమున గ్రహింపవచ్చును. తగిన ప్రయత్నములు జరుగుచో, నిషేధము తప్పక కొనసాగుననుటకు నందియుములేదు. అమెరికాకన్ననుగూడ, మతబద్ధ మగు హిందూ దేశమునందు మద్యనిషేధము కొనసాగుట కెక్కుడు అనుకూలపరిస్థితులు గలవనుట నిక్కవము. కాని స్వపరిపాలనము లేనందుచే, ప్రజాశయములు శాంతివేరకున్నవి. నిషేధప్రచారము, నిర్బంధములతో సంత మొందుచున్నది. వెంకటరమణయ్యంగారు సను, నిషేధము కొనసాగుటకు తీవ్రమార్గములను సూచించుటలేదు. మద్యనిషేధము ఆదర్శమయినను, సక్రమాభివృద్ధి నే వారును గోరుచున్నారు. అంగడుల సంఖ్యను తగ్గించియు, మద్యవిక్రయకాలమును తగ్గించియు, లోకలు ఆప్త నుపద్ధతిని నెలకొల్పియు, నిషేధమునకు మార్గము జూపవలయునని, అయ్యంగారు హెచ్చరించుచున్నారు. వీరి కోర్కెను ప్రస్తుత ప్రభుత్వమువారు కొనసాగించెదరను నాశకవకాశములేదు. స్వపరిపాలనము లభించులోపల, ప్రజాప్రముఖులే పాటుబడి, జనులలో విశేషప్రబోధము గలిగించుట ముఖ్యము. ప్రజాప్రబోధము గలిగిన చోటులనెల్ల అనుకూల ఫలితము గలుగుట అనుభవైక వేద్యము. మద్యపానమును విడనాడవలయునని, గాంధీమహాత్ము డవకాశము గలిగినపు డెల్లప్రజలను కోరుచున్నాడు. మహాత్ముని ప్రబోధమున కెల్లరును తోడ్పడి, ఎక్సెస్సజు విచారణసంఘపు నిరుత్సాహవాక్యములు సత్య విరుద్ధములని వెల్లడిజేయుట ముఖ్యము.

మద్రాసు కార్పరేషను: కన్సల్టింగు ఇంజనీయరు, మద్రాసు కార్పరేషనువారు కన్సల్టింగు ఇంజనీయరును నియమించు ప్రయత్నమును మానుకొనవలయునని, తీర్మానించిరి. మాడ్లీగారి నిరూపకమున కిందువలన భంగము కలుగును. ఈతీర్మానము గావించిన ముఖ్యకారణము, అడ్వకేటు జనరలుగారి ప్రతికూలాభిప్రాయమే. ఇట్టి యుద్వోగిని నియమించుటకు, సిటిమ్యునిటీపలుచట్ట మంగీకరింపదని, అడ్వకేటు జనరలుగారు తమ యభిప్రాయమును ఖండితముగ దెలిపిరి. వీరు దెలిపిన కారణములు సమంజసములుగ నున్నవనుటకు నందియుములేదు. ఆరోగ్యాధికారి, ఇంజనీయరు, రివిన్యూ ఆఫీసరులను నియమించుటకు ప్రభుత్వము వారి శాంక్షను అవసరము. వీరిని ప్రభుత్వము వారే తొలగింపగలరుగాని, కార్పరేషనుసభ్యులు తొలగింపజాలరు. వీరి జీతములను, అల్లవెన్నులు

మున్నగువానిని, ప్రభుత్వమువారి యొప్పదలతో గాని మార్చ వీలులేదు. నూతన ఉద్యోగుల నెవరి నయినను ఏర్పాటుజేయదలచినచో, జీతము 250 రూపాయలకు మించినయెడల, ప్రభుత్వమువారి యంగీకారము బొందవలయునట. నూతన ఉద్యోగములన్నియు పై మూడింటికిని లోబడి యుండవలయునట. కన్వల్టింగు ఇంజనీయరు పదవి స్వతంత్ర నియామకముగ పరిగణింపబడుటచే, ఇట్టి పదవిని సృజించుటకు కార్యరేషను కధికారము లేదని, అడ్వకేటు జనరలుగారు వాదించుచున్నారు. అడ్వకేటు జనరలుగారి ప్రతిపాదనము జూచిన, కార్యరేషనుకు గల అధికారములు కేవల నామ మాత్రములని గనుపించును. ఇట్టి స్థితిలో అడుసు ద్రొక్కనేల కాలకుడుగనేల యను సామెత ప్రకారము, లేనిపోని నియామకములను కార్యరేషను వారు గావింపనేల, ప్రభుత్వమువారిచే తిరస్కరింప బడనేల? కావున, సీటీ మ్యునిసిపలు చట్టమును నవరించినగాని, మాడ్లెగారిని, నియమించుటకు వీలు గలుగదు. కన్వల్టింగు ఇంజనీయరు పదవిని సృజింప వలసిన యవసరమును గనుపింపదు. ఇంతటి ఖర్చును కార్యరేషను సభ భరింపగల స్థితిలో లేదు. అందు చే, అడ్వకేటు జనరలుగారి రిట్టి యభిప్రాయమునిచ్చి నందుల కెవరును చింతింపనక్కరలేదు. కాంట్రాక్టు ముందుగ జరిగియుండుటచే, మాడ్లెగారిలో లీగల్ చిక్కులు గలుగవచ్చునని వ్యాసా రావు గారు మందలించిరి. కాని, చట్టపు నియమమును తిన్నగ గ్రహింపక కాంట్రాక్టు జేసినంతమాత్రమున, నిజము తెలిసిన పిమ్మట దానిని వదులుకొనగూడదనట, సంభావ్యము గానేరదు. మొత్తముమీద కార్యరేషనువారు కన్వల్టింగు ఇంజనీయరు నియామకము ను వదులుకొనుటలో వివేకముతో బ్రవర్తించి రనుటకు సందియములేదు.

యూరపియనులు : దేశబంధుదాసుగారి హెచ్చరిక; స్వరాజ్యపక్షమున, దేశ బంధు దాసు గారు యూరపియనులకు గావించిన విన్నపము చాల ముఖ్యమయినది. కాంగ్రెసు పక్షములలో నేదియు, దౌర్జన్యమును పురిగొల్పుననుట సత్యవిరుద్ధము. స్వరాజ్యపక్ష మట్టికార్యమున కెన్నడును బూసుకొనదని, దాసుగారు యూరపియనులకు విన్నపించుచున్నారు. గాంధీమహాత్ముని ఆహింసా సిద్ధాంతములను దాసుగారును, వారి పక్షము వారును మనస్ఫూర్తిగ సంగీకరించుటచే సందేహమున కేమాత్రము తావులేదు. దాసుగారు జేసిన ప్రకటన సమయానుకూల మయినది. యూరపియను లికమీద అనవసరముగ స్వరాజ్యపక్షనాయకులకు దురుద్దేశ్యముల నాలోపింప మానుకొందురుగాక. దౌర్జన్య పద్ధతులు రాజకీయాభివృద్ధికి ప్రతిబంధకము లనియు, హిందూ మతసిద్ధాంతములకు భిన్నములనియు, అట్టి పద్ధతు లొకమారు వేళ్లు ప్రాతుకొనుచో స్వరాజ్య శయము భగ్గుమగననియు, దాసుగారు స్పష్టపరచిరి. దౌర్జన్యపద్ధతుల నవలంబించి ప్రజలెటుల బాగుపడజాలరో, నిర్బంధమార్గముల నవలంబించి ప్రభుత్వము వారునుటలులే తమకోర్కెలను నెఱవేర్చుకొనజాలరని, దాసుగారు ఖండితముగ తెలుపుచున్నారు. ప్రజలేమి, పాలకులేమి ధర్మపద్ధతుల నవలంబించు

చో, త్వరలో ననుకూల నిర్ణయము జరుగకమానదు. చిత్తరంజనదాసుగారు బెంగాలు యువకులకు జేసిన విన్నపము నాలకించి, అధర్మమార్గములను పరిత్యజించెదరని నమ్మెదము. యూరపియనులును, లేనిపోని సందియముల బారద్రోలి, నిర్బంధప్రయోగము విషయమున ప్రభుత్వమును ప్రోత్సహపరుపకుండుట మేలు. గాంధీయు, దాసుగారును, అహింసా పద్ధతినే ప్రతిపాదించు చున్నారు. హిందూదేశ మీపద్ధతి మూలమున, తన గమ్యస్థానము జేరుచో ప్రపంచమునకు మార్గము జూపగలదు. అందుచే నిందుకు తోడ్పడువా రెల్లరును ధన్యులు. ప్రభుత్వమువారును యూరపియనులును ఎటుల మెలగినను, భారతీయు లెట్టి కష్ట పరిస్థితులలో నయినను ధర్మమార్గమును నిడువకుండుట, మిగుల శ్రేయస్కరము.

కాంగ్రెసువారము: మహాత్ముని హెచ్చరిక ఏప్రిలు ఆటవ తేదియందును, పదమూడవతేదియందును భారతీయులు ఒక్కొక్కపూట ఉపవాసముండి, ఆవారముంతయు కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును నిర్వహింపవలయునని, గాంధీమహాత్ముడు హెచ్చరించియున్నాడు. హారతాళమున కిప్పుడు బనిలేదనియు, హిందువుల మహమ్మదీయుల మధ్య వైషమ్యములు ప్రబలు నంతవరకు హారతాళములవలన ప్రయోజనముండదనియు, మహాత్ముడు దెలుపుచున్నాడు. ఇది మిగుల విషాదకరమయినను, వాస్తవస్థితిని గుర్తించుట ముఖ్యము. ఏప్రిలులో నీవారము, జులైలో వాలాబాగుసంస్కరణముచే పునీతమయినది. పంజాబు వీరులు తమ ప్రాణముల నర్పించి, కాశ్వత కీర్తిని బడసిరి. హిందూదేశము, అందు ముఖ్యముగ పంజాబు దేశమునందు, హిందువులును మహమ్మదీయులును గలిసి సలిపిన త్యాగములను మరచి, తమలోతాము పోరాడు టెంతయు శోచనీయము. ఇకనయినను, వైషమ్యములను వెనుకబెట్టి, ఐకమత్యమును బలపరచుటకు ప్రయత్నించియు, అహింసామార్గమును వీడకుండుటకు నిశ్చయించియు, నూలుచందాను చెల్లించుటకై రాటమునుడిప్పి కద్దరునిర్మాణమునకు తోడ్పడియు, అస్పృశ్యతను నివారించుటకు కంకణము గట్టియు, జాతీయవారమును ప్రజలెల్లరును జయప్రదముగ నిర్వహించుట ముఖ్యము. ఈవారమునందు కాంగ్రెసుసభ్యుల సంఖ్యను వృద్ధిజేయుట కెంత దృఢ ప్రయత్నము లాచరించిన నంత శ్రేయస్కరము. అధికారవర్గ నిర్బంధములకు జెప్పదగిన జవాబిదియే. ఆంధ్రదేశ మెప్పటివలెనే కాంగ్రెసు వారమును జయప్రదముగ నిర్వహించుగాక! మహాత్ముని హెచ్చరిక సఫలమగు గాక!

గుంటూరుమండలము : కాంగ్రెసుసభ్యులసంఖ్య మార్చి 28-వ తేదివరకు గుంటూరుమండలమునందు నూలు చందానిచ్చి కాంగ్రెసుసభలో జేరిన వారి సంఖ్య 540. వీరిలో స్వంతముగ నూలుపడుకు వారు 456. కుటుంబపు నూలుపంపినవారు 84మంది. బదిలీ మనిషి నూలుపంపినవారు 9. కొన్న నూలు పంపినవారు 40 మంది మాత్రమే. స్వంతముగ వడికిన నూలు పంపిన అభిమానుల మొత్తము 59.

మొత్తపు సంఖ్య 599. ఈ సంఖ్యలు ప్రోత్సహకరముగనున్నవనుటకు సందియములేదు. వినుకొండ పల్నాడు తాలూకాల రిపోర్టు లింకను రాలేదు పల్నాడులో నూలుపడుకు ఆచారము బాత్రిగ సం తరింపకుండుటచే, సభ్యుల సంఖ్య ప్రోత్సహకరముగ నుండవచ్చును. గుంటూరు మండల సభ్యుల సంఖ్యలో స్వంతముగ వడికినవారిసంఖ్య చాల విస్తారముగ నున్నది. ఇతర జిల్లాలలోగూడ నిట్టి స్థితియే గలదని యూహించెదము. ప్రతిమండలము వారును ఎప్పటి సంఖ్యల నప్పటికి ప్రచురించి ప్రజలకు ప్రోత్సహ మొనగుట ధర్మము. గుంటూరు మండలము త్వరలో నొక వేయిమంది సభ్యుల నయినను జేర్చ బ్రయత్నింపవలయును. ఆంధ్రదేశము పని ప్రారంభించుటలో కొంత యాలస్యము కలిగినను, త్వరలో కాంగ్రెసు సభ్యుల సాధికముగ జేర్చి తనకీర్తిని నిలువబెట్టుకొనునని విశ్వసించెదము. వెంటనే జరుగవలసిన ముఖ్యకార్య మిదియే.

సంయుక్త జాతీయపక్ష విజయము

శేషారెడ్డిగారు కర్నూలుతరపున ఎన్నుకొనబడుట నిరాటంకముగా, పోటీలేకుండా, బి. పి. శేషారెడ్డి గారు కర్నూలుజిల్లా తరపున కాననసభకు సభ్యుడుగా ఎన్నుకొనబడినారు. ఇంతవరకు జరిగిన మూడు ఎన్నికలలో యిరువురు సంయుక్త జాతీయపక్షమువారు విజయములైనారు. ఒకరు స్వతంత్రపక్షమువారు గెల్పొందిరి. జస్టిస్ పార్టీ వారికి గిట్టుబాటు కలుగలేదు. స్టేటుకాన్సిలు ఎన్నికలలోగూడా జస్టిస్ వారు డెబ్బతిన్నారు. సంయుక్త జాతీయవాదులకొరకు రామవాసుపతులు, శ్రీనివాసయ్యగారు, శత్రుమూర్తి, పి. కివరావు, పి. కాశేశ్వరరావు, పి. రంగ నాథ మొదలియారు, కె. కోటిరెడ్డి, కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి ప్రభృతులు ప్రతంసార్థముగా జేసిరి. ఓ. లక్ష్మణసామిరావు, ఎల్లారెడ్డిగారు ప్రత్యేకం మెచ్చుకొనవలసియున్నది. ఎల్లారెడ్డిగారు ఎన్నికలలో పోటీకి నిల్చునిగూడా తమపక్షములో చీలికలుగలుగుతుండనే భావముతో అభ్యర్థిత్వ ముపసంహరించుకొన్నారు.

ఇప్పుడెన్నుకొనబడిన శేషారెడ్డిగారు యువకులు, కలవారు. బుద్ధిమంతులు. గట్టి జాతీయపక్షవాది. ధర్మ పరాయణుడు. రెడ్డి జనసంఘపోషకుడు. స్వతంత్రుడు. స్వార్థపరత్వము వీరికిలేదు. వీరు సఫలముగా కృషిచెల్పుటకు ప్రయత్నించుటకు శక్తికలవారగుదురుగాక. (విశేషం.)

బెంగుళూరు

బెంగుళూరుజిల్లా కో-ఆపరేటివ్ సమాజకేసు మొన్న కనివారంనాడు జయప్రదముగా జరిగినది. 28,29 తేదీల రెండురోజులూ జరిగినది. ప్రముఖులు చాలామంది పాల్గొనిరి. సభ్యులు సమాజకానంతరము విందుతో వీడ్కోలుల గైకొనిరి. (స్వకీయవిశేషం)

ఆంధ్ర నాన్ గెజెటెడ్ ఆఫీసర్ల సంఘము

ప్రైవేటు ముస్థాపనమైన సమాచారము యీవరకే లోక విదితము. ఇప్పటికి 150 మంది సభ్యులు చేరినారు. మొదటి సమావేశ కార్యక్రమము పత్రికలందు ప్రకటింపబడినది. దీనికి తగిన సాహాయ్యము చేయవలయునని యీవరకు అనేక విజ్ఞప్తులుగూడ ప్రకటింపబడినవి.

వచ్చే యీసంవత్సరం పెప్రులలో యీసంఘం రెండవసమావేశము బెజవాడలో జరుగును. అప్పుడు నాన్ గెజెటెడ్ ఆఫీసర్ల ఐదవసారి విచ్చేయ ప్రార్థనలు. ఈలోగా విరివిగా ధనసహాయమొనర్చి సమావేశము జయప్రద మొనరింపవలెనని ప్రైవేటు కార్యదర్శిగారు విజ్ఞాపన చేయుచున్నారు.

అమ్మకొంగులం దేశా, మదరాసు బొంబాయి

మద్యపాన పరిపాలనావిధానము

వెంటిలరీమినిస్ట్రులచే భిన్నాభిప్రాయము

సి. వి. వెంటిలరీమినిస్ట్రులచే మద్యపాన పరిపాలనావిధానము గూర్చి విచారించి నియమింపబడిన కమిటీ రిపోర్టునందు యాదీగువరీతిని భిన్నాభిప్రాయము తెలిపిరి:—

రిపోర్టును గూర్చి నాయభిప్రాయము తెలుపక పూర్వము నేను మద్యపాననిషేధ ప్రచారవడ ననియు ప్రభుత్వవిధానమును ఖండించువాడననియు యెరింగి యాకమిటీ పథ్యునిగా నన్ను నియమించినందులకు మంత్రిగారికి కృతజ్ఞత తెలుపుచున్నాను. కమిటీవారు చాలాప్రయత్నించి యంత ఆలశ్యముగానే ప్రకటించిన నివేదికయందలి నూచనలనిషేధయోగములుగా నుండవలసియు, అందలి నూచన లీకాప్రయత్నమున మద్యపాన నిషేధయత్నముల కెంతమాత్రము సహాయము చేయవలసినదియు తెలుపుటకు విచారముగచున్నది.

కొందరుసభ్యులు సాక్షుల ప్రశ్నించుటకు బట్టియు, ఇతరచేష్టలబట్టియు వారికి సంస్కరణయొద్దేమే లేదనిచోచెను. ఇట్లు స్థలతో ఎక్కువకీ నగారపముదలకలేదు. చిత్తునివేదికగూడ అట్లే నూచించుచున్నది. నేను నివేదికలో నేభాగమునుగూడ అంగీకరింపవచ్చును, సాక్షులకు నాచిత్తునబట్టికట్లు పరీక్షించి నాయభిప్రాయములను వెలిబుచ్చుటకై అనకాకముచిక్కినందుకు సంతసించుచున్నాను.

సంపూర్ణ నిషేధము

సాక్షులు లన్నిటిని పూర్తిగా జాగ్రత్తగా విచారించి ప్రజాభిప్రాయమును గుర్తించినచో, ఈరాష్ట్రమునందు ప్రజలెల్లరు, కి లేక రి ఏండ్లలో మద్య పదార్థములన్నియు సంపూర్ణముగ నిషేధింపబడవలెననియు, ఏమివచ్చును వచ్చినను సరే సాధ్యమైనంతవరకులే దేశమంతటనుగూడ మద్యముననిషేధంబు జేయవలయుననియు కొందరున్నారట. సత్యదూరము కానేరదు. ఈరాష్ట్రమునందు మద్యమువలన రాబడి మొత్తము రాబడితో 1/3 వంతు గలదు. అనతికాలములో దేశమంతటను నిషేధప్రచారము వ్యాపించునని నమ్మకముగా కెప్పినచో సంస్కరణను ప్రజలునుగూడ చాల సంతసించెదరని నమ్ముచున్నాను.

కొన్ని సూచనలు

ఈవిషయము లన్నిటిని బట్టిచూచి కొన్ని సూచనలు జేయుచున్నాను. స్థలము చాలనశుభము యిచ్చుట యితరదేశములందలి యత్నములకూర్చి తెలుప నిశ్చయించుకొనలేదు.

(1) ప్రభుత్వమువారు సంపూర్ణమద్యనిషేధమునే తమ ముఖ్యోద్దేశముగ నుంచుకొనవలెను. అగమ్యుపాసమును యెప్పుడో చేరుటకన్న సాధ్యమైనంతవరకులే చేరుటకు యత్నించవలెను. ప్రతిసంవత్సరము లెక్కవారిగా కొంత మద్యమును తగ్గించి నియమితకాలమునందు పూర్తిగా బోవునట్లు జేయవలెను.

(2) దుకాణముల సంఖ్య తగ్గించియు, అమ్మకము గంటల తగ్గించియు కల్లువ్యవహారముగూడ తగ్గించవలెను. సెలవుదినము లధికముజేసి ఆ దినములలో సారా యెచ్చటను అమ్మకుండ జూడవలెను.

(3) ప్రతియేడు సారా తయారు జేయుటను తగ్గింప న్నిది సైనుచనల ప్రయోజనముండదు.

(4) దుకాణములను తగ్గించ వలచువారికిని మద్యపానమును పోగొట్టు దలచినవారికిని అనుబంధముగ ఆయాచోట్ల దుకాణములయందు స్థలనిర్ణయాధికారము వారి కొంగవలెను. అట్లు స్థానము నూర్చుటవలన కలుగురాబడి నష్టములో కొంత భాగమును స్థానికప్రజలుగాని లేదా స్థానిక సంఘమువారుగాని భరించుకొనునట్లు యేర్పాటు జేయవచ్చును.

(5) సంపూర్ణ నిషేధము తెచ్చిపెట్టుటకు యొక నశేక సాధనములు గలవు. జబ్బుగానున్నవారు లేక పనిలోనుండి దుకాణమునకు రాజాలనివారుతప్పవేరెవరుదుకాణముబయట ప్రాగమడవని నిబంధన యేర్పరుచవలెను. అట్టివారికి పరిశీలేటు విచ్చినారామ్యముండవలెను. ఇంచేమియునాత నాంశము లేదు. ప్రత్యేక అనుజ్ఞ లేనివా రెవరు ఎట్టిమద్యముగూడ సేవింపరాదని కొట్టిబియ్యని అర్థకాస్త్రమునందు చిహ్నముజేయబడినది.

కమిటీవారి లోపములు

ఈరాష్ట్రములో మద్యముతగ్గించుటకు వైసదెలిపినవి కొన్ని సూచనలై యుండ, యివేమియు అనుసరింపదగ్గరగావనియు

యితర కల్లువ్యాపారమునందు జోక్యము కలుగజేసికొనరాదనియు నివేదికయందు కమిటీవారు తెలుపుచున్నారు.

మద్యమువాడుకను వెంటనే తగ్గించిన తర్వాత సంపూర్ణ నిషేధమును తెచ్చిపెట్టవలెనని ప్రజాభిప్రాయమును వెలువడి యుండ సంఘమువారు యిందునిమిత్తమై విశ్వభవజము నొక దానిని నివేదికరి. అందులోనుగూడ కల్లువ్యాపారము నడ్డు పెట్టరాదనిరి. మదరాసునగరమునందు 50000 కధికముగా జన సంఖ్యగల మునిసిపాలిటీలయందు 'లై సెన్సింగుబోర్డులు' అనుజ్ఞ నిమిత్తసంఘములు స్థాపింపవలెనని నూచించిరి. ఈబోర్డులనియమకము పూర్వమువతగాక ఎక్కువమంది ఉద్యోగితరులందు రని తెలుపుచున్నను చివరకు వాటిలో చాలమంది నియమిత సంఖ్యల గుట చే అంతయు భేదము గును. ఆ బోర్డుల నందు ముగ్గురు పెద్ద అధికారులుయరు. కలక్టరుగారు లేదా డివిజనులు ఆఫీసరు, పోలీసు కమిషనరు, ఎక్సైజు ఆఫీసరు.

అందుచే యీ సూత్రం యేర్పాటువలన చాలలోపములు వునని తెలియగలదు. (1) ఏ బోర్డుగూడ యితరకల్లు దుకాణములగూర్చి శిఫార్సులుజేయరాదు. కావున యీ బోర్డులకన్న కల్లు విషయమునగూడ శిఫార్సుజేయు అధికారముగల ప్రాత బోర్డులే నయము. (2) ఈ బోర్డులు కొంత నియమిత సంఖ్యగ మాత్రమే దుకాణములను మూయించవచ్చును. ఈ బోర్డులవలన యేమియు లాభములేదు. కావున వీటికగు వ్యయము కుమ్మడంబాగ.

సారానిషేధము

సంఘ సభ్యులు సమావేశమయిపుడెల్ల తెలిపిన యభిప్రాయములబట్టి సారా అ లో గ్య ము న క పా య క ర మై న ది. గా వు న ను ఖ వు గ నిషేధింపబడవలెనని వాతలంపు. ప్రభుత్వమువారు మామూలు సాకులు జెప్పక యీవిషయమునందైన ముందంజవేసి యిప్పుడు వున్న దుకాణముల సంఖ్యయు, యి క ముందు వింశతంబాజేసి, ప్రతియేడు కొంత కొంత తగ్గించి 25 యేండ్లలో పూర్తిగా అనవసరముగనట్లు జేయగలరని భావించుచున్నాను. సోదాజూడ యత్నములుజేయుకాల మంతరించినది. అన్నియత్నములుగూడ కొంతవరకైన జయముగాంచినవనియే నానమ్మకము చివరకు మొన్న నీలగిరిలోని ప్రయత్నముగూడ కొంతయవయోగవడెను. జెయిల్లో యెట్టిమద్యముగూడ లేకుండుటబట్టి, పనిజేయువారలకు చుక్క ముండితీరవలెననవాదమొద్దచుచున్నది. అన్నామలెజిల్లాలో సంపూర్ణ నిషేధము జరుగగలదని రుజువుజేసిన వ్యవసాయదారులు ప్రకటించుట.

సాకాజుక్కులేగాక కల్లునుగూడ తగ్గించవలెను. సారా నీలగిరినివలె కలెక్టువగా చెల్లిపోవును. కోయంబత్తూరులో నేరములుజేయువారందరు కలెక్టువనవాడుచును. కావున మద్యపానదుర్భాసమును బాపదలచినచో రెంటిని పోగొట్టవలెను. అప్పుడుగాని సంత్య పికరమున మార్పుజరుగదు.

విదేశసారా

ఇంకొక విషయము. విదేశసారాలు. దిగుమతి తగ్గించవలెను. విదేశ సారారుకాణములను తగ్గించి ప్రమేద సారావాడుకనుగూడ తగ్గించి ప్రజలు దేశీయ సారాలేనపుడు విదేశబుద్ధుల బోకుండ జూడవలెను.

లై సెన్సింగు బోర్డులలో పోలీసు ఉద్యోగిగాని ఎక్సైజు ఉద్యోగిగాని యుండగూడదు. కలక్టరొక్కడే అధికార సభ్యుడుగా నుండవలెను. సభ్యులు ఎన్నుకొనబడవలెనగాని నియమింపబడరాదు. అనవసరమునో స్థానిక సంఘములు ఎన్నుకొని యుంచువారిలో కొందరినిమాత్రము బోర్డు సభ్యులుగా నియమింపవలెను.

1921 సం॥ కాననసభవారు యీవిషయము పికర ఉపసంఘము వారి చే విచారించబడవలెనని తీర్మానించిన రిపోర్టులోని మొదటి పేరానుండి తెలియగలదు. అట్టిసిరఉపసంఘము నేర్పరుచుటే లేదు సరిగదా, సలహాసంఘమువారివైన సరిగా సంప్రదించలేదు. సలహాసంఘమువారిని రిపోర్టుపై అభిప్రాయము దిగినపుడుగాని ప్రభుత్వమువారు దానిపై ఆర్డరులు జేయవలసినగాని యీవిషయమున పూర్తిగా పరిశీలించుటకు ఉద్యోగులు ఉద్యోగితరులగు కానన సభ్యులును యితరులు గూడయుండ ప్రత్యేక ఉపసంఘమును నియమించవలెనని నాయభిప్రాయము. ప్రజలను సంతృప్తిపరుపదలచినచో ప్రభుత్వమువారి కిప్పుడైన వేరే మించిపోలేదు. ఒక ప్రత్యేక సంఘమును నియమించి వివిధ విషయములనుగూర్చియు, ఆధికముగ గూడ కొన్ని శిఫార్సులుజేయ అధికార మీయవలెనని

విన్నవించుకొనుచున్నాను. ఇప్పటిసంఘమువారు ఆధికవిషయమున సెట్టికావనము జేయలేదు. కాని సంపూర్ణ నిషేధము అనులుజరిపినచో వచ్చునట్లును సరిబుచ్చుటకై అనవసరమునెడ ప్రజలు యెట్టిపనులైన జేల్లించుటకు సంసిద్ధులుగా నున్నారతప్పగలను.

ముగింపు

రెండేండ్లు పనిజేసి చివరకు యెట్టినివేదిక నిచ్చినందులకు చాల ఆకాశంగముగనున్నది. దేశములో వితపనవాంధ్ర యెక్కువగానున్నది. పత్రికలలో ప్రకటింపబడుచున్నవిబట్టియు, గాంధీమంత్రిగా రహ్మడప్పుడు ముచ్చటించు విషయములబట్టియు యీసంఘమువారి విచారణవలన యెక్కువలాభముండునని తలంచబడెను. దేశీయులెల్లరు యీనివేదికయం దసంతృప్తి కెల్లడిజేసెదరని భావించుచున్నాను. ప్రభుత్వమువారి విషయమును తిరిగి విచారించి బొంబాయి ప్రభుత్వమువారివలె తాముగూడ సంపూర్ణ నిషేధమే ముఖ్యోద్దేశముగ జేసికొనవలసిన ఆవశ్యకతను గుర్తించెదరగాక.

ముల్లీపేట నత్యాగ్రహము

బాపట్ల మొదలగువారలపై నేరము కేసు వైఖోర్టునకు రిఫరుచేయబడును ప్రసాద, మార్చి 28 — తాతాకం పెన్సిపై ముల్లీపేట నత్యాగ్రహము గావించుచున్న సంగంభము సంకర్షణున నత్యాగ్రహవాదులగు బాపట్ల మొదలగువారలపై జేపడిన ఆభియోగము డిక్లీ. యస్. యం. దశలపల్లి, ఆర్జింగు సెషన్సుజడ్జి. గారియెదుట విచారణచేయబడెను. ముల్లీపేట నత్యాగ్రహాల ప్రతిఘటనపు యెత్తులచే డిశంబరు 9వ తేదీయందు రైలుబండిలో వచ్చుచున్న కూలీలలో 11 గురకు గట్టిగ బెట్టులు దగిలెననియు బాపట్ల గారు జైవరను తుపాకీతో ప్రేత్సరించుచు దెబ్బబడెను. ముద్దాయిలలో వైదుగురు పాత్యగావించుటకు ప్రయత్నించిననియు, వీరు ఆక్రమసంఘములకు జేరినవారనియు, వారిపద్ద ఆయుధములు గలవనియు తెల్పుబడెను. ఆరవముద్దాయి యైనదియో అనువాడు 9వ తేదీ రాత్రి యింటికిపోవుచు కొంతమంది గ్రామస్థులపై తుపాకీ ప్రేల్చ ప్రయత్నించెను. ఈతన ప్రత్యేకముగ విచారణ చేయబడును.

కేసు విచారణ నెల్లబడుచున్న మాడునాల్లా దినముల నుండియు కోర్టు ప్రేక్షకులచే నిండిపోవుచున్నది. ముద్దాయిలు సాక్షులను పరీక్షించుట కియ్యకొనలేదు. వారలకు ప్రిడరు లేదు కాని నొక పెద్దస్త్రీటు మెంటునందు తన ఉద్దేశమును జూరీతి బాపట్లదెల్పెను.

పావుగంటసేపు జ్యూరీవాడు ఆలోచించి, అయిదుగురు ముద్దాయిలపద్దను ఆయుధములందుటచే నేరములై నను, ఆక్రమసంఘమునందు జేరినవారివారు గారనియు, పాత్యగావించుటకు ఉద్దేశము వారలకు లేదనియు జ్యూరీ అభిప్రాయమిచ్చెను ఆరవముద్దాయి యైనదియో అనువా ప్రేరముక్తిదను నేరముడుగాదని యెక్గ్రీవముగ జ్యూరీదెల్పెను. జడ్జిగారు జూరీఅభిప్రాయముల నంగీకరింపక కేసును వైఖోర్టునకు రిఫరుచేయుచున్నాను. ఆ. (వె)

నేత్రాంజనము

డబ్బీ 1-కి రూ. 0-4-0

ఈ కాటుకలలో పచ్చకర్పూరము మొదలగు మంచి వస్తువులు చేర్చబడినవి. అందరును సామాన్యముగ వాడతగినది. కండ్లకు ఏవిధమైన జబ్బునుచేయదు. ఈకాటుకను విడువక కొద్ది దినములు పెట్టుకొనిన కంటిమంటలు, ఎలుపులు, పుసికట్టుట, కండ్లు అంటుకొనుట, కంటిదురదలు, కండ్లమసకలు మొదలగు నుమాను. డబ్బీలో పావుల పు కాటుకమాత్రమే ముందును.

కస్తూరిమాత్రలు

50 మాత్రల డబ్బీ 1-కి రూ. 0-10-0

ఇవి స్వచ్ఛమున సేపాకేశపు కస్తూరి, మంచిగోళము, అదిపచ్చికాన, పావుదారు, మంచికుంకుమపువ్వు మొదలగువాటితో తయారుజేయబడినవి. ఇవి నైత్యము, నైత్యభారము శ్రమభారము చలెజ్వరము, పిల్లి పాతము, అజీర్ణము, మాద్యము మొదలగు వాటికి ఉపయోగపడును, చంటిపిల్లల అజీర్ణము వగైరాలను వెంటనే మాన్పును. ప్రతివారును సామాన్యముగ వాడతగినవి. ప్రతిగృహమున నుండతగినవి. ముఖ్యముగ పిల్లలంగల గృహమున దుండవలసి.

అమృతాంజనం డిపో, బొంబాయి - మదరాసు.

“దౌర్జన్యము స్వరాజ్యశయ భగ్న దాయకము”

కఠిన నిర్బంధశాసన ప్రయోగములు దౌర్జన్యము సంతరింప చేయజాలవు

దౌర్జన్యము దానుగారి స్టేటుమెంటు

కలకత్తా, మార్చి 29:—ఈదిగవ బొందుపరచిన స్టేటు మెంటు తేజబంధు సి. ఆర్. దానుగారు ప్రకటించుటకు జంపిరి:—రాజకీయపు హత్యలను గావించుటకు స్వరాజ్యపార్టీ ప్రేరేపించుచున్నదని నే నిటీవల కొంతమంది యూరోపియను లతో సంభాషణమున దెలిసికొంటిని. ఇట్టి దురభిప్రాయమే యింగ్లాండునందు గలదని నేను వింటిని. స్వరాజ్యపార్టీ ఆదర్శ ములను గురించి యిట్టి పాడు దురభిప్రాయముచే పేరు గలదు యందుట నాకు మిగుల ఆశ్చర్యము గలిగించుచున్నది. కడచిన ఆరుసంవత్సరములందుండియు దౌర్జన్యమును నిరసించి గాంధీ మహాత్ముడు బోధించినప్పటికిని యిట్టి దురభిప్రాయము యూ రోపియనుల మనమునందుండి విడువకుండుట నాకు మరింత ఆశ్చ ర్యమును గల్గించుచున్నది. మహాత్మునితో గలిసి నేనును యితర స్వరాజ్యవాదులును దౌర్జన్య నిరసనమందు బాల్గాని దౌర్జన్య రాహిత్యమును మహాత్ముని సందేశమును వ్యాపింపజేసితిమి. నా ప్రసంగముల స్వరాజ్య పార్టీ నాయకుల ప్రసంగములయు యితరములగు వ్యక్తి క్రముగను, మేము నిష్కాపట్యముగను, ఖచ్చితముగను దౌర్జన్యమును రాజకీయసాధనముగాకాలదని ఖండించినను స్వరాజ్యపార్టీవారిపై యిట్టి దురభిప్రాయములు యింగ్లాండునందలి, యిండియానందలి ఐరోపావారు తడుట కు గారణములు దురూహ్యములు. కాని యీవిషయమై ఊర కొనుటచే లాభములేదుగాన అట్టి దురభిప్రాయములను వలగించుట నాకర్హము.

రాజకీయహత్యలు

రాజకీయహత్యలు, ఏరూపమును దాల్చినను, నాకెంతమాత్రమును యిష్టములేదని నే నిదివరకే తెల్పితిని. తిరిగి నేనిప్పు డు మరియొక పర్యాయము చెల్పుచున్నాను. నేనును నాస్వరాజ్యపార్టీవారును రాజకీయహత్యల నేవగించుచున్నాము. మారాజకీయపురోభివృద్ధి కీహత్యలు ప్రబల అటంకములని నేను దలంచుచున్నాను. రాజకీయభివృద్ధి కిది అభ్యంతరములను గలగజేయుటయొగాక మా మత సాంప్రదాయముల కీవిధానము విరుద్ధముగనున్నది. రాజకీయమునందు దౌర్జన్యము పాటుకొనిన యొడ మాస్వరాజ్య ఆదర్శన మానాడె నిర్మూలము అయ్యెనని నా అభిప్రాయము. కాబట్టి యీవిషయల రెంటిమాత్రమును బ్రాకటంపవలయునని నేను గోరుచున్నాను. అంతియకాక యోజ్యేమందును దౌర్జన్యవిధానము రాజకీయరంగమునందు ప్రవేశింప మాడదని నాఅభిప్రాయము. ప్రభుత్వమువారు కఠిన నిర్బంధశాసనములను బ్రయోగించుటను గురించి నేనిదివరకు కఠినముగ నిరసించితిని. మరియు నేనావిషయమై యిప్పుడు తిరిగి ఖండించుచున్నాను. కఠిననిర్బంధశాసన ప్రయోగము తెన్నటికిని రాజకీయ నేరములను నిర్మూలము గావించజాలవు. ఈ విధానము రాజకీయ నేరములను ఉద్ధబాలుపోసి పెంచును. కఠిన నిర్బంధప్రయోగములు రాజకీయశత్రుల నణచ జాలవని చరిత్ర యుద్ధోషించుచున్నది. సామ్రాజ్యములకు భార తీయులు సమానహక్కులను సంపాదించి పొల్లగానుటకు నిశ్చ యించిరి. అందుకొరకు మేము పలుపలనిన కృషి క్షీర్ణ కాలము పట్టచున్నాను. అందుకొరకు మేము బెక్కుకష్టము లొందవలసి యుండవచ్చును. కాని తుదివరకును మేము దౌర్జన్యరాహిత్య భద్రత పవలంబించియే బోరాడెదము.

దానుగారి విజ్ఞప్తి

దెంగాలు యువకులారా! స్వరాజ్య సంగ్రామమునందు కాల్మానడు, కాని దౌర్జన్యరాహిత్యమే మీకవసరము. దౌర్జన్య రాహిత్యమే మీ పాపపతాస్రము. మీరు ధర్మము కవచము నంజెట్టి కళంకమును గలుగకుండ జూడుడు. మీ మనోరథము ప వి శ్ర మై న ది. పో రా డు డు. మీ పో రా ట ము చే ము ం దు న కు సా గి మీ కేత్రపులను కేంద్రరాహిత్యులనుగావించి స్వరాజ్యమును సంపాదించుడు. యూరోపియనులారా! మమ్ములనుగురించి దురాభిప్రాయముల పాలుగాకుడు. మీసందేహములను అనుమానములను మీబౌద్ధాయలనండి పారదోలుడు. కఠిననిర్బంధశాసన నిర్మాణమునందును ప్రయోగమునందును మీరు దొరతనమునకు సహాయముయొడుకుట మిగుల హాస్యమిచ్చుటచే బుద్ధిపూర్వక ముగ గాకపోయినను రాజకీయ జీవితముందు దౌర్జన్య ప్రయోగమునకు మీరు సహాయ మిచ్చుచున్నారని గ్రహింతుడు.

(ఆ. ప్రె.)

ఫజల్ హక్కు-గారి స్టేటుమెంటు

సి. ఆర్. దానుగారి అభిప్రాయము

ప్రభుత్వమునకు సహకారముచేయుట గౌరవముగ నుండవలయును

కలకత్తా, మార్చి 28:— నిన్న ఫజల్ హక్కుగారిచే ప్రకటించబడిన స్టేటుమెంటును సవరణగావించుట కీదిగవ సవ రణను ప్రకటించవలసిన దని సి. ఆర్. దానుగారు అపోసియే పెడు ప్రశ్నన కంపిరి:—

ఫజల్ హక్కు మొదలగువారు స్టేటుమెంటును నిన్న జరిపినప్పుడు తానుగారి కాశ్చర్యముగలిగెను. హక్కుగారు మ రియొక యిద్దరు పెత్తనుమొదలగు గలిసి తానుగారివద్దకు చి త్తుప్రతినిబంప కొన్నిచోట్లయందు దానుగారు చిత్తుప్రతియం దు సవరణలను గావించిరి. ఈసవరణలను హక్కు గారు అంగీకరించిరి. కాని సవరణలనేయే స్టేటుమెంటు ప్రకటింప బడెను. సహకారము గౌరవముగనున్నచో ప్రభుత్వమునకు స హకారము చేయుటయందు ప్రయత్నించెదన మనస్సును మి త్రులకు దానుగారు అభయమిచ్చిరి. దెంగాలు కాసంసభయందు తాము యాభోకణిచే వ్యక్తము చేసినవియు యామార్గము నందుండి వారు దిరుగరనియు తానుగారు దెలిసి, సహకారము చేయుటకు గౌరవముగనుండుటకు కొన్నివరతుల విషయమై చ ర్చింపబడెను. కాని స్పష్టముగ పరిష్కారమునకు రాలేదు.

(ఆ. ప్రె.)

వంగదేశపు నిర్బంధశాసనము

విద్యార్థి నొకనిని నిర్బంధించుట

కలకత్తా, మార్చి 28:—పాట్నా టేబుల్ గేట్లు, నేడు యొద్దర్భకకాళు విద్యార్థియగు ద్విజేంద్రనాథ దాను నుప ద్రవరములగు ముందుసామానులకు సంబంధించిన చట్టము ననుస రించి విచారించి నిరతరాధుడని నిశ్చయించి వదలివేసిరి.

కాని వదలివేయబడిన వెంటనే, వంగదేశపు నిర్బంధశా సనముక్రింద ముల బంధించిరి.

సెటేలునల్లో నొకప్పుడు కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయా ధ్యక్షుడుగనుండిన కర్ణసుప్రభువుగారి మరణమునకు విచారించుచు తీర్మానించిరి.

ఇండియా గేజెట్టు

నూతన రాజప్రతినిధి

డెల్లి, మార్చి 28 — హైదరాబాదు, రీడింగుప్రభు వునకు, ముఖ్యమును, జరుగుచునగు విషయములను గూర్చి మాట లాడుట కాంగ్లదేశమునకుఁ బోవుటకు నాలుగు మాసములు సెలవిచ్చిరి. రీడింగుప్రభువు లేనికాలమందు లిట్టునుప్రభువు రాజ ప్రతినిధిగను, గవర్నరు జనరల్ గ నుండుటకు నిశ్చయింపబడె ను. లిట్టునగారి స్థానమున ఫర్ జానులేలుగారు వంగదేశపు గవర్నరుగాను, అస్సాము కార్యనిర్వాహక సభ్యులలో ప్రథ ముడగు శేషు రీడుగారు అస్సాముగవర్నరు పదవి నలంకరిం కురు.

నాయునారాప్రచారము

డెల్లి, మార్చి 28:—నాయునారాప్రచారము సజ్జన ట్టి వర్తకసంఘమునకు కొన్నివరతులపై, యంగ్లపాలితభారత దేశమందు తత్సంస్థలను స్థాపించుట కనుమతి నిత్తునని ప్రకటిం చిరి. సంఘములో కనీసమునూటికి రెం వెంతునైనను పెట్టుబడి రూపాయిశాతముగానుండవలెను. పాలకవర్గములో హెచ్చు మంది భారతదేశమందలివారయి యుండవలయును. అనుమతి 10 సంవత్సరముల కీయంబడును. మొదటి యెడువత్సరములకు నువారుదక్క మరే సంఘమునట్టి వర్తకమునకు జూరబడకుండ గూడజేయుదురు. కాని ప్రభుత్వమువారు పెట్టుబడిలో సహాయ మునీయాలకుగాని, పెట్టుబడిపై వడ్డీకి హామీనిచ్చుటకుగాని యంగీకరింపరు. దానికి గావలసినసామానులు తయారుజేసికొ నుటకెట్టి యభ్యంతరములను గల్పింపరు. బర్మాకు ప్రత్యేకము గ నిట్టివరతులపైనే మఱియొక సంఘముండవలెనాయను ప్ర త్నను ప్రభుత్వ మలోచించునదని ప్రకటింపబడెను.

(ఆ. ప్రె.)

మధుర

26 తేదీన సి. ఆర్. నాయుడుగారు మధుర కరుడె

చిరి. విదేశములందలి భారతీయులనుగూర్చి యుపన్యసించిరి సభ్యులు చాలామంది సభ కరుగుదెంచిరి. ఉపన్యాస సందర్భ మున దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులను ప్రత్యేకించి గూడెములు నిర్మింపించుట వారియిబ్బందులు చెప్పుచు ఇంతవరకు 35,000 మంది త్రిప్పిపంపివేసినని చెప్పిరి. తరువాత మలయా, గయా నా, నేటూల్ మొదలగు దేశములందలి భారతీయుల అవస్థల వర్ణించిరి. ఇండియా ప్రభుత్వపద్ధతిని విమర్శించిరి. తు ది మాట గా ఖ ద్ద రు అ స్పృ శ్య తా ని వారణ హిందూమహమ్మదీయ సభ్యులనుగూర్చి పాటుపడవలసినదని ప్రజల నుజ్జ్వలించి తద్వారా స్వరాజ్యసంపాదన మొనర్పవల యునని హెచ్చరించిరి.

(ఒక విశేషి)

వారాపత్రికకు నూలుచందా

కర్ణాటక కమత్త్యసభవారి యత్నములు

కర్ణాటక కమత్త్యసభవారి సమావేశము 5 తేదీ 3-30 గం టలకు జరుగును.

“కన్నడిగ” అను వారాపత్రిక జాతీయోద్దో ధ న ము కొరకు స్థాపింపబడి మొన్న ప్రచురిం పబడినది. కర్ణాటక జాత్యభివృద్ధికై పాటుబడును. కర్ణాటక రాష్ట్రమును ప్రత్యేకముగా కావలయుననుకొరిక జనలకు కలు గచేయ యత్నించును. పోటీకాక 1.0-0 చందా. అడికానిచో 15 వ సెంటున 16000 గజములనూలు చందాకట్టిన పేపరు పం పజడును. నూలుచందాపై పేపరునడుపుట కిండియాలో నిదియే ప్రథమప్రయత్నము.

రాజమండ్రి పురపాలకసంఘము

కొణితివాడ జమీందారు కాన్సిలరుగా నెన్నుకొనబడెను భూతదయాపరుడగు బత్తుల ధనంరాజుగారు రాజీ నామానిచ్చుటచే అస్థానమునకై నిన్న జరిగిన రాజమండ్రి పుర పాలకసంఘ యెన్నికలలో మహారాజశ్రీ తాడూరి శ్రీరామ కృష్ణారావు పంతులుగారు కొణితివాడ జమీందారు 5 వ వార్డు వోటరులలో అధికసంఖ్యాకులచే ముగిసిపలు కాన్సిలరు గా నెన్నుకొనబడిరి. (ప్రజా సంపాదకుడు బాడపాటి రావ లింగంగారి తంతివార్త)

ఆర్థరు దంపతుల ప్రయాణము

బొంబాయి, మార్చి 28:—కన్నాటు ఆర్థరుదంపతులు హిందూదేశ సంచారము పూర్తిగావించి సపరీవారముగా బొం బాయి చేరిరి. బొంబాయిలోని పెరిపు మొదలగువారు వారిని స్టేషనువద్ద గలసికొనిరి.

నార్కండా ఓడపై వారాంగ్లదేశమునకు పయనముగు చున్నారు.

ఓడనెక్కుకమున్ను రాలిన్ననుగారి మరణవార్త వినిచిం తిలి, రాలిన్ననుపతికి సానుభూతివార్త నంపిరి. (ఆ. ప్రె.)

సింధియా స్టీమునౌవిగేషనుకంపెనీ

డై రెక్టరుల రాక

కొచ్చిను, మార్చి 28:—పై కంపెనీ పాలకవర్గమునకు తెలిసిన నోత్రము మోరార్జీ, హోజీనరాష్ట్రగారలు, వారి పశ్చి తీరపు యేజెస్సీలు చూచుటకు వచ్చుచున్నారు. కొచ్చినువర్త కసంఘము, గుజరాతీ మహాజనలును వారికి విదొనర్చి స్వాగ పత్రముఁ జరుపుదురు, అల్లెపై, తిరుచేంద్రము, క్వీలను మొద లగు గ్రామములనుజూచి తూర్పుది 4 వ తేదికి జేరుదురు. ఈ రేవులందుగల నావికావత్తులతో ముఖ్యముగ విషయములం గూర్చి చర్చింతురు. (ఆ. ప్రె.)

నాగపురము మునిసిపల ఎన్నికలు

సివిలునూటు ప్రోసిజేటుబడెను

నాగపురము, మార్చి 28:—మునిసిపలు కమిటి ఎన్నిక జరుపకుండ యిన్ తెన్క్సును ఉత్తరపు నీయవలసినదనిగ్గు చు చేయుబడిన సివిలు నూటు ప్రోసిజేటుబడెనుగాన యేప్రియలు 2 వ తేదియందు నాగపురము పురపాలక అధ్యక్షుడును ఉపా ధ్యక్షుడును ఎన్నుకొనబడుదురు. (ఆ. ప్రె.)

గుంటూరుజిల్లాలో ౧౯౨౫ సం॥ మార్చి ౨౨-వ తేదీవరకు, గ్రాండ్ గెను పథ్యులుగా చేసిన, కాలూకావారి వివరములను తెలుపు జాబితా

సభ్యులు

[illegible]

నాలుగుభాషల నిష్పంతువు,

ఇందు సుమారు (5000) అయిదు వేల తెలంగాణ మాటలు ఆకారాదిగా వ్రాసి వానికెదురుగా హిందుస్తాని, ఇంగ్లీషు, అరబిక్ పదములు చేర్చబడినవి; ఏపదము కావలసినను వెంటనే గ్రహింపవచ్చును. ఇదివరలో ఇట్టి గ్రంథము వెలువడి యుండలేదు. ఇది చదివినచో గురుసహాయ్య మక్కుర లేకుండ వైభావలు మాటలాడు శీ క్షేత్రలుగను. ఇది స్కూలుమాస్టరు రకు, విద్యార్థులకు, లాయర్లకు, గుమాస్తాలకు, వర్తకులకు, పోయీటీకులకు, పండితులకు, పామరులకు నేనున్న జనులకు, మిక్కిలి యుపయోగించును. వెల రీ ఆ రూలు మాత్రమేగాని 800 రూపాయలకు మించిన సహాయ మొనరింపగలదని నిరాశలుమాగఁ జెప్పవచ్చును.

వేశ్యాసహవాసఫలితము,

(పద్యకావ్యము) వెల 4 అణాలు

ఇది బెంగళూరులో జరిగిన కథ. ఒక బుబ్బులతల్లికి లెక్కమన నమిలేని తమ్ముడుండె. బెబ్బులయ్య నాతని కుమారుడు జక్కా
 తోబుడై తల్లికి తమంతయు వేళ్ళకొని చుట్టె దానిచే చేదలగొట్టుటచే యడవుల పాలె బోవుటయు, మిక్కిలి చక్కగా వ్రా
 యటచేసెడి, లుబ్ధులనను, వేళ్ళయిత్య వర్ణనయు జరుపుచో నవ్వు పుట్టకమానదు. ఇందలి నీతికౌగలార పద్యములు చదివి తీర
 పలకుచును, ఇది చదువ మొనరించుచో పూర్తియగుపాతకు విడువ బుద్ధివౌడవచ్చు.

చిరునామా:— దాసరి లక్ష్మణస్వామి పిఠాపురం, (గోదావరిజిల్లా)

తోకామయహారకస్తూరిమాత్రలు

८३५५

మహాభాగా, 25 వంలి లనుండి నేను లోకనేప చేయుచుండునంగతి తమకు తెలిసియుండవచ్చు మే
ప్రతి సంలి రము లక్షలకొనిది కుటుంబములు నన్ను చాలా ప్రీతితో ఆదరించుచున్నారు. ఇండియావారుమాత్రమ
గాక బర్మా, సిలీస్, మలయానేటి, ఫిజిలాండు, ఇంగ్లాండు మొదలగు విదేశములందు వారుగూడ నాతో
స్నేహము చేసియున్నారు. సాధారణముగా వైద్యులందరును నన్ను ఆదరించుచున్నారు. సమయము వచ్చి
నప్పుడు నన్ను మరచుటలేదు. నాపేరు (లోకానయవార కన్వారిమాత్రలు) చంటిప్పిలు, భాలింతలు, పడుచు
వారు, మునలివారు, వారు పీరననేల సమస్త మానవశాటియు నన్ను ప్రేమించుచున్నారు. సమస్తజీవములు,
సకలజ్వరములు, నొందము, కీతవాతము, ప్రక్కలకొమ్మ, ఆకలిలేకుండుట, మలబద్ధము, జీర్ణించిన శ్చేదులు,
కడుపునొప్పి, జలుబు, దగ్గు (క్వాసకాసము, పల్మోనొప్పి, నడుచునొప్పి, ఇన్ ఫ్లూఎంజా, ప్లేగుజ్వరములు
మొదలగు వ్యాధులకు, ఇతరవ్యాధులకు అనుపావప్రతికూలమునను ప్రకారము వాడిన తప్పక గుణమగును. నలు
దిక్కులనుండి నన్ను గుఱించి పంపిన యోగ్యతాపత్రికలు వేసకునేలు గలవు. ఒకదాని నాతో స్నేహము చేసిన
వారు మరెప్పుడు నన్ను మరచరు.

594
800 మాత్రముగల బుడ్డి 1 కి భర 0.4-0. పాప్టుయ్య వేరు 6 బుడ్లు వెల పాప్టుయ్యతో ర్వ 1.8-0 12 బుడ్లు
య 2.13-0 25 బుడ్లు ర్వ 5.3-0. కావలసినవారు ఈ దిగు విలాసమునకు వ్రాయుదు.
అయ్యచేద వైద్యపాశ్యపు మొకటాచల పండితులు, శ్రీ సీతారాఘవ వైద్యశాల, మైసూరు.

శ్రీరామనవమి

భోగముమేళములు

జాతీయోత్సవములు జరుపుటమందు ఆంధ్రులకు ప్రత్యేక ప్రతిభగలదు. ప్రతివత్సరమున ఆంధ్రు లత్యంత హామతో దక్ష రా, శ్రీరామనవమి మొదలగు నుత్సవములు జరుపుచుందురు ప్రతి గ్రామ, పట్టణమనందును అనేకు లీయోత్సవములందు పాల్గొని సాక్షాదైవనమానుడగు శ్రీరామచంద్రుని సంకీర్తనము చేయుచుందురు. ఇట్టి సమయమున ఇతర విశేషములతో పాటు మేఘవాణిలు పెట్టిండుటగూడ నాచారముగా వచ్చుచున్నది. ఉత్సవములు జరిపించు మహాస్వీయులు తాముచేయుచున్న యీ కార్యముయొక్క ఫలితము నెంతమాత్రము గ్రహింపలేకున్నా రు. వారియుద్దేశ్యములలో తాము జరుపుకొనవలసినదను హెచ్చుమంది పొల్లొనవలెననియే కోరుచుందురు. బోగముమేళ ము లేక పోయిన ఎన్నుపజనమురారని వారి భయము.

పరమపతిః (కుమారుడు), ఏకపత్నీ (వ్రతుడు) వగు శ్రీరాముని ఉత్సవము సల్పుటలో, తమ తోడిసోదరీమణులను తెచ్చి వారిని వసునముపాల్గొయ్యకంఠే ఘోరపాపమేమైనగలదేమో యోచింపవలెనని కోరుచున్నాను. శ్రీరాముని ధర్మవత్తియును నీతి మహాదేవి సంతతికి చెందిన స్త్రీలను నిట్లు వినియోగించుట నీతాజేవి నవమానించుటయే నని వేదగ్రాంత నవనరములేదు. అజ్ఞానముచేరను ధనలోపముచేరను మాసోదరీమణులెట్లు అవమానింపబడుటకు సమ్మతించినను, సర్వజ్ఞులును, దైవభక్తియుతులును పాపభీతిగలవారు నగు, దేవాలయ ధర్మకర్తలు, ప్రత్యేకమందిరముల నెలకొల్పి ఉత్సవము జరిపించు మహానీయులును, వారిని విధులనెంబడిప్పి దరవసల పాజ్ఞేయులకు అణామాత్రమును సమ్మతించకూడదని ప్రార్థించుచున్నాను. ఉత్సవములయందు వారిని మాన్పించి, హరికథలు భజనలు మొదలగు నితర విశోదమాలు జరిపింపవచ్చును. ఇట్లుచేసిన మనమే యాదర్శముకొర కీఉత్సవములు జరుపుచున్నామో అదితప్పక నెరవేరగలదు. కాబట్టి యావత్సర్వముకొనోటనైనను మేళములు పెట్టి మాసోదరీమణుల రచ్చకొద్దకు నీతారాముల కీలమునను వన్నెదెచ్చు విధమున ప్రపత్రించగలరని హేచ్చరించు న్నాను. దుర్భరావేదన పూరితముగు మా విన్నపము సదయ హృదయు లాదరింపగలరని నమ్ముచున్నాను.

భాస్కర గోపాలకృష్ణమూర్తి,

ఆంధ్రదేశ కళావంతుల సంస్కరణసంఘకార్యదర్శి.

ప్రకృతివిచిత్రము

ఒక స్త్రీ 4 కాళ్ళు 4 చేతులుగల బిడ్డనుకనుట
ఒకమాత 12 మాంసపు గుడ్డలనుకనుట

1. తిరుచినాపల్లికి 10 మైళ్ళమార్గములో నున్న శిరు
మత్తూరు గ్రామమున నొక పల్లాశ్రీకి 4 చేతులు 4 కాళ్ళ గల
యొక బిడ్డ 10 వ తారీఖున పుట్టెను. ఈ బిడ్డను ఈసేలప్పడు తల్లి
ఏమాత్రం చక్కపడలేదు. సుఖభ్రవవద్రైంపడి. బిడ్డకు చక్కనిచెం
ద్రుకలు నుండరమగుముఖము కలవు.

బిడ్డపాట్ల క్రిందనుంచి మామూలుకాళ్లు చెందూకాక మరి
రెండుకాళ్లు గలవు. పురుషునిలోగనులుగూడ గలవు. ఈ
క్రొత్తకాళ్లు కలియునోట గవస్తానము మాసుకొనియుండును.
రొమ్ముపై భాగము నుంచి రెండు చేతులు కలవు.
మిగతా బొమికలు నరములు పగయిరాలు యధాస్థానములందు
ననేయున్నవి. గాలిపీల్చినపుడు యీ పైభాగములపై బిడ్డ
కొంచెం కష్టపడునట్లున్ననూ మామూలు కిశోవువలెనే యున్న
ట్లుగోచరిండును. ఇది బిడ్డయొక్కవర్ణన.

(2) అరిప్పాయికోనుడి బ్రిడ్జిపగ్గర నివసించుచున్న ఒక క్రైస్తవ క్షేత్రము 12 మాంసము ముద్దలను కనెను. ఈ మాంసముముద్దలు కోడిగ్రుడ్లువలెనున్నవి. ఈ వింతజూచుటకు జనులు గుంపులుగా వచ్చుచున్నారు.

మోసలు కమిషను

యూరపునకు చేరును

జాతినమితివారిచే నియమింపబడిన మోసలు విచారణ సంఘమువారు టెర్రైను పరీక్షించుటకుగాను మూడు భాగములుగా చెదరిపోయిరి. తిరిగి బాడ్జాడులో కలిసికొనిరి. యూరపునకు తిరిగి రానున్నారు. జాతినమితివారికి జూనులో రిపోర్టు అందీయబడును.

విదేశవార్తలు

సార్వభౌమనిరాక

నూతన ముఖ్యపట్టణము తేరచుటకు
ఇండియాకు వచ్చును

ఈసంవత్సరము వేసంగి చివరను బాన్స్ సార్వభౌమము ఇండియాకు వచ్చునని లండనులోను కలకత్తాలోను అనుకొనుచున్నారు. ఆమెకు ఖాతమగుచో యాతాక సందర్శమున డిల్లీ లో నూతనముఖ్యపట్టణము తేరచుటయు ఇంపీరియలు పార్లమెంటు తేరచుటయు సార్వభౌమని ఆధ్యక్షతక్రింద జరుగునని తెలియుచున్నది. సార్వభౌమని రెండవసారి కాకను ఇండియాలోని ప్రజలెల్లరును దేశీయ సంస్థానాధీశులును ఆత్మంత భక్తితో సన్మానించెదని నమ్ముచున్నాడు. ఏమి యేర్పాటులు జరుగ నో యిప్పుడప్పుడే చెప్పవలెదు. (సిలను ఇండి పెండెంటు)

వేల్పుయ్యవరాజుగారు

దక్షిణాఫ్రికాపయనము

కేప్టౌన్, మార్చి 27:—వేల్పుయ్యవరాజుగారు “రిపబ్లిక్” పేరుగల వానపై రేపు పొద్దునూతు నాకాశమునందు బయలుదేరి దక్షిణాఫ్రికా, దక్షిణ ఆమెరికాదేశీయులు జూడజోవుచున్నారు. అందుకుగాను అందరినెల్ల సెలవుదీసికొనుచున్నారు. నాకపై 20,000 మైళ్లు భూమిపై 5,000 మైళ్లు ప్రయాణ క్రమమునందు గలదు.

ఏప్రిలు 4వ తేదీన చిత్రపు (గాంధీయాతీరమున) చేరి అటునుండి ఖైరూనునకుజోవును. గోల్డ్ ఫోర్టు రాజ్యమునందు నాలుగు దినములుండి 30 వ తేదీనకి కేపుటోను చేరును. తిరిగి జూలయి 22 తేదీనకు దక్షిణాఫ్రికా యూనియను ప్రభుత్వము నందు సంచారము చేయును.

యువరాజుగారికి యానాకపై యన్ని సౌకర్యము లను ర్చుబడెను. ఆయన ప్రపంచవార్తలు తెలిసికొనుటకుగాను స్వంతముగా వాయువార్త పరికరము లుంచబడెను.

కురుసానము తిరుగబాటు

లండను, మార్చి 28:—కర్ణాటక తిరుగుబాటువలన కలిగిన యవాంతరముల బాధుటకు యుద్ధకాపనమును టర్కీ ప్రభుత్వమువారు ఆమలు జరిపిరి. జనరలు స్టావువారు ఆయా జిల్లాల ప్రజలకు జాగరూకతో యుండమని హెచ్చరించిరి.

జపాను సైన్యము తగ్గించుట

టోకియో, 27:—మే 1 వ తేదీనుండి జపాను సైన్యములలో 4 డివిజనులు 6 బ్రిగేడులు 16 కాలబలులు 4 గుర్రపు దళము 4 రుపాకీ సైన్యము మఱి 5 టాబెలియనులను తగ్గించినట్లు యుద్ధకార్యాలయమువారు ప్రకటించుచున్నారు.

బాల్టిక్ రాష్ట్రముల సమావేశము

లండను, 26:—బాల్టిక్ రాజ్యములన్నింటి యిండిగల బందారుల రాజకీయభైదీలను మార్చుకొనుటకుగాను ఏప్రిలు 4 తేదీన పోలిస్ రిక్రూనియనుసభ రీగానగళమున జరుగును. చిల్నా గూర్చి తగవులాడిననాటినుండియు వైమర్లములు పెరిగుచుండిన రెండుక్షలవా రీసభావ్యసము సంగీకరించుటజూడ బాల్టిక్ రాజ్యములందు శాంతికుదురునట్లు తోచును.

రోము శాసననభ

సీనియరు ముస్సోలినీగారి ఉపన్యాసము

రోము 27:—నేడు చేంబరసభలో సీనియరు ముస్సోలినీగారు రుద్రవ్యసించుచు, అల్లరిని రేపెట్టు వార్తాపత్రికలు అన్ని దేశములలోను ఇటలీకి నష్టదాయకముల వార్తల ప్రకటించుచున్నవని చెలిపిరి. ఇటలీలోని కుంటురుకే కొందరు తనకు జత్యే లేకుండెననియు, అనారోగ్యముగ నుండినట్లు నటించెననియు బుకారుపుట్టించిరి.

జనీవాలో ఒకంబడిక సీనమగు అంతమును జూచినదని ముస్సోలినీగారు చెలిపిరి.

అతని యువన్యాసానంతరము ఆయనయపట్టిక ఆమోదించబడెను.

ఇటలీ-జర్మనీ వర్తకము

ఇటలీ-జర్మనీ వర్తకసంధినిగూర్చి కొన్ని తిక్కలు వాటిల్లినవని ట్రెయ్యువర్తిక రోమువిలేఖరి చెలుపుచున్నాడు. ప్రస్తుతమున్న ఒకంబడిక మార్చి 31 తేదీతో అంతమును. జర్మనీ వారు ఫ్రెంచివారితో వర్తకసంధిజేసికొని తమకన్న యెక్కువ లాభకరమునవలె నొసగియుండుటచే ఇటలీవారికి కోపము వచ్చినది. ఇటలీవారు వాటితో సరిపమానముగ వరకులనే రావట్టుజూచిరి. కాని ఇప్పుడు సాధ్యపడదని భావించుచున్నారు.

బ్రిటిష్ ఫ్రెంచివారల అసమ్మతి

రషియా విస్తయము

లండను, మార్చి 26:—కొలూను విడిచిపెట్టుటనుగూర్చి ఫ్రెంచివారికిని బ్రిటిష్ వారికిని సమ్మతి కుదురలేదని తెలియవచ్చెను. ఫ్రెంచి కమిటీ రిపోర్టునకై మధ్యవర్తుల సంఘము వారు కాదుకొనియున్నారు. కొన్నివిషయములలో రెండు ప్రభుత్వములు అంగీకరింపజాలకున్నవి గావున ఆలస్యముగు మున్నదని చెలియుచున్నది.

యూరప్ లోని రాజకీయ పరిణామము జూచి మాస్కో విస్తయము జెందుచున్నది. ఫ్రెంచివారు బ్రిటిష్ వారి సంతోష జర్మనీగూడ ఏకీభవించినచో అందరుగలసి సోవియటు ప్రభుత్వముపై తిరుగలరని సోవియటు వాయకులు దలంచుచున్నారు. జర్మనీ పాశ్చాత్యదేశములతో గలియుచో సోవియటు రషియా ఆత్మసంరక్షణకాగ్రము ప్రాద్దేశమైత్రీ నేర్పరుకొనక తప్పదు.

బ్రిటిష్ వారి తొందర

సంరక్షణనూచనలయందు బ్రిటిష్ వారు ఆతితొందరగా నున్నందున ఫ్రెంచివారికి యిబ్బందిగనున్నది. ఫ్రెంచివారు బ్రిటిష్ వారి ప్రాయమును అతిత్వరగా ప్రకటించుటచే తాకికపద్ధతి తవ్వచున్నాడనియు, ఫ్రాంసును తక్కువస్థితికి దెచ్చుచున్నాడనియు భావించుచున్నారు.

బ్రిటిష్ వారికి యూరోపుఖండమున అతిత్వరగా శాంతి సెలకొల్పు కోర్కెగలదు గాని, ఫ్రెంచివారు మాత్రము జాతిసమితిలో సమానపాత్రులుగల్గి జర్మనీచేరుటవలన గలుగు అవాంతరములు తప్పించుకొన జాగ్రత్తపాించవలసియున్నది. ఫ్రెంచి వారి కింకను జర్మనీవారి సంతి ఒప్పుదలయందు నమ్మకము చాల కున్నది.

ఆగాఖానుగారి అస్వస్థత

కెన్యాజూడబోదు

నెయిరోబి మార్చి 25:—ఆగాఖానుగారికి ఇక ఫ్రెంజిజ్వరము వచ్చుటచే ఆగాఖానుగారు కెన్యాజూడబోవలెనున్నారు. అచ్చట మహమ్మదీయులు సన్యాసప్రణయత్నములు జేసికొని నిరీక్షించిరి. కాని ఆగాఖానుగారికిగను. కెన్యాగవర్నరుగారు ఆరోగ్యమునుగోరుచు తంజినిచ్చిరి. ఆగాఖానుగారు చైర్యులు మరదలుటచే రాజాలక ఈజిప్టుపోవుచున్నానని నాకనందుండియే జవాబునందిరి.

బ్రిటను-రషియా

లండనులోని లేబరుపక్షమువారు సోవియటు ప్రభుత్వమును గుర్తించునని ఆలజడిజేయుచున్నారు. వర్తకసంఘము వారు రషియా వర్తకమును తిరిగి స్థాపించునని ఒత్తిడిజేయుచున్నారు.

జనరలు బ్రూను

1922 సం॥ ఎనరెక్టుయ-త్రగావించిన జనరలుబ్రూనుగారికి ఎడింబరో విశ్వవిద్యాలయమువారు డాక్టరు అఫ్ హాను డిగ్రీనిచ్చుటకు నిశ్చయించిరి.

నాక కాలిపోయెను

కలకత్తానుండి జపాను బోయింగ్ బ్రిచేఫ్ నాక ట్యాంకు పోర్టులో నిప్పుంటుకొని కాలినది వెంటనే వీరు నింపుటచేసి నిప్పురెను. కాని వీటివలన లోపు సామాజిక అపాయము కలిగెను.

ఇంగ్లాండులో నిరుద్యోగులు

కార్మికమంత్రి సూచనలు

కేప్టౌన్, మార్చి 28:—కామన్సుసభలో సర్ జాను సైమను గారు (లిబరలు) నిరుద్యోగసమస్యనుగూర్చి ప్రసంగించిరి. కారణ

మేముగా భావించినను, నింద యెవరిమీద మోపినను యేకపక్షము అధికారమునందున్నను యీసమస్య చాల విషమస్థితి వచ్చుచున్నది. వారమునకు 1,100,000 లేక 1200,000 మంది చేయుటకు పనిలేక నిరుద్యోగుల భిక్షమును పుచ్చుకొనుచున్నార. యుక్తానంతరము సాధిజరిగిన నాటనుండి గత ఫిబ్రవరివరకు నిరుద్యోగుల కిచ్చుమొత్తము 194,000 000 పాను లయినది. కార్మికసభ్యుడుగు ఫిలిపు స్పాడ్ ముగాగు యిట్లు నూచించిరి: విదేశ వర్తకమునకు పూర్వమున్న స్థితికి మరల తేగలిగినచో నిరుద్యోగులంబుబ్బందిగూడ అప్పటిస్థితికి వచ్చి అంతగా బాధించదు. మరియొక సవరణల స్థిరవిలువ నిశ్చయించినచో కొన్ని పనులపాదుములు కలగగలవు.

కార్మికమంత్రి ప్రత్యుత్తరము

సర్ ఆర్థుర్ స్పాడ్ ముగాగు కార్మికమంత్రి ప్రభుత్వము తరపున ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను. యుద్ధమునందు మనకు వర్తకము ఊడించినది. ఇండియాలో గత 10 దేండ్లలో వరిశేరు లభిత్వ రీతిముగా మారిపోవుచుండెను. యుద్ధసమయమునందు 6,000,000 మంది పనులనుండి తొలగిపెబడిరి. వీరందరు తిరిగి ఆదేశములలో పనులు లేక స్వదేశమునకు మరలినవచ్చిరి. అందుచే యీ సమస్య తీవ్రమైనది. నిరుద్యోగసమస్య యిట్లేయెల్ల కాలముంటున్నదని కొందరుకొనుచున్నారు. కాని అట్లు నేడలంపను. నాకానిర్యాసపరిశ్రమయో, ఇనుము ఉత్పాదకశ్రమయో పనిలో నున్నవి. విద్యుచ్ఛక్తి మున్నగుపరిశ్రమలు అభివృద్ధిగాంచుచున్నవి. క్రిందటి లేబరు ప్రభుత్వమువారి విద్యుత్పరిశ్రమ యేర్పాటు యిందునకంతయు లాభించును. అది సాధ్యమైనంతత్వరలో ఆమలుజరుపబడుచున్నది. నిరుద్యోగులనిధినుండి ఒకపరిశ్రమకు సహాయముచేసినచో తక్కినవాటన్నిటికిగూడ సహాయముజేయ జరిగి యుండును. ప్రపంచమంతటిలోను యిర్పపు వర్తకవసతులు తగ్గిపోయినవి. మనకు యుద్ధమునకు పూర్వముకంటె యిప్పుడే వర్తకము బాగున్నది. ప్రస్తుతము ఆభివృద్ధి నూచనలు గలవని ఆయనచెలిపెను.

లాబుడు జార్జి గారు అభివృద్ధిమార్గము లేమియులేవని చెప్పిరి. బొగ్గుకుబడులుగా నూసెను, యితరమార్పులకొన్ని జరుగుటచే బ్రిటిష్ వర్తకము చెడిపోయినదనిరి.

సర్ ఫిలిపు స్పాడ్ ముగాగు కూడ అభివృద్ధి లేదని చెప్పిరి. సామ్రాజ్యమునందు ప్రతిపంట యభివృద్ధికై ప్రభుత్వమువారు సహాయము చేయులేదని కోరెను. ఎక్కువపెట్టుబడి పెట్టినచో క్రొత్తమార్కెటులు వర్తకవసతులు యేర్పడగలవని చెప్పిరి.

అంతట కన్యాశ్రీదేవెడు ఫండ్సులిట్లు మూడవసారి ఆమోదించబడినది.

తంజావూరి జిల్లా రైల్వే

బోర్డువారి యధికారము

బోర్డుయధికారమునుండి తప్పించుటకు
ప్రభుత్వప్రయత్నముల నాజ్ఞేపించుట

కుంభకోణము, మార్చి 29:—జిల్లాపరిపాలక సంఘము, నిన్న ఏ. టి. పానిర్ సెల్వను బాకప్పరుగారి యధ్యక్షతక్రిందఁ గూడి, స్థానిక పాలకసంఘముల రైల్వేపాలన విషయముల కేంద్రప్రభుత్వముయొక్క విధానము తీవ్రముగ నాజ్ఞేపించునట్టియు, తంజావూరిజిల్లాలోని రైల్వే పాలనాధికారము కేంద్రప్రభుత్వమునకు విశేషపరచెనను నూచనను, తీవ్రముగ నాజ్ఞేపించునట్టియు, ప్రభుత్వమువద్దనుండి సమాధానము వచ్చునంతకు, జిల్లాలో క్రొత్తరైల్వే మార్గము నూచనలన్నియు వాపుచేయవలెననియు తీర్మానించిరి. (ఆ. ప్రె.)

వైద్యులకు విజ్ఞప్తి

ధర్మామీటర్లు చౌకయైనవి

అర్ధనిమానంలో ఇది జ్వరయను కీరక శివోన్మమున కొలను అద్భుతయంత్రము. ప్రతి వైద్యునియొక్క మండలయము. సన్నిపాతాదివిషమ జ్వరములయందు వైద్యునకు మిక్కిలి సహాయపడును. ఆయుర్వేదచంద్రిక అంలప్రవైద్యసమ్మేళన పత్రికాధిపతులచేతను ఆనేకమంది వైద్యులచేతను యోగ్యతాపత్రములు బడసినవి. ఇప్పుడే వచ్చినవి. ఆలించిన యీ వెలకు లభించవు. వెల రు 2-6-0 తపాలానార్జి ప్రత్యేకము. అమృతరత్నాకరము:—10. బందరువీధి మద్రాసు.

గుంటూరు
(ప్రత్యేక విలేజ్)

శ్రీ సీతారామధర్మ సంఘము - గోరక్షణోద్యమము

పైసంఘము తరపున చైత్రమాస పశుశరణాలయము కట్టి స్థాపితము చేయబడినది. ఘనమైన 6 వందల రూపాయల వరకు చందాబట్టి చేయబడినది ప్రారంభించబడినది. శ్రీ సీతారామధర్మ సంఘాధ్యక్షులచే శ్రీయతే నారాయణేవర సంజీవాయ గంగాది నిరంతర కృషియే దీనికి కారణము. పశుశరణాలయము నకు గాజులసినమేరకై గడ్డివహింపబడినది. చైత్రమాస పుష్కలత్రయోగ సీమంతోద్యమమునకై సాయపడదలచిరి.

పశుపథ విశేషముగా మాపురము జరుగుచుండటచే పైసంఘమువారు మాపురపాలక సంఘాధ్యక్షుల ద్వారా రు 100/ లు యించి పెద్దకు గొంపొత్తు గోవులనుగాని పుష్కలములనుగాని కొనివలసి నది గా యేర్పాటు చేసినట్లు తెలియచున్నది. పశుశరణాలయశాఖ యిచట నొకటిర్పాటు చేయబడినది. మొన్న సుద్దుగ మూగట్లు నొక లేవెయ్యదూడ రు 10-0-0 లకు కొనబడి మృత్యుగన్ధారమునందే రక్షింపబడినది. రెండవోజున యెద్దోకటి కొనబడినట్లు తెలియచున్నది. ఈరెండుపశువులను చైత్రమాస బంధువులు, ప్రస్తుతము మేరకొని వాటిని మేపుచున్నారు. ప్రతిగ్రామముందు యిట్టి పశుశరణాలయము స్థాపింపబడిన దేశముయొక్క పశుసంపదకెంతో సహాయము చేసినవారలగుదును. ముగియొద్దలు, వాటియందునగల రక్షణసంఘము సశించినవెడల యమలిన కాపురానిచే పెద్దకై విక్రయింపబడుచున్నవి. భోజనసౌకర్యార్థమై మనభారత వర్షమునందు జరుగు గోవుల, పెద్దచుట్ట యమానుషముగాని వేయిగాదు. దేశభిమానులు, కరుణార్థివృద్ధులను భావితయులందఱి పశుశరణోద్యమమునకై వోడ్చుదురుని దలచుచున్నారము.

పురపాలక సంఘసభ - బడ్జెటువిచారణ

22-3-25 వ తేదీన మాపురపాలక సంఘసభ కూడినది. ఈ సంతకర్తృత్వ ఆదాయవ్యయముల విషయమై చర్చ ప్రారంభము తొలుత. అందుజనరత్ బడ్జెటును విచారించుటకు యేర్పాటుగా బడినది.

1920 సంవత్సరము డిశంబరు నెలలో ప్రాథమికవిద్యా చట్టము గావించబడినను నిర్బంధించితప్రారంభ విద్యావిషయము మాపురపాలకుల దృష్టిని నాకర్షించిలేదు. ఇందుకు కారణము మాపాఠశాలకు దానియం దాదరణలేకపోవుటగాదు. దేశమంతయు అసహాయోద్యమ తరంగములచే యావరింపబడియుండెను. ప్రతివ్యక్తియు స్వరాజ్యసంపాదనాభిలాషియైయుండెను. కాని యిట్టి స్థానిక సహస్యలపై తీవ్రపక్షి ప్రసరింపజేయులేదు. అందుచేతనే బందరునున్న గుట్టలములందు యానిర్బంధించిత ప్రారంభవిద్యావిధాన మనుజులొకటైబడినను మాపురపెద్దలు విచారణకుదీసికొనిరానిది. ప్రస్తుత మసహాయోద్యమశోక మాపబడినది. త్రివిధమహిష్కారములకు తొలొడక మియ్యబడినది. అందుచే మాపురపాలక సంఘసభ్యులు వెంటనే సమయము గ్రహించి మొన్నటిసభలో నిర్బంధవిద్యాపాఠశాలను గూర్చి ముచ్చటించిరి. ప్రారంభవిద్య నిర్బంధముచేసిన పన్నులు హెచ్చించబడినవచ్చును. ఇప్పటికే మాపురపాలక సంఘమువారు నూటికి రు 15-0-0 వన్నును హెచ్చించిరి. ఇంకపన్నులు హెచ్చించిన ప్రజలకు కష్టముగా నుండుననుటకు సందియములేదు. కాని విద్యాచట్టమునందు స్థానిక సంఘములు ప్రారంభవిద్యాచట్టమునుబట్టి దెబ్బకు పన్నును విధించకపోయిన ప్రభుత్వమువారు గ్రామముకు యిచ్చుటకు వీలుండవలెను. స్థానిక సంఘము లెంతవన్ని యావిధమునకై నిమిలు జేతులో అంత ప్రభుత్వమువారు యిచ్చెదరు. పన్నుల నియంత్రకునకు సూచనల జేయుటకై నొక యుపసంఘము యేర్పరచబడినది.

పురపాలక వర్గమువారి తీర్మానము కడు నేర్పరితనముతో తయారుజేయబడినది. నిధిని సేకరించుటకు తగిన సూచనలు దొన్నట్లుగాను యుపసంఘమును నియమించుచు మునిసిపల్ సామెంతో యేర్పాట్లుగములు నిర్బంధమునందే మిసహాయంపులను జేయవలయునో గూడ వారు నాతీర్మానమునందు సూచించిరి.

1920 వ సం|| మరరాసు నెల రు ఆప్టులో ప్రాథమిక విద్యను గురించిన చట్టములో 50 వ సెక్షన్ కొన్ని సందర్భములలో బాలురు పాఠశాలలో హాజరయి యుండవలసిన నిబ్బంధము ఉండగూడదని దెల్పుచున్నది. దానిలో సబుసెక్షన్

37 కొనినిట్లున్నది. "నిర్దేశింపబడిన ఆఫీసుచే సంతుష్టికరమని జెప్పబడిన వేరేయేదో ఒకవిధముగ బిడ్డలను పునరుద్ధరించుచుండవలెను"

పురపాలక సంఘమువారి తీర్మాన మితితన గలదు.

"నిర్బంధవిద్యావిధాన సూత్రమును అంగీకరించుచు జాతీయపాఠశాలలో జదువు బాలురకు గాని మరియుతర పాఠశాలలో జదువు బాలురకుగాని యీసూత్రము వర్తింపజేయుటకు తీర్మానించుచు సదరు విధాన మనుబట్టి దెబ్బకుగాను కావలసినవిధిని సమకూర్చుటకు సూచనలుజేయుట కొకయుపసంఘము నేర్పాటు జేయవలెను" ఈ తీర్మానమునందు జాతీయ పాఠశాలలకు యితర విద్యాలయములతోపాటు స్థాపనవలసిబడి జాతీయ పాఠశాలలుగల ప్రదేశములలోని బాలురకు నిర్బంధము వర్తింపజేయుటకు సూచించుచున్నది. మిసహాయంపులను నిర్దేశించబడిన ఆఫీసులే సూచించుటకు యిటు మాపురపాలక వర్గమువారి సూచించుట సమంజసముగా నున్నది. నిర్దేశింపబడిన ఆఫీసు జాతీయ పాఠశాలలను లెక్కలోకి దీసికొనుకల్ల. అప్రదేశములందలి బాలురకు నిర్బంధముండవలయుననుటకు సందియములేదు. అందుచే జాతీయవిద్యాలయములు మూలములనున్నను, ఏమి జాతీయపాఠశాలలలోని విద్యకంటె యితర వోట్లందు దెక్కువగ నేమైన ప్రాథమికవిద్య గలపబడుచున్నదా అపాఠశాలలోని విద్య జాతీయముగ నుండి బాలురకు జాతీయత నొసగుచున్నది. అచటను సాష్టవముగ ప్రారంభవిద్య గరపబడుచున్నది. అందుచే జాతీయ విద్యాలయమున్న ప్రదేశమునందు నిర్బంధముండట చాల పొరపాటు. అది తొలగించి మాపురపాలకులు వారి తీర్మానమునందు జాతీయపాఠశాలల రికార్డులు జేయుచు వాటిని నిర్దేశింపబడిన ఆఫీసుగా జేయుట ప్రతిపురపాలక వర్గమువారును గ్రహించవలసిన విషయము. నేడోరేపో మసరాజ ధాన్యము ప్రతివోటను నిర్బంధించి విద్యావిధానమును ప్రవేశపెట్టవలయును. అప్పుడు జాతీయ విద్యాలయములు మనకంటెకముగ నెలవగలవు ప్రభుత్వమువారు వాటిని పాటింపక బోయినను మనము వాటిని త్రోసివేయులేము. నిర్బంధవిద్య నయినను జారవిడువగలముగాని, పరాధీనతను తొలగించి, జాతీయతను పెంపొందించుచు సర్వాంగసూచరముగ విద్యగరవు జాతీయ ప్రతిష్ఠాపనల మనము మిసహాయంపులలోనికి దీసికొని రాజాలము. ఆంధ్ర తేజ మి విషయమును గ్రహించి నిర్బంధించిత విద్యావిధానమునకు గడంగవలయునని మా కోరిక. మాగుంటూరు పురపాలక వర్గమువారి తీర్మాన మివిషయమున మార్గదర్శకముగా నున్నది. పలువురి మార్గమును ద్రోకిన ప్రభుత్వమువారి మిసహాయంపులేమిజేయుగలవు? ప్రతి పురపాలక సంఘము జాతీయ విద్యాలయమున్న ప్రదేశమును నిర్బంధము క్రిందికి దీసికొనిరాకుండ నుండవలయునని మనవిజేయుచున్నారము. నిర్బంధమునకు దీసికొనివచ్చిన బాలురు జాతీయ విద్యాలయములోనికి బోవుటకు వీలుండదు. ఈకష్టమును దొలగించి మాపురపాలకులు చక్కని తీర్మానమును జేసినందులకు వారిని మే మభినందించుచున్నారము. దేశములోని పలుసంఘము లీత్రోవనే ద్రోకి జాతీయవిద్యను ప్రోత్సహించుటగాక యిది గోరుచున్నాము. ప్రభుత్వమువారి తీర్మానమును త్రోసి వేయక గౌరవించునని మేము దలచెదము. జాతీయవిద్యాలయము లిందుజేర్చినను తప్పలేదు. ఇది వారి కష్టముండకపోయిన మనము జేయుటకు వారియిష్టమును మనము గణనజేయనక్కరలేదు. ప్రజలనుభిప్రాయ మిదియని నొక్కజెప్పుటయే మనవిధి అసహాయవాదియగు సంఘాధ్యక్షుడుండటచేతనే నిర్బంధించిత ప్రారంభవిద్యావిధానమునందు జాతీయ విద్యాలయములకు మిసహాయంపులని ఘంటాపథముగ దెబ్బచున్నారము. ప్రజలహక్కుల సేతరుగమునగ్రహించి సంఘాధ్యక్షులు జుండటచేతనే జాతీయత పెంపొందగలదని జెప్పుట కిది ప్రజల నిదర్శనము.

గత నవంబరు మాసములో మాపురపాలక సంఘము రిటెంచిమెంటు స్క్రీమును అమలులో పెట్టినది. మాసమునకు రు 14/ లు వేసవమును దీసికొనుచున్న మునిసిపల్ మాసము వైజము రు 100 లే వేసవమును నియమించిరి. ఇద్దరు కానిబరీ యిక్సెక్టర్లకు ఆప్రోడకము లివ్వబడినది. కొందరు బంధ్రులును, కూతీలును, మేస్త్రీలును దీసివేసి పురపాలక సంఘమునకు కొని వ్యయబాధను తగ్గించిరి. చాలమంది సంతసించిరి.

కాని ఆరునెలలయినను గాతేము. మరల కొందరికి విశేషముగా వేసవముల యభివృద్ధి జేయుట రిటెంచిమెంటు విధానమునకు శిన్నముగానున్నది.

మామునిసిపాలిటీ క్రింద ఘనమైన 21 పాఠశాలలుగలవు. డ్రాయింగుమార్పు విశ్రాంతి లేక 30 వీరిదులు పనిజేయుచున్నారా? ఒకపాఠశాలనుండి మరొకపాఠశాలకు బోవుటకు కాలము తాల పట్టును. అందుచే 30 వీరి డ్యుటీని జేయుట యసంభవమని తెలుచున్నది. ప్రతిపాఠశాల సగటున వారమునకు తరగతికి 2 పర్యాయములైనను డ్రాయింగు ఉండదు. 4 తరగతులన్న 8 పర్యాయములుండను. దీనినిబట్టి 31 X 8 సార్లు డ్రాయింగు పాఠశాలలో నేర్పబడవలెను. ప్రస్తుత పరిస్థితుల పరిక్షించిన ఆయుపాధ్యాయుడు సగటున వారమున కొకసారికంటె ఒక్కొక్క పాఠశాలకు వెళ్లెడు. అందుచే పాఠశాలలందు చిత్రలేఖనయంతయు నాయన జేయుచుండుటలేదు. డ్రాయింగు మాన్దరండి లేనట్టెయున్నది. దీనికి బదులు పాఠశాలలన్నిటియందును విద్యుచ్ఛక్తిగ గణపబడుచున్నది. కనుగొనుటకు పాలక సంఘము తరపున నొక మాఫర్ వైజుని నియమించుట మంచిది. కాకాసిలరెవరయినను పాఠశాల జూచినను వారు బాలుర హాజరు సంఖ్యను యుపాధ్యాయులు లెక్కుగా పాఠశాలకువచ్చుచున్నది లేనిది తెల్పగలరు గాని ఏ యుపాధ్యాయు డెట్లు బోధించుచున్నది. పద్ధతీయే, మున్నగు బోధనావిధములు వాటికి తెలియవు కాన విద్యాక్షేత్రమున హాజరుకుగానున్న యనభవముగల యుపాధ్యాయులలోకడు మాపకు వైజుగ నియమింపబడిన పురపాలక వర్గమువారు విద్యకై ఖచ్చితముచున్న మొత్తము క్రమముగ ఖచ్చితముచున్నట్లుగాను తమవయమై మాగుంటూరు పౌరులకింకొకరూ తెలియబరచెదను.

రాబోవు మునిసిపల్ యెన్నికలు-వోటర్ల జాబితాలు

రాబోవు సెప్టెంబరు నెలకు 7 వార్డులందు యెన్నికలు జరుగును. మార్చి 31వతారీకు నాటికి వచ్చున్న యెన్నికలు గావలెను. వాకిలన్న వారలు వోటర్ల జాబితాయందు చేర్చబడరు. ఈ విషయము రేటు చేయర్సులో చాల మందికి తెలియదు. మార్చి 31వ తారీఖుకు పన్నులు యావత్తువాకిలేకుండ చెల్లించినగాని వోటరుగా జేర్చబడరను సంగతి ప్రతివారికి తెలియనట్లుజేయుట పురపాలక వర్గమువారివిధి. అందుకై కళప్రములు పంచిబెట్టి మువ్వలందు ముఖ్యమైన తావులందు గోడలకు పెద్దకాగితము లంటించవలెను. దండూరాజేయించుట గూడ మంచిది. వేయేల ప్రతిగృహమునందును కరపత్రములు వాలరుడవలెను. అప్పుడు ప్రజలువోటర్ల జాబితాల వియరదెలిసికొని పన్నుల, వెంటనే నోసంగదగు. కాన మాపురపాలకాధ్యక్షు లెవరూను అమలులో పెట్టెవరని దలచుచున్నారము.

ఆయుర్వేద ఔషధ శ్రేష్టత్వము

ఇంగ్లీషు డాక్టరులవలన విడువబడిన కఠిన

చర్మబాధ్యము స్పష్టముగల

నేను గడచిన మూడుసంవత్సరముల కాలమునండి తీరని చర్మబాధచే బాధపడుచుంటిని. మద్రాసులోయున్న ప్రముఖులైన వైద్యులతో యెంచి విచారణ అన్నివిధములయిన ఇంగ్లీషు ఔషధములను నేవించితిని. ఈ యింగ్లీషు ఔషధము నకు గాను 50 మొదలు 100 రూపాయలు వరకు వృధాగా నెలపుజేసితిని. తర్వాత నాకు ఆయుర్వేద ఔషధములయందు ఆభిమానమున్నందున మద్రాసులోయుండు కొన్ని ఆయుర్వేద వైద్యులయందు చికిత్స చేయించుకొనియు ఉపయోగము లేకపోయినది. దేశోగ్యమును బాగుచేసికొనుటకు అనేకవిధముల ప్రయత్నించియు నిష్ఫల మనోరథుండి నయిందుని ప్రాణమునకై ఏనుగునొంది యుండుతరి ఆంధ్ర ఆయుర్వేద షార్మసి లిమిటెడ్, 134 నెం. బ్రాడ్వేయందుండు బ్రాడ్వేబ్రాంచి వైద్యులకు నిర్వాహక వైద్యుడగు వైద్య పతి కోటా జయరామనాయుడుగారి చికిత్సకులొనై రెండు మాసములకాలము యుంటిని. వీరినల్ల నావ్యాధి పూర్తిగా స్వస్థమయినది. కనుక నాయొక్క మనస్ఫూర్తిగా వారియొద్ద నాకుగల కృతజ్ఞత సూచించుకొర కీయోగ్యతాప్రత్యముప్రయ రించుచున్నాను. వారు నాబాధను తొలగించి నాకు గలిగించిన పువకారమునకు యిది ఏవిధమున సమానముగాదు.

(Sd) సి. వి. దేవరాజుకొ,
c/o Mr. N. K. Tirumalachari Avl. B. A. B. L.,
High Court Vakils, Madras.
9.8.25

వెలువడినది!

త్వరపడుడు!!

వెలువడినది!

క్రొధన సంవత్సరాదినంచిక వెలువడినది!

ఆంధ్రమహాజను లనుగ్రహించిన యమూల్యములగు వ్యాస రాజములతో ఒప్పియున్నది. విషయ విభజనము గావించబడినది. బెల్లాము జాతీయసభకు సంబంధించిన చిత్రములు, ఇతరాంధ్రదేశసంఘములయు, మహాజనులయు, వ్యాసకర్తలయు చిత్రములును గలవు.

ఇందలివ్యాసము లెల్లవిధముల నాంధ్రుల విజ్ఞానాభివృద్ధికి దోడు పడగలవు. ఇందు వేరొకచో ప్రకటితమైన విషయానుక్రమకః యీసంచిక విలువను చాటగలదు. ఆంధ్రమహాశయు లెల్లరు నీసంచికను స్వీకరించి దీనివలని ప్రయోజనము బడయదగుదురు.

మిగుల పరిశ్రమను గైకొని అమూల్యములగు వ్యాసములను వ్రాసి యీసంచికా ప్రకటన మందు మా కెంతయు తోడ్పడిన పండిత పర్యులకు కృతజ్ఞతతో వందనముల న్మర్చించు కొనుచున్నాము. ఈ

సంచికయందు స్థలాభావముచే ప్రకటితములు గాని వ్యాసరాజముల యొక్క రచయితలను మన్నింప మిక్కిలి వేడుకొనుచున్నాము.

ఆంధ్రపత్రిక దినపత్రిక సంవత్సర చందాదారులకు పోస్టేజితో సహా 1-4-0, వారపత్రిక చందాదారులకు పోస్టేజితో సహా 1-8-0, ఇతరులకు పోస్టేజితో సహా రు 2-4-0 లకు నీసంచిక లభింపగలదు. కొలది ప్రతులు మాత్రమే ముద్రితము లైనవి. వలసినవారు త్వరగా మాకు వ్రాసి తెప్పించుకొనవలయును.

పై ధరలకు చందాదారులకు వి. పి. గా సంచికను పంపుకొను చున్నాము. అక్కరలేని చందాదారులు మాకు వెంటనే తెలుప గోరుచున్నాము. ఊరకుండి వి. పి. లను త్రిప్పగొట్టి మాకు వ్యయ ప్రయాసలను గల్గించకుండ మఱిమఱి ప్రార్థించుచున్నాము.

విషయానుక్రమణిక

ముఖ్యత్రము—విషయసూచిక - పంచాంగము, ప్రస్తావన—ప్రతికాధిపతులు, సరకాష్టకము - మంగిపూడి వెంకటేశ్వరగారు (ప), క్రొధన - బుర్రాబాలకృష్ణశాస్త్రి గారు - సాక్షి మంగపతిరావుగారు (ప), క్రొధనవత్సరాభినందనము - దోమా వేంకట స్వామిగుప్తగారు (ప), పూవులతోడు - వేదము వేంకటకృష్ణశర్మగారు (గే), కీ. శే. దామెర్ర రామరావుగారు, పుట్టి పెరుగుచు నుంటిని భవనమందు - శొంఠి శ్రీపతి శాస్త్రిగారు (ప), ముప్పదితొమ్మిదవ దేశీయమహాజనసభ, బెల్లాము - మహాత్ముని అధ్యక్షోపన్యాసము, తీర్మానములు, రాత్రి - సన్నిధానము నూర్యనారాయణశాస్త్రి గారు (ప), మాండ్లగుమహాశయునకును హిందూదేశమునకునుగల సంబంధము - మోచర్ల రామకృష్ణయ్యగారు, సత్యాగ్రహ - జంధ్యాల శివన్నశాస్త్రిగారు (ప), మధుమాస గీతము - పోహరి రామచంద్రరావుగారు, గ్రామజీవనము - కోన వేంకటరాయశర్మ గారు, పోతన - తిరుగుబోతు (ప), అసహాయోద్యమచరిత్ర - పేరి చినమహాళింగు, సంకీర్తనము - సో. నూర్యనారాయణశర్మగారు (ప), స్వరాజ్యసంపాదనయందు స్త్రీల విద్యుక్తధర్మము - శ్రీమతి పులవర్తి కమలావతిదేవిగారు, చంద్రప్రశం - వెలగ పూడి దానయ్యచౌదరిగారు (ప), అసహాయోద్యమము, పూర్వోత్తరభాగములు - భోగ రాజు పట్టాభిసేతారామయ్యగారు, చెన్నరాజధాని విషయములు - సింగంపల్లి వేంకటాద్రిగారు, కావ్యము: నీతి - దువూరి రామిరెడ్డిగారు, ప్రత్యక్షము - దుర్గమహంతి సీతారామశర్మగారు (ప), యెంకిపాటలు - పురాణం నూరిశాస్త్రిగారు, ఆంధ్రబాల రామాయణము - ఆదిపూడి సోమనాథరావుగారు (ప), దుర్భాష - అష్టావధాని మైసంపాటి హనుమంతరావుగారు (ప), గ్రంథరచనము - కవికొండల వేంకటరావుగారు కలి విడంబనము - మల్లాది నూర్యనారాయణశాస్త్రిగారు (ప), కవితా ఋణవిముక్తి - శ్రీమాన్ పాకనాయక నూర్యనారాయణకవిగారు (ప), ఆంధ్రపదముల యర్థవైచిత్రీ విద్యాన్ దువూరి వేంకటరమణశాస్త్రిగారు, వియోగరాధిక - శ్రీశేషాద్రిమణి కవులు (ప), కవిత్వము - ఉద్రా అరిపాకవిగారు, చిన్ననాటిప్రేమ - కలశపూడి శ్రీశైలముగారు (ప), ఆంధ్రవాక్యయ పరిణామము - కావ్యశ్రీధర్ మద్దులపల్లి వేంకట సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగారు, నిత్యసఖిము - పొన్నలూరి నరసింహంగారు (ప), శకు పులు - భావ - కొప్పర్తి నారాయణమూర్తిగారు, కృష్ణుడు - శ్రీపాద జోగి సోమ యాజులుగారు (ప), నన్నయభట్టు భారతములోనియతులు - చిలుకూరి నారాయణ రావుగారు, వనలక్ష్మీవనంత విలాసము - సేమాన నూర్యప్రకాశకవిగారు (ప), కనుపర్తి అబ్బయ్యమాత్యుడు - చింతలపూడి శేషగిరిరావుగారు, ఆత్మార్పణము - జనమంచి సీతారామస్వామిగారు (ప), మేఘసందేశము - రావు వెంకటరావుగారు, ఈశ్వరా రాధనము - బాలకవి అల్లంకెట్టి అప్పయ్యగారు (ప), కవిరాజుల్యాసము - వేంకట శేషేశ్వరులు (ప), శివరాత్రి మహాత్మ్యము - బండారు తమ్మయ్యగారు, వ్యాజ్యోక్తి చమత్కారము - కావ్యకలానిధి చివరంబరశాస్త్రిగారు (ప), భాగవత్ప్రసాద స్థలము - నేపూరి లక్ష్మీనరసయ్యగారు, శ్రీపరమేశ్వరస్తుతి - విద్యాన్ కణ్ణి సాంబయ్యశాస్త్రి గారు (ప), శ్రీకృష్ణుడు - గయోపాఖ్యానము - పాలకోడేటి వెంకట్రామశర్మగారు, శ్రీకృష్ణపరమాత్మ - రాధ - బుక్కపట్నం తిరుమల నరసింహాచార్యులుగారు (ప), రామాయణ నీతిసారము - యడ్లపాటి వెంకటసుబ్బారావుగారు, ఆంధ్రలక్ష్మీ నృసింహ

స్తోత్రము - తుమ్మల సీతారామమూర్తిచౌదరిగారు (ప), రామాయణము - భారతము క్రొత్తపల్లి నూర్యరావుగారు, జానకీమహానులు - “ఒకసోదరుడు”, భీష్మప్రశంస - మండలేముల వేంకటశాస్త్రిగారు (ప), శీర్షపస్త్రములు - పోహారు రామచంద్రశావు గారు, ఎటులునిను మెచ్చుకొనుటయొ యెఱుంగనవచ్చు - ముక్కపల్లి వేంకటనారాయణ గారు (ప), యుగములనుండి నీకొఱకు కనిపెట్టుకొనియుంటిని - అడివి బాపిరాజు గారు, ద్యోయనము - తాపీ ధర్మారావుగారు (ప), విన్నకోటపెద్దన - విద్యాన్ కణ్ణి సాంబయ్యశాస్త్రిగారు, వేమనకాలము - వేమూరి ప్రభాకరశాస్త్రిగారు, ఎండ మావులు - సాహిత్యసరస్వతి డి. యశ్. శర్మగారు (ప), తిక్కనవంశచరిత్ర - ఆంధ్ర శేషగిరిరావుగారు, నిజామురాష్ట్రము - పరిశోధనోద్యమము - శ్రీశేషాద్రిమణి కవులు, గాలిపటము - పూడిపెద్ది వెంకటరమణయ్యగారు (ప), ప్రకృతిశాస్త్రజ్ఞుల లక్షణములు - కానూరి లక్ష్మీరావుగారు, విశ్వకల్యాణము - పెనుమర్తి వెంకటరత్నము గారు (ప), ఆధ్యాత్మరామాయణకర్త సుబ్రహ్మణ్యకవి - మద్దులపల్లి గురుబ్రహ్మశర్మ గారు, విజయనగరరాజులమతము - కుందూరి ఈశ్వరదత్తుగారు, అతిమణిభిక్షకుని సీత - నీరిసి అంజనేయులుగారు (ప), శాసనములు - చరిత్ర - వల్లంపల్లి సోమ శేఖరశర్మగారు, కందుకూరి రుద్రకపిండ్రస్వతి - కందుకూరి వేంకటసుబ్బారావుగారు (ప), శాసనావళి సి. ఆర్. కృష్ణమాచార్యులుగారు, ఆత్మనందము - కలచిపేడు వేంకటరమణాచార్యులు గారు (ప), డాక్టరు అప్పారెడ్డిల లక్ష్మీనారాయణగారు ఎమ్. ఏ., యస్. యమ్. యమ్. - శారద, శిబిరీనిక్షణము - కొడిదెన బాలకృష్ణయ్యగారు (ప), అష్టాదశపురాణములు - శ్రీ. డి. కోటిశ్వరశర్మశాస్త్రిగారు, నేనాని - పంద్యారం వెంకటసుబ్బయ్యగారు (ప), సంస్కృతసాహిత్యములో కామశాస్త్రమునకుస్థానము - పండిత పురాణం నూర్యనారాయణశ్రీధరుగారు, భేకము - మొసలికంటి రామబాయిగారు (ప), ద్వావింశతిశ్రితిపథకము - దువూరి జగన్నాథశర్మగారు, ఎలమవి - టి. చల మయ్యప్రసాదరావుగారు (ప), రసశాస్త్రసారము - కామరుషి మృత్యుంజయవర్మగారు, సనాతనాంధ్రులు - మంగిపూడి వేంకటశర్మగారు (ప), బ్రహ్మసూత్రములు లేక వేదాంతసూత్రములు - చిలుకూరి వీరావధానులుగారు, వరదుడు - ఏనుగు తమ్మిరాజు గారు (గే), శ్రీకృష్ణాశ్రమము, పెదపాలెము - నల్లపాటి హనుమంతరావుగారు, పంచమ విలాపము - పురిపండా అప్పలస్వామిగారు (ప), అస్పృశ్యమహారి హరిదాసు-జనమంచి సీతారామస్వామిగారు, మాటపిల్ల - దోమా వేంకటస్వామిగుప్తగారు (ప), నిడుదవోలు వేంకటరమణగారుదేశీయరంగులు-వక్కలంక అమృతరావుగారు, శ్రీరేంకణాదిత్య కవన ప్రశంస-అహంస-పెమ్మరాజు లక్ష్మీపతిగారు, విజయనగర సామ్రాజ్యపతనము-కానూరి వీరభద్రేశ్వరరావుగారు (ప), బ్రహ్మదేవుని ఐయపరిమాణము - మన్నవ వెంకటకృష్ణ శర్మగారు, కవిబ్రహ్మ - కొడిదెన వెంకటనారాయణగారు (ప), స్వప్నములు - పార నంది జగన్నాథస్వామిగారు. కోయిల - పంగనామలరామచంద్రరావుగారు (ప), దక్షిణాది తెలుగు - కొన్ని పాతతత్వరాలు - వేమూరి విశ్వనాథశర్మగారు, జగత్తులోని భావపరిణామము - గాడేపల్లి నూర్యనారాయణశర్మగారు, ఆంధ్రపత్రిక ఉగాదినంచి కలు - సత్తెనపల్లి హనుమంతరావుగారు, ఆశ - సుధానిధి (ప), చిత్రముల వివరణము.

చిత్రములు:— బెల్లాము జాతీయసభ నాయకులయు, సభాభవనాదులయు, ఆంధ్రదేశసంఘములయు, ఆంధ్రమహాజనులయు, వ్యాసకర్తలయు, చిత్రములు ముద్రింపబడియున్నది.

మేనేజరు,

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము. 7, తంబుకెట్టిపిది, మద్రాసు.

మదరాసు గవర్నమెంటు బిల్లులు

1925 వ సంవత్సరపు నె 4 రు బిల్లు

1886 వ సంవత్సరపు రైల్వే బండ్ల బహుళము పరిమితిని పెంచుటకు వచ్చిన బిల్లు

ఉద్దేశములయొక్కయు కారణములయొక్కయు వివరణము.

ఎన్నేటలోనున్న నీటిపారుదలపనులనుండి నీరు తప్పించు కొని గాని పొట్టిగాని వచ్చుటవలన రైలురైళ్లకు హానికలగుటకు పరిమితిని పెంచుటకు ఆ ఎన్నేట తాలూకు భూస్వాములను వారు చట్టము ప్రకారము నిర్ణయించుటకు (పనులకు) జరిగించుటకు బాధ్యులై యుండునట్టి మరమ్మత్తులను జరిగించవలసినదిగా నిర్బంధపరచుట మూలముగా ఏర్పాటు చేయుటకు 1886 వ సంవత్సరపు 4 వ మదరాసు రైలురైల్వే బండ్ల బహుళము ఉద్దేశించబడినది.

2. ఈ ఆక్టును అమలు జరుపుటలో, ఈ క్రిందిలోపములు కనిపెట్టబడినవి:—

(1) ఆక్టుయొక్క నిబంధనలు, "భూస్వామి"యొక్క నిర్వచనము క్రిందకు రాని ఒక తరగతిను పట్టినవారిపైని లేదా గుర్తింపబడినవారిపైని గాకుండ స్వాధీనమును కలిగియుండు భూస్వామి పైన మాత్రమే అమలుజరుపబడునట్లును. 2 వ, 4 వ సెక్షన్లను చూడుము.

(2) వేరేమిదైనా భూస్వామిగల భూస్వామియొక్కను, అంతకు పై యొక్కనువారిని ఉండు సంవత్సరములకు ఈ ఆక్టు ఏర్పాటుచేయుటలేదు.

(3) అంచనా వేయబడిన ఖర్చులో భూస్వామి భరించవలసినదామాను 4 వ సెక్షన్లో నిర్ణయించబడిన ప్రేటుమొట్టు చెప్పుచున్నను, 5 నుండి 7 వరకు గల సెక్షన్లలో నున్నవారు, ఏర్పాటు భూస్వామి తనంతట తానే జరిగించుటకు సిద్ధముగానున్నప్పుడు అతడు తనకు అనువులైనవారిలోన, ఎన్నివేట్లలోన వివరించబడిన ఏర్పాట్లనున్నవీటిని ఆవి వారి చట్టసమ్మతమైన బాధ్యతకంటె మించినవారుడ, జరిగించవలసిన సూచించుచున్నవి. ఇది కానకరలయొద్దే యుండవలసి వచ్చును.

(4) ఆక్టు ననుసరించి చర్యలు జరుగుచుండునప్పుడు, ఎన్నేట ఒకరిస్వాధీనములో నుండి మరొకరి స్వాధీనములోనికి మారినయెడల, క్రొత్త భూస్వామిపైన క్రొత్త చర్యలు ఆరంభమునందేయును దాఖలు చేయబడవలెను. దీనివలన ఆలస్యము జరుగును.

(5) ఒక ఎన్నేటలోని దశబంధం వర్కుల విషయమున, అనగా వేటి భరింపుకొరకు ఒక యానాము ఇవ్వబడియున్నదో అట్టి వర్కుల విషయమున, ఆ ఎన్నేట తాలూకు భూస్వామిపైన గవర్నమెంటువారు చర్య తీసుకొనవచ్చునా, తీసుకొనవలసినదా యను విషయములో, ఆక్టు స్పష్టము గా లేదు.

8. పైలోపములకు చక్కచేయు న ద్వేషముతో ఈ క్రింద మూచించబడిన విధము ఆక్టును సవరణ చేయుటకు ఉద్దేశించడమైనది:—

(i) ఆక్టుయొక్క అమలు ఒక ఎన్నేటలోనివర్కులకు మి తపరచబడి యుండుటచే, "ఎన్నేట" అనుమాట 1894 వ సంవత్సరపు 2 వ ప్రాప్రయిటరీ ఎన్నేట గ్రామ నపుకరి ఆక్టులో ప్రకారము నిర్వచించబడినది. మరియు ఖాసుండులుమాత్రమే కాకుండు, తరగతిలను పట్టినవారును, గుర్తింపబడిన స్వాధీనమును కలిగియుండు లేకా అధికారమును కలిగియుండు యితరమనుష్యులు ను చేయుండునట్లుగా 'భూస్వామి' అనుమాటయొక్క నిర్వచనము విస్తరింపజేయబడినది.

(ii) జనరల్ క్లాజుల ఆక్టు అనుసరించి ఏకవచనములో బహువచనము చేరియున్న ఒక భూస్వామిగాని వేరువేరు బాధ్యతలగుల అంతకు పై ఎక్కువమంది భూస్వాములుగాని మరమ్మత్తులను జరిగించుటకు బాధ్యులై యుండవచ్చునను సంగతిని బట్టి ఈ విషయమున సందేహము లేకుండునట్లు చేయుటకుగాను, 'భూమి వుండుకొన్న మనిషి' అను మాటలకు బదులుగా 'భూస్వామి లేదా భూస్వాములు' అనుమాటలను వుంచుటకు వుద్దేశించడమైనది.

ఈసవరణలు వేరువేరు బాధ్యతల గల భూస్వాములకు సారిలో సారిగండు హక్కులను బాధించవు; ఈ హక్కులు సాధారణ సామాన్య చట్టముచే లేదా కాంట్రాక్టు (బిడంబడిక) ఆక్టుచే పరిమాలించబడును. ఈఫలితము కలుగుటకు బిల్లులో ఒక ప్రవృత్తి మొనరింపబడిన చేయబడినది. (20 వ క్లాజు)

(iii) భూస్వామి చట్టము ప్రకారము జరిగించుటకు బిల్లు డయి యుండునట్టి యేర్పాట్లనుమాత్రమే జరిగించుటకు అతడు కోరబడవలెనని స్పష్టము చేయబడినది. ఆగత్యమైన బాధ్యత యేర్పాటులేవైనగాని లోకలు గవర్నమెంటువారిచే వారునిర్దేశించగలట్టి ఏకైకవిధ్యారా జరిగించబడవలెను. (12 వ క్లాజు).

(iv) బిల్లుయొక్క 7వ, 9వ, 16వ క్లాజులలో పొందు పరుచబడిన సవరణలు భూస్వామి మారినప్పుడు ప్రారంభము నుండి క్రొత్తగాచర్యలను ప్రారంభించవలసిన అవసరము లేకుండు చేయుచున్నది ఒక ఎన్నేటలో రైలురైళ్లను బాధించువర్కులను చక్కనిస్థితిలో నుంచవలసినవిధి ఎన్నేటకు చెందినబాధ్యత అని 16వ క్లాజు స్పష్టముగా విధించుచున్నది.

(v) ఒక ఎన్నేటలోనుండు దశబంధము వర్కుల (ఆనగా వేటిభరింపుకొరకు యానాము ఇవ్వబడియున్నదో అట్టివర్కుల) విషయములో వర్కును చక్కనిస్థితిలో నుంచుటకు యానామువారు తప్పిపోయినయెడల, ఎన్నేటయొక్క భూస్వామి ఆయానామును తిరిగి స్వాధీనపరచుకొనుటకు హక్కును కలిగియున్నాడు. కావున, గవర్నమెంటువారికి ప్రభుమతి బాధ్యతైననునీ భూస్వామియై యున్నాడు. ఇది బిల్లులో ఏర్పాటుచేయబడియున్నది. (16వ క్లాజు) దీనితోపాటు యానామువారుకు ప్రతిగా భూస్వామికిగల హక్కులు సురక్షింపబడినవి. (20వ క్లాజు).

4. భూస్వామిల బాధ్యతకు మించినయేర్పాట్లను ఆక్టు వుద్దేశించుచున్నది. ఇంతవరకును అట్టి ఏర్పాట్లగుర్తు స్పష్టమై య ఆదానములనుండి నిర్బంధపడుచున్నది. సంస్కరణములకు తరువాత రాష్ట్రీయ ఆదాయములను సెంట్రలు ఆదాయములు ను పూర్తిగా వేరు చేయబడినవి. విస్తారము సెంట్రలు విషయమైన రైలురైల్వేయొక్క లాభము నిమిత్తము ఆయన ఖర్చును రాష్ట్రీయ ఆదాయములు భరించుటకు సర్వసమర్థములు వీలులేదు. కనుక భూస్వాముల బాధ్యతకు మించి తగులుబాటునైనా వస్తుఖర్చున్న రైలురైల్వేకంటెనెనవద్దనుండి రాబట్టుకలను వుద్దేశించడమయినది. (17వ క్లాజు) ఖర్చులో ఏర్పాగమైనను కంటెనెనె వేయవలసియున్నయెడల అంచనాను తయారుచేయుటలో దానికింత అధికారముండవలెను. ఇది 16వ క్లాజులో ఏర్పాటుచేయబడినది.

ఎన్. ఐ. మాన్ బాంకు, 1925 వ సం॥ ఫిబ్రవరి 11-వ తేది.

1925 వ సంవత్సరపు నె 6 రు బిల్లు.

1919 వ సంవత్సరపు వదరాసు వ్యవసాయపు చీడపురుగుల తెగుళ్ల ఆక్టును సవరణచేయుటకు వచ్చిన బిల్లు.

ఉద్దేశములయొక్కయు, కారణములయొక్కయు వివరణము.

వెరుగుచుండు చెట్లకు తీసివేయుటవలన గాని, నాశనము చేయుటవలనగాని పురుగు చీడలు వ్యాపించుండ ఆవులతో సంబంధించిన నిబంధన చాలియుండలేదు కనుక, 1919 వ సంవత్సరపు వ్యవసాయపు చీడల తెగుళ్ల ఆక్టు అనుభవముచేత లోప భూయిష్టముగానున్నట్లు కనుగొనబడినది. ప్రస్తుత ముద్దేశంబు బడిన సవరణలు, ఆక్టును సరించిన చర్యను సులభపరుచుచున్నవి.

టి. యస్. శివబాసంపెట్టె, 1925 వ సం॥ మార్చి నెల 9 వ తేది.

తపాలయోడలు

బొంబాయి, మార్చి 27:—19 వ తేదీని బొంబాయినుండి బయలుదేరిన 'దోన్' యొక్క 25వ తేదీ ఆర్ధరాత్రియందు యేడెనుచేవును వదలెను. తేదీదొనియా ఓడ 14వ తేదీ బొంబాయి తపాలతో 7 వ తేదీయందు 7 గంటలకు మార్చెబ్బసగరము చేరెను. తపాలు లండనులో సోమవారము ప్రార్థుట బటు వాడా చేయబడును ప్రయాణికులు శనివారము మధ్యాహ్నము నకు లండను చేరుదురు. (ఆ. ప్రె.)

సీసా 1.5 రు 2.0-0. కు సు మి. పి. ఛార్జీ వేర.

యామందు గవారియా అను పెగోగమును 24 గంటలలో నివారించి మూత్రద్రావమునుండి వెలువడు ప్రావమును మూత్రము విడుచునప్పుడు గలుగు చురుకుపోటు, మొదలగు బాధలను, వెంటనే నివీరివేయును. స్త్రీలకుగలగు యేదిధమయిన మనుష్యాధు లయిననూ ఆశ్చర్యముగా కుదుర్చును.

ఆనందకుటీరము, పోస్టుబాక్సు. 246 18, బైరాగిమఠం వీధి, మదరాసు.

ఆర్థరు దంపతుల వీడ్కోలు రాజప్రతినిధిగారి యభినందనము

దెల్లి, మార్చి 28:—కన్నాటు ఆర్థరు దంపతులు హిందూదేశమునుండివెవలిపోవునపుడు, రాజప్రతినిధిగారును కామసు పరస్పరాభినందనములు గావించుకొనిరి. ఆర్థరు రాకుమారుడు తన పర్యటనమందు సహాయము చేసిన యువోగ్యులకు, సంస్థానాధీశులకు, ప్రజలకు కృతజ్ఞత చెల్లించిరి. హిందూదేశమును జూచుటకు చాలకాలమునుండి కుతూహలముగ నుండెననియు నిప్పటి కది తీరినదనియు, చాల సంతస మయినదనియు, నీచేశమును వీడుట సంతాపకరముగానే యున్నదనియు చెలియఁ జేసిరి.

రాజప్రతినిధి గారుసమాధాన మిచ్చుచు, ప్రజలకు, సంస్థానాధీశులకు తదితరులకు వారిని దేశమున కాన్వేనించుట కవికాశము గలిగినందులకు పరమానంద మాయెననియు, వారి నెన్నటికిని మునుపఁజాలరనియు, తామును, తమ సతీమణియును తేనుముగ నింటికి జేరునట్లు గోరుచున్నామనియు చెలిసిరి.

అ. ప్రె.

"కంటిలోని నలుసు" అండ్ "ప్రాచీనసాహిత్యము"

అచ్చుగుచ్చుచున్నవి

కవిసార్వభౌమ డాక్టరు రవీంద్రనాథ్ ఠాకూర్ గారి వంగ భాషయందలి "చోఖేరబాలా," "ప్రాచీనసాహిత్యము" లకు వి. వి. సుబ్బారావు, బి. ఎ., ఎల్. టి. పండిత్ టి. రామశర్మగారి లావణ్య యాంధ్రానవాదము. మొదటిది సామాజిక నవల. ప్రాతపూర్ణ మత్యర్థుతము. గంభీర భావగర్భితము. వెల రు 1-8-0. రెండవది ప్రాచీనసాహిత్య విమర్శనము. ఇట్టి గ్రంథమాండ్రమున నరది; వెల రు 1-0-0. 80-4-1925 లోగా ప్రార్థనంపువారికి రు 1-2-0, రు 0-12-0 మాత్రమే కనుక మీ యార్డర్లను త్వరగబంపుడు.

వి. వి. సుబ్బారావు, బి. ఎ., ఎల్. టి. పండిత్, కర్నూలుజిల్లా.

శ్రీ సకలతత్వార్థదీపిక-(వచనము)

గ్రంథకర్త:—శ్రీ కాశీనాథుని సుబ్రహ్మణ్యం అయ్యవారుగారు, గవర్నరువేట, బెజవాడ.

ఈగ్రంథము తత్త్వవిషయమును సంగ్రహముగ బోధిచును. ఇందు శ్రుతిస్మృతులనుండియు నితరసంస్కృతాంధ్రవేదాంతగ్రంథములనుండియు ప్రమాణము లచ్చటచ్చట గలవు. శైలి సులభము. ౧౮ అధ్యాయములు. ఇందలివిషయములు:—

- 1. సుఖశివ్య సందర్శనము, 2. సుఖలక్షణములు, 3. నిర్గుణపరబ్రహ్మము, 4. ప్రణవము, 5. సగుణస్వరూపనిర్ణయము, 6. త్రిమూర్తులయొక్క యత్నత్తి, 7. సుగ్రహత్రయ వివరము, 8. పంచభూతోత్పత్తి, 9. శీవుని గమనాగమనములు, 10, అన్నస్వరూపము, 11. చక్రవిషయము, 12. అజహగాయత్రి, 13. చక్రాంతర్గత విషయములు, 14. పంచకోశ వివరము, 15. పిండోత్పత్తి ప్రకరణము, 16. వైరాగ్యప్రకరణము, 17, పంచీకరణము, 18. చతుర్వింశతి తత్త్వవివరము, 19. సృష్ట్యాది విషయవివరము, 20. నిత్యకర్మాచక్షానవిధులు, 21. భస. స్నాన, భస్మస్థాన, భస్మధారజాదివిధి, 22. రుద్రాక్షధారణవిధి, 23. మదనీరీ మంత్రోద్ధారణము, 24. శివార్చనక్రమము, 25. భస్మధారణావశ్యత, 26. భక్తి, 27. శీతేశ్వరవిషయము-శీవుడు, 28. ఆత్మస్వరూపము, 29. ముక్తి, 30. మహావాక్యములు, 31. ప్రభులింగశీల-తత్త్వబోధ, 32 సర్వము త్రైకుత్యము, 33. శీవుడు తానునుడు కాడు, 34. ఈశ్వరుడు సర్వకర్తాధిపతి, 35. " సూర్యమండలాంతర్గతి, 36. గాయత్రి, 37. భగవచ్చబ్ధిరూపణము, 38. చాతుర్వర్ణ్యవైచారాధనక్రమము, 39. శివతీర్థప్రసాదగ్రహణము, 40. జయశివోమవిషయము, 41. ఉపసంహారము.

మతీయు నిందు తెలుగున విశ్వేశ్వరతారానగి సృష్టిమునశివమానసిక స్నానస్తోత్రము, శ్రీరామచోక్తి శివభజనస్తోత్రము త్రికాశచుర్మాప్తకము గలవు. దీనివేల రు ౧-౦-౦.

గ్రంథకర్తగారియొద్దను, బెజవాడ వాణిజ్యద్రాక్షణ లాంగ్రహండితులు శ్రీ కాశీనాథుని చినవీరభద్రయ్యఅయ్య గారుగారియొద్దను ప్రతులు క్రయమునకు దొరకును. 1884

సహకారపరపతి సంఘములు

కృష్ణాజిల్లా

ఈ జిల్లానుండి కొన్ని సహకార పరపతిసంఘముల ప్రోత్సాహకరముగా పరిచయముగలుగుట తటస్థించినది. మొత్తముమీద జూడ, నీజిల్లానుండి పరపతిసంఘముల ప్రచారము చాలతక్కువగా నున్నదని తోచుచున్నది. చాలా గ్రామములలో సంఘములే లేవు. ఉన్న స్వల్పసంఘములను అంతసంతృప్తికరముగా బనిచేయుటలేదు. నేను జూచిన గ్రామములలో మూత్రము యచ్చటిదీదరయితులకు తమ గ్రామమునందు పరపతి సంఘము అన్న పనియే యెరుంగదు. వారియందలి జూడ చాల జాలిగలిగినది. పన్నులతోబాటు వారు పడుచున్న బాధ వర్ణింప తరము గాదు. పన్నులకై బంగారపువస్తువులను ఎంతవడికై నను తోకట్టు పెట్టుట, ముందు రాబోవుపంటలను స్వల్పధరలకు ఒట్టిలకిచ్చుట మొదలగునవి యనేక కారణములు చూచుట తటస్థించినది. సహకారోద్యమ ప్రచార మంతపీసీసీతియందుండుటకు కారణములు గన్పించుచున్నవి. ఇచ్చట యాయోద్యమము నందు తగిన యభిమానులు లేకయా? తగినయోజనము లేకయా, తగినయోజనము లేకయా?

ఈజిల్లామొత్తమున కంతయు రెండు సెంట్రల్ బ్యాంకులు మాత్రమే యొకటి బందరునందును ఒకటి యేలూరునందును గలవని వినియున్నాను. గోదావరిజిల్లానుండి శుమారు నాలుగు సెంట్రల్ బ్యాంకులు చాలప్రాంత్యహకరముగా బనిజేయుచున్నవి. వాటికి కారణము ఆయాజిల్లాలందు బనిజేయుచున్న గ్రామసంఘములే ముఖ్యకారణము అని యూహింపదగును.

తణుకుతాలూకా ఆత్మలి గ్రామమునందు ఒకయూనియన్ కార్యాలయము కలదు. ఈయూనియనునందు శుమారు 45 సంఘములు చేర్చబడియున్నవి. సంఘములన్నియు దగ్గరగా నుండక, చెడరి చెడరి చాలదూరముగా నున్నవి. ఈసంఘములన్నియు, దీనిగల అప్పుమొత్తము 60 వేలమాత్రమేయున్నది. ఈ 60 వేలమొత్తమైనను పూర్తిగా దీయుటలేదని యనసెక్టరుగారు చెల్లియున్నారు. దీనినిబట్టిచూడ ఇచ్చట సెంట్రల్ చారము జరుగుచున్నదో, సంఘములెట్లుపనిచేయుచున్నవో తెలియగలదు. తీవ్రప్రబోధముగావించి, ప్రజలకు సహకారసూత్రములు బాగుగా బోధించిన, ఒక్కొక్క సంఘము 60 వేల రూపాయలు తీయగల శక్తిగలవి గలవు. ఇచ్చటి గ్రామములలో తోకట్టువ్యాపారములు, వడ్డీవ్యాపారములు విస్తారముగా జరిగియున్నవి. ధనవంతులు ఎక్కువభాగ్యవంతు లగుచున్నారు. సామాన్యుడు దరిద్రుడగుచున్నాడు. ఇట్టిచోట్లసహకారపరపతి సంఘములు తీవ్రముగా బనిచేయుచుండిన వడ్డీవ్యాపారములు మూలబడిపోక మానునా?

ఈసంఘములు యంతస్వల్పమొత్తముతోన, యంత యసంతృప్తికరముగాను బని చేయుచుండుటకు రెండు కారణములు గన్పించుచున్నవి. మొదటిది తగిన ప్రచారము చేసి ప్రజలలో సహకారసూత్రముల నాటించుటకుండుట. రెండవది తగిన సమయమునకు సంఘములు ధనమును సమైచ్యముతో కుండుట, కిస్తిరోజులు వచ్చుసరికి ధనమత్యవసరమని యెరింగి సొమ్ము తెప్పించవలసియుండును. అట్లుచేయక యెవరైన సొమ్ము అడిగిన తెప్పించవచ్చుననియు లేక చేసిన యావాటికి రయితు సొమ్ముకై వచ్చును. అతడు ముందరగా తెలుపవలయునను జ్ఞానమెరుగదు. అతోజన సొమ్ముకు వ్రాయవలసియుండును. యూనియన్ కార్యాలయము చాలదూరమున నుండుటచే యూనియనువారిచే ప్యాసుఅయి సెంట్రల్ బ్యాంకు చేరుసరికి వారము రోజులు పట్టును. బ్యాంకునుండి సొమ్మువచ్చుటకు ఇంకొకవారముపట్టును. ఈరెండువారము లగుసరికి రయితునకు సొమ్ము అవసరము తీరియేపోవును. అందుచే యూనియన్ కార్యాలయములు బ్యాంకులు సంఘములకు తగినంతచేరువలో నుండవలయును. అధము రెండుతాలూకాలకయి యొక బ్యాంకి యొనను, లేక ట్రాంచియెనను ఉండుట యత్యవసరము.

ఇట్టి యిష్టంబు లన్నియు పూర్తిగా నాలోచించి సహకారసంఘముల యావశ్యకతను గ్రహించి జిల్లానుండి యభిమానులు తగ్గవీటి సర్వ ప్రజలయిబ్బందులు తీర్చుదగుగాక యని ప్రార్థించుచున్నాను.

నరసింహ దేవర కామేశ్వరరావు.

ఆంధ్ర సోదరీసమాజము- హైదరాబాదు

వక్తృత్వ బహుమానపరీక్ష

1. హిందూస్త్రీలయందు విద్య తక్కువగా నున్నందున వారిలో వక్తృత్వమును ప్రోత్సహించుటకై ఈపరీక్ష ఏర్పరుపబడినది. దీనికొరకు విద్యార్థితులును, ఉపాధ్యాయులును, ఇతరులును యత్నింపవచ్చును. స్థలమయోనిర్ణయము లేమియు లేక, అందరును చేరవచ్చును.

2. శ్రీ కృష్ణ దేవరాయల ఆంధ్రభాషానిలయ మంఠరము (రెసిడెన్సీబజారు, మాక్కెటువీధి, హైదరాబాదు) నందు 18 వ ఏప్రిలు 1925 (క్రొధనసంవత్సర చైత్ర బ. 4) అతివారము, పగలు 2 గంటలనుండి పరీక్ష జరుగును.

3. అభ్యర్థితులు గా నుండగోరువారు తమదరఖాస్తులను మార్చి మాసాంతమునరకు ఈక్రింద సంతకము చేసినవారికి పంపవలెను.

4. దరఖాస్తులో పేరు, వృత్తి, వయసు, కులము, చిరునామా వ్రాయవలెను. విద్యార్థితులు ఏపాఠశాలలో విద్యనభ్యసించుచున్నది తెలుపుచు, బోధకులసంతకముతో సర్టిఫికేటు శంపవలెను.

5. అభ్యర్థితులు పరీక్షాప్రవేశమును ఏమియు నిచ్చుకొన నక్కరలేదు.

6. ఉపన్యాసవిషయము: "స్త్రీవిద్య" ఉపన్యాసము ఆంధ్రమున ఉండవలెను. ప్రతి అభ్యర్థిని (15) నిమిషములవరకు ఉపన్యాసించవచ్చును. అసాధారణస్థితులలో ఉపన్యాసము నాపునధికారము అగ్రాననాధిపురాలి కుండును.

7. పరీక్షయందు భాషకు (10) విషయ పరిజ్ఞానమునకు (10) ఉపన్యాసపద్ధతికి (10) మొత్త (30) గుణములు (మార్కులు) ఏర్పరుపబడియున్నవి.

8. పరీక్షకులచే నిర్ణయించబడిన అభ్యర్థితులకు ఈక్రింది విధమున బహుమానము లియబడును.

9. విద్యార్థితులలో ఉత్తమురాలైన విజయమునండిన వారికి రు 10 అను బహుమానమియబడును.

10. ఉపన్యాసమున స్త్రీశిక్షివిషయము టుండవగియున్నది:

విద్య, దానియావశ్యకత; స్త్రీవిద్యయొక్క అవసరము; పురాతన హిందూస్త్రీలలోవిద్య; మనస్త్రీల ప్రస్తుతస్థితి; ఇతర చేతపు స్త్రీల విద్యాస్థితి! గృహనిర్వాహకమునకు స్త్రీవిద్యవలన తోడ్పాటు; మనకర్తవ్యము.

నూచన:— కీ. శే. రావుబహద్రుర విశేషలింగము పంతులుగారి ఉపన్యాసమంజరి (ఎనిమిదవ సంపుటము.) క్రిమితి కొటికలపూడి సీతమ్మగారి "ఉపన్యాస ముమాలిక." కీ. శే. అచ్చమంబగారి "అబలాశచ్చరితరత్నమాల" రెండుసంపుటములు మ. రా. కాతా క్రిరామశాస్త్రిగారి "విదుషీమణులు." మ. రా. రాయసం. వేంకటేశిపుడుగారి "హిందూనుండరీమణులు" మున్నగు గ్రంథములు చదివినచో ఉపయోగకరముగ నుండును.

పండిటి విరరాఘవమ్మ,

అధ్యక్షురాలు, ఆంధ్రసోదరీసమాజము.

C/o డాక్టరు రామస్వామినాయుడుగారు

త్రూపుబజారు రోడ్డు, హైదరాబాదు.

పశ్చిమోత్తర రైల్వేలో కోమాపునుండి 12 వందల మంది పంపిణీయబడుట.

నమ్మకట్టుదురేమో యని భయముగానున్నది.

లాహోరు, 27 మార్చి:—ఒక రావల్ పిండి వార్త యిట్లు తెలుపుచున్నది:—పశ్చిమోత్తర రైల్వేలో కోమాపు నుండి 1200 మంది పనివాండ్రు-పంపిణీయబడిరి. వారు సమ్మె కట్టెదమని యెడరించిరి. ఈసంబంధమున లాహోరు క్వారంటైన్ కోమాపు పనివాండ్రందరును కలిపి నేడొక గళచేసిరి. ఆగళయందు రావల్ పిండి పరిస్థితులు నుపాధ్యక్షులతో పరిష్కరింపబడక పోయినట్లయిన లాహోరు పనివాండ్రందరును సానుభూతిని జూపుటకై పని మానివేయవలెనని తీర్మానింపబడెను. (అ. (కె.)

ఆదిమాంధ్రులయందు అభిమానముగల ఒక పౌర సంఘాధ్యక్షుడు

ఏలూరు పురపాలక సంఘమునకు మ||రా||రా||శ్రీ|| బడేటి వెంకటరామయ్యనాయుడు బి. ఎ. యం. యల్, గారు పౌర సంఘాధ్యక్షులుగా వచ్చి దాదాపు అయిదు సంవత్సరములు కావచ్చినది. దీనిజాతులయందు మీరు మాపు పట్టుదల, యుక్తహామ, శ్రేష్ఠ, నిరుపమానము. ఏలూరు పట్టణములో పురపాలక సంఘాధ్యక్షులు లేమి పౌర సంఘ సమక్షమున ఆరు ఆదిమాంధ్ర పాఠశాలలను నెలకొల్పిరి. ఇదివరకు యేలూరు పట్టణములో గల పంచమవల్లెలన్నియు రాత్రిళ్లు దీపములు లేక అంధకారముగా నుండెడివి. ఏలూరు పురపాలక సంఘములో నుండు 14 ఆదిమాంధ్ర పల్లెలలోను రాత్రిళ్లు క్రమముగా దీపములు వెలిగించు యోర్పాటు చేసిరి. వెన్నెల్లి వారిపేటలోను ఆదిమాంధ్రులకు ఒక కాలివంటెన నిర్మించుటకు వెయ్యిరూపాయలు సాంక్షను చేసిరి. మరియు అన్ని ఉపకారముల కంటెను మించిన మ్యునిసిపల్ హాస్పిటల్లో చదువు ఆదిమాంధ్ర విద్యార్థులందరకును ఉచిత విద్యాదానముచేయు మహాపకారమును చేయుచున్నారు. ఆదిమాంధ్రాభివృద్ధికొరకు చిరకాలమునుండి పనిచేయుచున్న యేలూరు నిమ్మజాత్యుద్ధరసంఘమునకు సంవత్సరమునకు 200 రు||లు విరాళము నిప్పించుచున్నారు. తరుచు వెంకటరామయ్య నాయుడుగారు సావకాశము చిక్కినపు డెల్ల పంచమ పల్లెలకు వచ్చుచుందురు. పథలకు అభ్యుత్తరపించి ఉపదేశించుచుందురు అనేకపంచమపల్లెలలో దాహోదకమునకు ఆదిమాంధ్రులకొరకు నీటిపంపులను యోర్పాటు చేసిరి.

ఏలూరు పౌర సంఘముతరపున అనేకమంది ఆదిమాంధ్ర యువకులను సెవ్త్ స్కూలునకును ట్రైనింగునకు పంపుదురు. ఇట్టిదీనిజనబాంధవుని ఆదిమాంధ్ర జాత్యభిమానిని శ్రీ పరాత్పరుడు ఆశీర్వాదించు గాక! దీనిజాతులయందు పరిపూర్ణ కటాక్షము చూపుచు అందరకును మార్గదర్శియై యేలూరు పురపాలకసంఘమువారిని పౌరసంఘాధ్యక్షుని అభినందించుచున్నాము.

రాయుడు - గంగయ్య

తణుకు

సంవత్సరాది నాడు తణుకులో విశ్వమతసంఘము నొక దానిని మత సిద్ధాంతములపై విశ్వసోదరభాషము పెంపొందించుటకు శీవితపరమావధి నాధ్యాత్మికముగా నొనర్చుటకు ఉద్దేశింపబడినది. జాలిమతకుల విచక్షితలేక సభ్యులుగా నుండవచ్చును. ప్రతిఆదివారము బోధజరుగును. సంఘము విరాళముల సాయమున నడుపబడును. కార్యనిర్వాహకవర్గము వారయిదుగురిలో ప్రెసిడెంటు సెక్రటరీలుగూడా ఉండురని విశ్వమతసంఘాధ్యక్షులు తిమ్మరాజుగారు మాకు తెలుపుచున్నారు.

బీహారు ఒరిస్సా క్రొత్తగవర్నరు

పాట్నా, మార్చి 27:—సర్ హర్యా మెక్లర్నుగారు నేటిమధ్యాహ్నము ఆక్రింగు గవర్నరు పదవిని స్వీకరించిరి.

యల్. యల్. దామ్యుడుగారు కార్యనిర్వాహక సభ్యత్వపదవిని, జె. డి. సిఘనుగారు ప్రధాన కార్యదర్శి పదవిని స్వీకరించిరి. (అ. (కె.)

సంయుక్త పరగణాఅశాసనసభ

లక్నో, మార్చి 27:—సంయుక్త పరగణాల శాసనసభలో ఆటవిహలన ఖర్చులక్రింద రు 88, 99, 926లు సమ్మతింపబడినవి. మొత్తము ఖర్చులక్రిందకోరిక రు 86, 10, 926లు. సభవారు పెట్టుబడిక్రింద తక్కువవచ్చు రు 3,51,000 లు తగ్గించిరి. నీటిపథకులకు ఖర్చులక్రింద రు 48, 59, 525లును తగ్గించకుండగనే యంగీకరించిరి. సభ ముగిలరేపుగూడును.

దంతచూరము

డబ్బి 1-కి వెల య. 0-2-0 డబ్బా 1 కి 1.4-0 ఈదంతచూరముతో పండ్లుతోముతులన చిగుర్లు గట్టిపడును. అట్లునుండి రక్తము కారకుండును నొండుదంతములేక యుండును. వండ్లుమత్యములకలెల్లగా నుండును.

రోమహరి డబ్బి 1-కి రు. 0-8-0

అమృతాంజనం డిపో బొంబాయి-మదరాసు

అన్యతాంజనము

మీకు వెంట్రుకలు డిడిపోవు చున్నవా? వెంట్రుకలు పెరుగునట్టి రహస్యము అద్భుతముగా కనిపెట్టుబడినది.

కృష్ణకాంతవాసన తైలం

వెంట్రుకలసంబంధ వ్యాధుల నన్నిటిని పారద్రోలి, వెంట్రుకలను అద్భుతముగా పెంచును. దీనిని వాడుటకు ప్రారంభించినవారందరి డిడి వెంట్రుకలు రాలుట నిలుచును. వెంట్రుకలు పుష్టికరముగావు, దళిముగావు పెరుగును. ఒకపక్షము దినము లలో కనిపించును. దీనిని తెలియనని పూచీపడెదము.

బుడ్డి 1 కి ధర్మ 1-0-0.

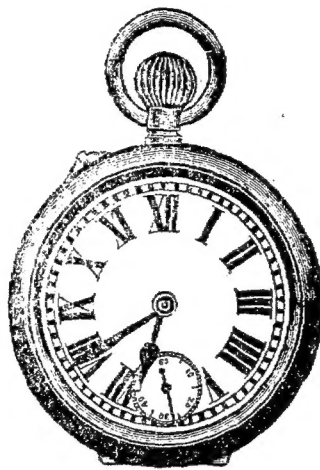
ది. వె. చాట్ట ప్రత్యేకము

Krishnakant Bros.,

1, (P) Lall Bazar, P. o Calcutta.

సుప్రసిద్ధమైన లీవరు గడియారము

రెండు సంవత్సరములు గ్యారంటీ

చక్కని చిన్న వైజా. చాలా మేలైనవి. రైల్వే ఉద్యోగస్థులు ఉపయోగించునది.

మరికీగాని చదువుగాని లోనికీహాకుండా వెనుక వైపున రెండుమాత్రము గలవు. అనేక సంవత్సరములుగా చాలా వాడుకలో యుంటున్నవి. ధర్మ 5.4-0.

ప్రతి గడియారమునూ ముచ్చటచే సరిచూచి పంపబడును.

భారత వాచి కంపెనీ,

నెం. 1, తిరుచెట్టిపాటి,

మద్రాసు.

వేపచెట్టుయొక్క

మంచిగుణములు కలిగిన టాయిలెట్ అండు ఔషధ

సంబంధమైన వస్తువులు

మర్కోసబ్బు:—కార్బాలిక్ ఇతర ఔషధసంబంధమైన సబ్బులన్నిటికంటెను శ్రేష్ఠమైనది. చర్మమును తినివేయును. మిక్కిలి సున్నితముగా వాసనచేర్చబడినది. 3 బిళ్ళల గలపెట్టె 1 కి ధర్మ 0.12-0. మర్కోఫ్రెయిసు దంతచార్మము:—రేణువులతో దంతభావనముచేయుట అందరికిని తెలిసినవిషయమే. ప్రభుతో మర్కోఫ్రెయిసు దంతచార్మమును చేర్చి దంతభావన జేసికొనుట చాలమంచిది. వేపచెట్టుయొక్క మంచిగుణము లన్నియు నిందులోగలవు. బుడ్డి 1 0.6-0; చిన్న పాట్లము 1 కి 0.2-0. మర్కో సాటాయిలెట్ పిండి ముఖమునకు, చర్మమునకు దేహమునకు తగినపిండి.డబ్బా 1 కి రు 0.10-0; ప్యాకెట్టు 1 కి 0.8-0. హిందూదేశపుపరిశ్రమము, ధనముచే తయారుచేయబడినది.

SRI KRISHNA BROTHER, 323, Thambu Chetty Street, MADRAS

& Mr. V. V. KRISHNA IYER Palghat

నిజముగా ఇది మంచి తరుణము

క్రొత్త జిల్లీ రకముల అమ్మకము

1-4-1925 తేది నుండి ప్రారంభించి ఒకవారము రోజులు మాత్రమే జరుగును.

రహస్యమి అన్ని రకములు సగము ధర చొప్పుననే అమ్మబడును.

మావద్ద నిల్వవుండు సరకు విపరము

ఊలన్, టీదులు, ప్లానలులు, నూలు వర్తింగులు, నూలు టన్నూరులు, జర్జనీ చెక్కులు,

పరువులపై వేయుకవరులు, టవలులు

అన్ని రకములు పట్టుగుడ్డలు, పలుమాదిరిల వాయిల్సు,

దయచేసి గమనింపుడు

ఈ దుకాణములోనున్న ఘర్నీ చరు 15-4-25 తేదీ నాడు విక్రయించబడును.

30-4-25 తేదితో ఈ దుకాణము మూయబడును

ప్రతిదినము వ్యాపారము జరుగు కాలము

ఉదయం 8 గంటలనుండి, సాయంత్రము 7 గంటలవరకు.

బొంబాయి స్టోర్సు,

**40-42, Rattan Bazaar Road,
P. T. MADRAS.**